

# గరికపాటి విక్రపాక్షరం

గరికపాటి

కవరత్న  యిక్ష్వాంకు  
పెటాదురాడే విజయవాడ-2

ప్రథమ ముద్రణ : ఏప్రిల్ 79

**వెల: 11-00**

ముద్రణ :

గ్రామ స్వరాజ్య, విజయవాడ-2

# చా క లి తి మ్మ డ

[ బుర్రమీసాలు - గిరజాల జుట్టుమీద తలగుడ్డ -  
మెడలో కంటే - చేతుల బస్తిను - ఎగదోసిన పంచకట్టు -  
భుజమ్మీద వ్రేలాడు తున్న చిన్న మూట - తిమ్మకు ఆలం  
కరణలు - వెక్కి వెక్కి ఏడుస్తూ... అయోధ్యానగరంలో  
రామచంద్రుని అంతఃపురద్వారముదాకా వచ్చాడు ...  
ముక్కు చీడేశాడు ]

తిమ్మకు ? - తల్లిలాటి సీతమ్మారు - ప్రబల్ని కన్న  
బిడ్డలకన్నా ప్రేమగామానే మహాప్రేతర... సీతమ్మారు -  
ఎల్లిపోయారు ... అన్నేయం వుత్త అన్నేయం - సువో  
డయ్యా నన్నావడానికి ? [ ముక్కుచీడేస్తూ కొంచెం లోపలకు  
వెళ్ళాడు ] సావం...నిండు చూలాలు - ఇయ్యాలో రేపో

# చా క లి తి మ్మ డ

[ బుర్రమీసాలు - గిరజాల జట్టుమీద తలగుడ్డ -  
మెడలో కంటే - చేతుల బన్నీలు - ఎగదోసిన పంచకట్టు -  
భుజమ్మీద వేలిలాడు తున్న చిన్న మూట - తిన్నూడు తలం  
కరణలు - వెక్కి వెక్కి ఏడుస్తూ... అయోధ్యానగరంలో  
రామచంద్రుని అంతఃపురద్వారముదాకా వచ్చాడు ...  
ముక్కు చీదేశాడు ]

తిమ్మకు ? - తల్లిలాటి సీతమ్మోరు - ప్రజల్ని కన్న  
బిడ్డలకన్నా ప్రేమగామానే మహాప్రేత... సీతమ్మోరు -  
ఎల్లిపోయారు ... అన్నేయం వుత్త అన్నేయం - సువ్వా  
డయ్యా నన్నారదానికి ? [ ముక్కుచీదేస్తూ కొంచెం లోపలకు  
వెళ్ళాడు ] పాపం... నిండు చూలాలు - ఇయ్యలో రేపా



వండంటి బిడ్డలికనే కన్నతల్లి నీతమ్మను... కారడవు కంపి...  
సంపించటం ... పాపం గదటయ్యా! మహాపాపం! అహె!  
వుండవయ్యా సెబుకాను చాకలి తిమ్మణ్ణి... ఎరుగ రాయెటి?  
గొప్పరి మురికిని కడిగేపాణ్ణి! గురుతు పట్టలా?  
అహె. యాడకంటావేంది నోకరూ? రావయ్య తండ్రి కాడిగే-  
ఎందు కంటావా? ఒరిసీకల్లి సిగతరగా! తెలుసుకుంటే...  
కడుపు తరుక్కుపోతావుండి గదాంట - అన్నానయ్యా!  
అన్నాన. అంటే ఆమెయిన ఆమ్మగోరిని అడివికిపంపెయ్యటమే  
నాంట రాజసతి? మంచీ సెబ్బర గూడకండా ... పాపం  
వున్నెం యికారించకండా నంపెయ్యడమేనాంట. రాజాలు  
దేనేకని? అందుకే ... పోతున్నా ... రామయ్య తండ్రి  
కాడికి. అడిగేత్రానో - కొరిగేత్రానో... ఇంటావుగా... [కొంత  
దూరం వెళ్ళి, భవనమంతా పరికించి చూశాడు]

తల్లిముండమొయ్యా! నోకరూ? రాజభవనాలు ఆకా-  
శం మలుకు పెరిగాయిగాని. బుద్ధులు ఎదగలేదయ్యా! అసరి  
గోడల్లో కూకున్న గ్రతి యిటి: బిళ్ళకూ. నీకమ్మారి బతుకు  
తెలుసునయ్యా! తల్లి కన్నీటికతలు ఎరిగినయిటికలు... కన్నీ-  
ళ్ళెట్లు కున్నయ్ నోకరూ! ఊకొండర్రా! పూకొండి -  
అద్దదేమీతోవచ్చినచావు, పూకొమంటే - పూకొడు: గోడలూ  
యేడిసి - గోవరాలు యేడిసి - పశువులూ యేడిసి - వచ్చి

జాతులాయేడిసి - వన్నూ యేడిపిత్తుళ్ళాడగందా! కాళ్ళాటం  
లేదు. కడుపు సెడ్డువైపోతంది. పూకువోండరా! ఏడుస్తూ  
ముక్కు చీడేశాడు. గడ్డతో తుడుచుకున్నాడు] అరరరే...  
మీరూ యేడుతున్నారా? సెట్టుసీమలూ - పూలూ పుట్టా  
మాతల్లి కోసం బొగెట్టుకుంటే మారాజాకి మటుకు సీమకుట్టి  
వంత కాధ లేకపోయేకే. ఇద్దరంగాపోతే. యింత దారుణా  
నికి పూనుకున్న ఆపెద్ద మడిసికి జాలిమటుకుంటదా యేటి?  
[ముందుకు వెళ్ళాడు]

అయ్య బాబోయ్! రామయ్యతండ్రి కూకున్నాడు. తల  
పట్టుకుని... కాళ్ళూ నేతులూ ముడేకుకుని కూకున్నాడు -  
దండాలు బాబయ్యా! [చేతులు జోడించాడు. యెదుటవడి  
నాపేరు తిమ్మడు బాబయ్యా! నేనేం ఎర్రరావుణిగాను. ఏలు  
కోటానికి అన్న తిమ్మణ్ణి బాబయ్యా! తప్పయిపోయింది.  
(బెంపలేసుకున్నాడు) ఓహూట అడిగిపోగామని వచ్చాను.  
అసలా మహాతల్లి చేసిన తప్పేంటో...యిని పోదామని  
వచ్చాను బాబయ్యా! తమరు శాంతమూయతుంటే. అవ తార  
పురుషులు - తండ్రిమాట పాటించటానికి, పద్దాలుగేళ్ళు  
అరణ్ణివాసంలో ఉండారుగందా! తొందరపడ్డారండి బాబూ!  
అమాటే అసమోకండి. కడుపు మండిపోతుంది. ఎందుకంటే

రేండి రామయ్యతండ్రి? తాళిగట్టరుగందా! తలంబాల్లు పోకారుగందా! అత్తొరింటో తిని కూశోవలసిన నీతమ్మోరు మీతో బాటు. వద్దాలుగేర్చు అడవుల్లో గడపాల్సిన కర్మేండి బాబూ! అనువంటి మంచిమడిసిని అనుమానించటానికి మన సెట్టాబిప్పింది రాబూ! అవమానం మొయ్యలేకనేగండ. అగ్గిలోదూకింది. మొణునుళ్ళికుదుటపళ్ళేదా బాబూ! నిప్పువంటి నీతమ్మోరి మీన నీలావనిందలు మోపితే కట్టాలు తప్పవు. బాబయ్యా!

ఏం కేత్రారు? పేణం తీత్రారు. అంతేగా మీవని? అదేగా తవరికి తెలిసినవని? అసలే పిచ్చి జనమంతా రావుడు దేవుడంటున్నారుగాని. బాబూ అనువంటి మంచిబుద్ధులు తవరికి మచ్చుకైనా లెవ్వేంపిబాబూ! సల్లకొచ్చి ముంత దాచేయవ్వారం... ఈ తిమ్మడికి గిట్టదు. రామయ్యతండ్రి! మంచిగానీ... సెడుగానీ... మొఖాన పగలగొట్టటమే నాకు తెలుసు. యధవనాయశ్శంకా రావరాజ్యం అంటున్నారు గానీ కాదు బాబూ యిది. రావరాజ్యం కానేకాదు. [ఎవరో కొట్టివట్టు. బాధగా చెంపచేత్తో బట్టుకుని "అబ్బా!" అని కేకబెట్టాడు.

కొట్టారా బాబయ్యా! నిజం మాట్లాడినందుకు నిట్టూరం

నా సొపమీద అంటుకుంటుందని నాకు ముందే తెలుసు. రామ  
య్యతండ్రి! కొట్టుండి. ఇదిగో రెండో దంప సూత్రారే? ఏదో  
గొప్పొరనీ... బిదాబిక్కి జనాన్ని తండ్రిలా సూత్రారనీ...  
ఇంతకాలం మీ తప్పలన్నీ యీ గుప్పెట్లో కప్పెట్టి వుంచా  
నుగా బాబూ! యెందుకు సెయ్యలేదంట? ఒకటా? రెండో  
మూడో? లెఖైయ్యటానికే! ఆవును రాజ్యంయ్య తండ్రి! జాతి  
తక్కువే - అందుకని... మన రాజ్యంలో ఎప్పుడూ సజా  
మాట్టాడగూడదాంట! అసలు నిజం మాట్టాడకపోతే మడిసి  
బతుకెందుకు బాబయ్యా! తగలెయ్యటానిక్కాపోతే చుక్కన  
వున్న మూట క్రిందపెట్టాడు. మరోసారి తలగుడ్డ సరిగా  
చుట్టి మీపాలు సవరించుకున్నాడు. ఇయ్యాల పత్రేకంగా  
మీ యవ్వారం తేల్చటానికే పరిగట్టుకుని వచ్చాను  
బాబయ్యా!

మనలో మనమూట నీతమ్మోరు చేసిన తప్పేంటి  
బాబూ! రావణాసురుడెత్తుకెళ్ళాడని రాసి రంపానపెడితే...  
అగ్గిలోదూకి ప్రెతి తనం రువుజు చేసుకు దే మహాతల్లి - మల్లా  
అనుమానం యెందుకొచ్చింది బాబూ అవింగోరిమీన" అర  
రరే... అడపంటే ఎంత అలుసై పోయింది? ఎంతపలచనై  
పోయింది? మొగుడై పోయ్యారు గనక తపన బెట్టిన అర  
శ్శన్నీ పడ్డవిగానీ... ఇంకో తల్లియితే మరొక్కప్పుడూ

కాపరం సెయ్యదు బాబూ యినువంటే మొగళ్ళతో అమ్మ తవర్చి కట్టకున్నాక జానకమ్మ నీం నుఖశుద్ధి సెప్పండి? తప్పలు సెయ్యటం సాడమే రావయ్య త దీ! దాన్ని దిద్దు కుని. తొణుకూ బెణుకూ లేకుండా కాపరం నెట్టుకెత్తానే మడిసి బాబూ! ఆ మడిసిలోనే మహత్తుటది, బాబూ! ఆ మడినే ఎదుగుతాడు బాబూ! ఆ కళంలో ఎలుగు తాడు.

భరతయగోంకి... ఇట్టం గడతన్నారని తెలిసి - కన్నీళ్ళెట్టుకోలేదా తవచు? పద్మావతేళ్ళు రాజ్యం తమ్మయ్య నేతిలో వుంటే... మల్లా మీనేతి కొత్తనోరాదోనని... బెంగెట్టుకోలేదా? కన్నోరిచూస అలిగి - అరిన్నం పల్లకుగానీ.. కన్నయ్యమాట కాపాట్టానికెల్లారంట? మాటలురాటం లేదుగా బాబూ! నవకల్లి కొడుకు... రాజై పోతన్నాడని - యీనుతో... అసూయతో మరిసిపోయానీ... మత్తుపానీ యాలు తాగీతాగీ... మంచితకం మరిచి పోయ్యారుగా బాబూ! నీను లేపోతే... ముద్దెత్తా? ఆవులూ - పడవి పండులూ - జింకలూ - లేడిపిల్లలూ - బలికాయూ బాబూ మీ బాగాల తాకిడికి? వద్దన్నా... కద్దన్నా యినిపించుకో కుండ... పాపం.. నీకమ్మారికి తినిపించలేదా కాలినముక్కలు, మాట్లాడరేం బాబూ? ఇయ్యన్నీ అబద్ధా లేనా?

కట్టుకున్న నేరానికి... శారసీర తేకట్టుకుని... నానా ఆగ  
చాట్టువడింది - సీతకూటపర్వతం కాడికి ... పాదుకలకోసం  
భరతయ్యైతే... ఏవంశ్చారు? పాదుకలకోసం ... ఇక్కడి  
దాకా పచ్చాపా తమ్ముడూ! అక్కడే ఉడిగితే... పాదుకల  
తోబాటు - వీణసఖ... సీతను గూడ యిచ్చి వుండునే.  
అన్నేదా రావణ్యులండ్రి! [మళ్ళీ బెంబేలై పట్టుకున్నాడు  
అశుభూరిత నయనాలతో]

రావణ్యులండ్రి! తమరు నన్ను సెంకమీనే కొట్టి  
గలిగారు... కాని... ఆయెల... సీతమ్మా... మీగుండెలమీన  
కొట్టిందిగా బాబూ ఒక్కమాటతో? అదీగుతులేదా  
మీకు? తమరు మగయేశంలావున్న ఆడమనిసి! అని... ఆతల్లి  
కోపించుకోలేదా! బెప్పడు మాటలు వినేసెడ్డ ఆలవాటు  
తవరికి సిన్నప్పట్నంచీ వుండనే వుంది... సెట్టునాటున  
దాగి... వాలిని సంపాదు. ఇళాదుత్తుకుడు యిగ్గం కాపాట్టాడి  
ఎంతమందినో హత్రైచేశారు - ఇంకెంత మందినో మట్టుబెట్టా  
డుగా... మాట్లాడితే... "దుష్టశిచ్చణ- శిష్టరచ్చణ" అంటారు.  
ఆ రొంటికోసం పెణాతియ్యాలా రామయ్యలండ్రి!  
మాత్తులేదాంట? [నెత్తిమీద బెంబేలై పాదుకున్నాడు]  
నాలెలివి మండిపోనా... తవరికాడ మాత్రం గనక వుంటు...

నీతమ్మ జాడకోసం...హనుమంతుణ్ణి ఎంచుకు పంపుతారు ?  
అవ్వెగోరు ఎల్లినదారే తెలవకపోయే - తెచ్చుకునేదారి  
లేకపోయే...తవరి మాత్రు యింకేంది బాబా ?

అదికాదుబాబూ ! నావుద్దేశం అదికాదు...అవమా  
నించటానికే అయితే...పేదాలెందుకు తీత్రాను రావఁజ్య  
బాబూ ! కావాలంటే తీసుకోండి - కాని...బాబూ ! మా  
తల్లి నీతమ్మను మల్లా యింటికి తీసుకురండయ్యా! జానకమ్మా  
కంటిసీరుకు... ఈగడ్డ తరితే కరిగి ... వాయ్యాలై పోయి  
బాబూ ! రొండుగా చీలిపోయి - అయ్యమ్మ కడుపునుంబ  
రగిలితే...కట్టణమంతా అంటుకుంటది రామఁజ్యకండి!

“ఏవఁన్నారు ? ఆతల్లి తప్పచేసిందా ? యాజ్ఞానికి  
దేవమ్మా నిష్ఠ గందా బాబూ ! నిండు చూలాలూ మీ  
స్థలాపనిందలు మోపటం...నిజంగా పాపం బాబూ ! అదే  
మన రాజ్యానికి కాపం...అన్నాను బాబూ ! అన్నాను - అంత  
మాత్రాన ఏ టోంచి నెట్టెజ్యటమేనా ? నాయాన్నాయాలు  
సూడక్కలేదా ? మంచో - నెడ్డో యిసక్కలేదా ? అడవి  
గందాని...అలానుగా వదుంది గందాని ... నేరంమోపు

తారా! నన్ను సీల్వయ్యలండి. కాల్వయ్యలండి. తేవోతే...  
పూళ్ళో... దూరంగా తరిమివేయండి. కాని... కాని... తిమ్మను  
నంపకంకా బాబూ! నంపిస్తే పుష్కమనరకం తప్పదు  
రావయ్యలండి. తప్పన ఉన్నదా.

సెబుతాను రావయ్య బాబూ! ఎదుకన్నానో యివ  
రంగా సెబుతాను. ఆయేల... పూరంతా పండగ మా ఆడ  
దానికి నానూ మటుక లేకాదా. తవరికి తేబునుగా బాబూ!!  
మూలచ్చివి. దాన్ని ఎంత ప్రేమ గో కట్టుకన్నానో  
ఎరిగేగా బాబూ నగ రానికి ఒక రిమీష ఒకరికి  
మనసు ఉడిగింది మోజు పెరిగింది. నరేనంటే నరే అనుకు  
న్నాం. కాని... కానయ్య లేదే బాబూ. మూలచ్చివి. అయ్య.  
మూడేలు ముల్లెనూపండే... పిల్లలయ్యనని పట్టుబడితే తల  
తాకట్టుబెట్టి తాళిగట్టి అలిసే జేసుకున్నాను. రావయ్య  
తండ్రీ! మూలచ్చివి ఏవనేదో తెలుసా బాబూ! "ఒక  
తిమ్మయ్య కూడా! నువ్వేదకీ ఊల్లనూకరా! ఎల్ల సెనం  
కూడా పదిలి వుండబుద్దెయ్యదు. నిద్దరట్టను ముద్దెత్త బుద్ది  
కాదు. ఎల్లనూకరా!! ఆయేషినేని బాబయ్య మూలచ్చివి!  
అనువంటి మూలచ్చివికి మొణును మారింది. పక్కింటి  
పోలిగాడితో పరాశకాలకు దిగింది. ఆయేలరే త్రివి. మాం



చ్చివీ ఆడి గుడిసిలో దూరింది. బాబయ్యా! రొండు కళ్ళతో చూశాను. గుండె కెలికినట్లు యి కడుపు రొండుగా చీలినట్లు యి” ఒసెయ్ మాలచ్చివీ! రాయే బేటికి... బేటికి రాయే... నాబతుకు బజారున వడకముందే... బేటికి రాయే” అని పెద్దగా అరవలేక... ఆరితే నలుగురూ యినుకుంటారనీ. నాలో నేను... కళ్ళీ కళ్ళీ ఏడిశాను, బాబూ! “నన్ను అన్నయా సెయ్యమాకే - నా గొంతుకొయ్యమాకే... నా బతుకిట్టా యెడారిసెయ్యమాకే” అని బతిమాలుకున్నాను బాబూ! కాని... అదేవన్నదో ఎరికేనా రామయ్య తండ్రి! [రాలడానికి సిద్ధమైన కన్నీళ్ళు... తుడుచుకున్నాడు-గగ్గడ కంఠంతో నిట్టూర్పు విడిచాడు.]

“నీమీద మోజు తగ్గింది మావా! కొన్నాళ్ళపాటు నుఖపడి పోనీ. చూసీ చూడనట్టే పూరుకో, అంది అంతే బాబూ! ఒగ్గేశాను. మాలచ్చివీ నుఖవేం మహాబాగ్గెం అనుకుని- గుండెల్లో సీతులు పేరునుకుని అగ్గిరగిలించుకుని నిలుపు నా కాలిపోతూ. పేణుతోవున్న శవంలాగ బతుకును యీడు తున్నాను. రావయ్య తండ్రి! వలవలా యేడుతున్నాను కూడా.

కాని... బాబూ! సాటుమాటుగా సాగే మాలచ్చివిఁ  
ప్రేవఁ కలాపం... బేటివడిపోయింది. పోలిగాడు దాన్ని  
తప్పకెల్లాడు అంటే బాబూ! గొంతులో కత్తిబడ్డ వచ్చి  
లాగ... ఇంటోనేపడి వున్నాను. అడియోబా తీరాక దాన్ని  
నెట్టేశాడు. బాబూ! అది నాకాళ్ళయిన పడ్డది. అప్పుడు  
నేనేం చెయ్యను చెప్పండి! ఏం చెప్పను బాబూ! యెట్లా  
ఆ మంటను ఆర్పుకోను? మాలచ్చివిఁ కన్నీళ్ళు తుడవ  
టానికి... మనసెట్లా ఒప్పుద్ది బాబూ! నేయం చెప్పండి  
రావఁయ్యత దీ! అన్నీ తెలిసిన తరువాత నేయం చెప్పండి.

అప్పుడే... అప్పుడే... అప్పుడే అన్నాను బాబూ మాట  
వరసగా అన్నాను. "ఎవరో యెత్తుకుపోయిన నీతమ్మరు"  
ఎర్ర రావుఁడు గామట్టి వలుకుంటున్నాడు, అని... అన్నేదని  
అంటం లేదు బాబూ నేను. అన్నాను. మాలచ్చివిఁ తప్పు  
చేసింది గనక. దాన్నిడిసిపెట్టడం నేయమేగా బాబూ! మరి  
తరువాత... నీతమ్మారిని యిడిసి పెడితే లోకం ఏ వంటది? ఏవిఁ  
తప్పు లేపోతే... యెందుకు బాబూ! సంపటానికి పంపారు?

మనలో మూతగా రావఁయ్యతందీ! ఈ సెవిలో  
పూదండి. నాకు తెలవకదుగుతాను బాబూ మన రాజ్యంలో  
ఆ మహాశిల్లి పేణం తియ్యటానికి లచ్చువఁయ్య తప్ప...

మరొకడిని దొరకలేదా బాబూ! నేనానకులూ... రా  
భటులూ కనా యోళ్ళు మన నగరంలో కరువుయ్యారాని?

నిప్పులేందే పొగ రాదంటాడు. నీరు వల్ల మెరుగు... జం  
దేవుడనిగు, అంటారు. తనకు దేవుళ్ళు- రావణయ్యతండ్రి!  
జం తెలవదనిమోకండి- అచ్చువణ్ణయ్యనే సంపాదానికి వంప  
టంలో మీ అనుమానం ఏదీ బాబూ! ఎంతాడలేదు.  
తల్లపైకె త్రలేదు- గుండె నిబ్బరం చేసుకోలేదు- నెల... నెలం  
సిరికి, సిరిలామండే గుండెమంటు అకపుకోలేదు. నా... ను  
మా నడక మీ అంగీకారం- అంతేనా రావణయ్యతండ్రి!  
అంతగా! అంతేనా బాబూ అంతే—

నిప్పు ముట్టుకుంటే నెయ్యి బుద్ది- అప్పు ముట్టుకుంటే  
యివరం త్రేబుద్ది- ఇప్పుడదే జరిగింది. జరిగింది గనక అదే  
అయితే... మరి మోసాల్ని నీకమ్మగూడ... మాలవ్వి... లాగే  
(ఈ పలువేసుకన్నాడు) తప్పు రావణయ్యతండ్రి! బేటి కన  
గూడదు అంటే పలుగురూ యింటారు- యింటే... నడి బజా  
ర్లో నొత్తుకుంటారు. నొవ్వితే దేవుడన్నాల్సిన రావులు...  
రావులాగే అయిపోతాడు- అయి... తొందరపడ్డాడు.  
అంతేనా నం అచ్చువణ్ణయ్య బాబూ- దేరినప్పుడే అనుకన్నాను

బాబూ ! ఏదో కిలుకుందని... లోగుట్టు పెరుమాళ్ళకే ఎరక రావయ్య తండ్రి) —

అసలు మీనాన్నగోరు... ముగ్గురుతో సరిపెట్టుకుంటే ముచ్చటగానే వుండేది - కాని మూడొందల యాబయిమందిని కట్టుకున్నాడు - అట్టుడికినట్టు వుడికిపోయ్యింది అయోధ్య నగరం - ఇక తవయ ? ఎంతమంది లేరు ? నీతమ్మగారక ... గడవదాటలేదు గనక... సరిపోయింది ... అదే నగరం పోక్కితే - అదే వాడవాడలా యెక్కితే ... పరువేంగాను ? రాచరికపు మరేదలేంగాను ? సెప్పండి బాబూ ! సెప్పండి -

అదేరామయ్య తండ్రి ! అదే మనరాజ్యంలో వృతి మడిసి గుండెలో రగిలేమంట - అదే కడుపు మంట - పసుపు బట్టలై నా మాండుకపోయే - పెళ్ళిముచ్చటన్నా తీరకపోయే - లచ్చవయ్య నీలుక్కున పడునమయ్యడే రాటానికి - ఓ మాట పెళ్ళాన్ని అడిగి దాట ! సెప్పదా బాబూ ! ఎంత యిదిలే పోతే... ఇంటబడి వత్తాను ? అంతమాం యెందు కులే రావయ్యతండ్రి ? తవయ నీతమ్మగారి సంపద రమ్మని పంపారుగందా ? మరిసంపలేదేం !

అయ్యో నా సావిరంగా ! అదీ తెలివదా రామయ్య గోరూ ! మరి ఏం తెలుసు బాబూ తవరికి ? కన్నతండ్రి

మాట... తవరన్నా కాపాడుకున్నారాగానీ... మరి ... అన్న  
సెప్పినమాట... యిన్నాడా లచ్చవయ్యా? వదిల్చిడిసిపెట్ట  
వచ్చేవాడు - పిచ్చిమారాజులు గామట్టి నమ్మారు - అసలు  
ఎవరడే మాటసెబితే ... ఆమాటివటం - ఆళ్ళుసెప్పినట్టు  
సెయ్యటం మీకు అరికాటు కాబూ!

ఇంకోమాట అడిగి యెల్తాను రావయ్యతండ్రి! ఆయాల తవరు గుర్రాన్ని వదిలితే ... దాన్ని కట్టేసింది  
ఎవరని? బుడతలు - ఆరల్లి కొడుకులు - లచ్చవయ్యా  
యిద్దానికల్లి - ఇద్దరికీ తగలకండా బాణాలే త్రంటే... అబుడ  
తలు లచ్చవయ్యా నేవంశ్శారు కాబూ? గుడ్డోడన్నారు -  
మెల్లకన్నులోడు అన్నారు - వయసుముసిరి - మసకొచ్చిందని  
ఎగతాళి చేశారు - ఇంతింతబుడతలు పడగొడితే - గమ్మున  
నేలకొరిగాడుగాని... ఆళ్ళ వంటిమీద ... యీగవాలకండా  
చూశాడుగా కాబూ లచ్చవయ్యా! ఇదంతా ఏవంటారు? కష్టప్రేమ కాదంటారా? కడుపులో నుంచి పొంగుతున్న  
మనుకారం కాదంటారా? ఇదంతా యిదికాదంటారా?

ఇదంతా... యిదే కాదంటారా?

ఆవునుబాబయ్యా! ఏది ఏమైనా బేటికంటానికి... ఈ  
తిమ్మడెవరు? జాతితక్కువోడు - నీతిమాలినోడు - నిజం

మాట్లాడే యధవ - అంతేగా రావణాశ్వుతండ్రి! గొప్పోరి  
 బతుకులు యెంత ఉద్దడిద్దంగా వున్నా - దేవుళ్ళయిపోతారు  
 బాబూ సిటికెలో - కాని...మేవు? అన్నింటికీ కరువుపడే  
 వోళ్ళం...మంచితనంతో బతుకుల్ని యీడును పోయ్యే  
 వోళ్ళం - లోకం దృష్టిలో రాళ్ళలాగనే మిగిలిపోతాం  
 బాబూ! దేవుళ్ళపేరుమీన సెలామణి అయ్యే మిజోటి  
 వోరికాళ్ళకింద నలిగిపోతానే వుంటాం - కాని...రావణాశ్వు  
 తండ్రి! ఇప్పుడు గాపోయినా - ఎప్పుడైతే...ఈనిజం బేటి  
 పడితే - దేవుళ్ళూ - రాళ్ళూ ఒక్కటే అని ... ముందు  
 తరాలవారు గురుతుబడితే - మన పేరులు సెరిగిపోతాయ్  
 బాబూ! మన కతలు మూరిపోతాయ్ - మనగురుతులు మాసి  
 పోతాయ్ - క్రిందకు పంగి మూట ముల్లీ చంకన తగిలించు  
 కన్నాడు-]

నేనంటం లేదు రావణాశ్వుతండ్రి! లోకం అంటుంది -  
 నీకమ్మోరు బేటికెల్లగానే - మనిటో ఎలుగు ఆరిపోయింది.  
 మొగుడూ పెళ్ళాల మద్దెన... యెన్నోతగాదాలు వత్తాయ్  
 బాబూ! వాటిని గుప్పెట్లో బెట్టుకుని...గుండెల్లో దాసుడో  
 పోతే...ఎరితైపోతాం. కుడితిలో బడ్డ ఎరికలా కొట్టుకులాడ  
 తాం - అంతే బాబూ! కట్టాల్లోనూ - సుఖాల్లోనూ తోడు

నీడగా వుంటానని... బాస చేసి... బాసికం కట్టిన... మొగుడు  
 అడవాన్ని నీశకంగా సూత్రే... అడు తరతరాలకూ మడిసికానే  
 కాడని... ఈ లోకం అంతాది రామయ్యత్నం! అప్పుడు ...  
 నెత్తి నోరూ బాదుకున్నా... పోయిన పెళ్ళాంగానీ- పోగొట్టు  
 కున్న పదవుగానీ... తిరిగి రానేరావు బాబూ! వత్తా!  
 [అంటూ రెండుచేతులు కలిపి... నమస్కరించి ... చరచరా  
 బంతుటికి వెళ్ళి పోయాడు.]

# విచిత్ర యముడు

[ప్రాంతం వద్దైనా కావచ్చు- సూటూ- బూటూ-  
 హేటూ- నల్లని కళ్ళదూలు- చేతిలో హేండ్ స్పిక్- విచిత్ర  
 యముడు ఆభరణాలు- అప్పుడప్పుడూ హేబురిసి వుంగరాని  
 జాబ్బుపైకి ఎగురవేసే ఆలవాటుమాత్రం వుంది. అతని  
 ముఖంలో ఆనందచ్ఛాయలు కనిపిస్తూన్నాయి- ప్రకృతి సౌంద  
 ర్యాలు చూస్తుంటే... ఆపారవశ్యంలో ఒక్కచోట ఆగిపో  
 యాడు]



యముడు:- ఆహా! భూలోకమంత రామణీయకముగా నున్నది. సుందరనందన వనమ్ములు! ఆకాశమున కంటు ఆవు దూవు సౌధమ్ములు- ముత్యాల సరములతోలు సరోవరమ్ములు నిడుచందమామ పై తిన్న చిన్నబోవు చందమ్మున వింతవింత కాంతులు - శుకపికారావములు- ఆహ్లాదముగొల్పుచున్నవి, జన్మతరించినది- అమందానంద పారవశ్యమున డెందమామాల పూయలూగుచున్నది- ధన్యుండనై తిని- ధన్యుండనై తిని... [కొంతదూరమునడిచి- చేయి కళ్ళకు ఆడ్డం పెట్టుకుని, పరికించి- ఆశ్చర్యంగా నిలబడిపోయాడు.] ఆకాశవచ్చు- ఎర్రని కాంతులు ఏమైయుండును? అరుణ కిరణములు కాదుగదా! [దగ్గరకు నడిచాడు] ఆహా! నేనెంత పొరపడితిని గులాబీ పువ్వుములు గాంచి- అరుణ కిరణముల గణములని పూహించితిని. కాదుకాదు ఇవి గులాబీ క్షీగుచ్ఛములే- ఆహా! ఆరవిరసిన మల్లెలు కాబోలు- ముగ్ధమోహన లావణ్యవతుల- సీలికురులలో కొలుపు దీరుటకై తహతహలాడుచున్నవి! ఇవి సంపెంగలూ- అవి సన్నజాజలూ! ఆక్కడ పూచినవి మందారములు, బంతులూ- చామంతులూ. ఆహా!...గుబాళించు సరియకా సౌరభాలూ- యచులోకముచే మరిపించుచున్నవి. మురి

పించుచున్నది. నేనెంత ధన్యుడను- [హుందాగా- మీసం  
మెలిపెడుతూ మరో నాలుగడుగులు వేశాడు]

అహో! పైటజారిన నవయువన ప్రాథలా ప్రకృతి  
కన్య ప్రాథవ మంత ప్రశంస నీయుముగానున్నది! సిగ్గుబరు  
పుతో తలలు వందినవి- పచ్చని పైరుపొలాలుకాబోలు.  
ధవళ వస్త్రములతో శిరోజములు కప్పుకున్న ముగ్ధమోహన  
యావసిలా మెరయుచున్న ఈ తెల్లని పుష్పము లేమైయుం  
డును! (ఆలోచిస్తూ ఆటూ యిటూ తిరిగాడు) ముద్దు  
ముద్దుగానున్న చందమామబుగ్గలు కాదుగదా! ఏమి నావెరి  
వెన్నెల కలిసిన వెన్నముద్దలను చూసి- ఏమేమో అనుకుం  
టిది [దగ్గరకువెళ్ళి పరిశీలనచేశాడు]

కాదుకాదు ఇవి వెన్నెల కన్నులుగానూ- వెన్నముద్ద  
లూగావు... ప్రకృతికన్య పసిడిబుగ్గలూ కావు. ప్రతిపు  
వ్యలు- వాటివల్యలు- భరతజాతినీ- నీతినీ- సంస్కృతినీ-  
సిగ్గులూ- సిగ్గులూ- మానాభి మానములు కడుపులో జెట్టు  
కుని కాపాడుతున్న ప్రతిపంట-అందుకే కాబోలు... గర్వాం  
ధులై- కామాంధులై- క్రిందూ మీదూ ఎరగకున్నారీ  
భూలోకవాసులు- భవకవళ వస్త్రవాహుల దానులు- అధి  
కారపు పేడకుప్పల్లో పురుగుల్లా పెరుగుతున్నారు- పెడదా

దులు బట్టి- పరుగులు దీయుచున్నారు. [ఇంకా కొంతదూరం పడిచాడు- తీగ కాలికి తగిలినట్లు అగిపోయాడు]

అహో! సదీనదముల సమూహము! సమైక్యతలేని గ్రామసీమల నేకముచేయు శ్రీవాహము- అగాధములు పొంగినవా? సముద్రములు పుప్పొంగినవా? ఏమీ... జల చరములు- ఆంధ్ర జలమయము! ప్రళయము (భక్త నిముషం పరీక్షించాడు) అయ్యారే! ఇక్కడ ప్రకృతి ప్రళోపించినది. పల్లెలనూ- పుజలనూ. పశుగణములనూ... నీటముంచినది! సంక్షయములేదు. ఈ ఘోరవిపత్తుకు హేతువేమైయుండునో... ఈ గుట్టలనెక్కి తరంగములపై- మృదంగముల ధ్వనుల- కారణమవలోకించిదగాక... (అంటూ- ఎత్తుగావున్న ప్రదేశము మీద కాలుమోపి- కంగారుపడి... "అయ్యారే" అని పెద్దగా అరిచి వక్కకు తొలిగాడు] అయ్యారే- ఇది శవములగుట్టయని... ఎదుంగకయ్య... కాలుబెట్టి కంగారుపడిపోయితిని... నా అసమర్థతను- అజ్ఞతను తెలిపిన సాటి వారలు నవ్వకుండురా?

ఆ... కవిని నవ్వనిమ్ము... పరిహసించిన పరిహసించనిమ్ము- ప్రాణములన్న పరమాత్మునికై ననూ సుంతభయములేకండునా? రవ్వంత గగుర్పాటు కలుగకుండునా?

అహ! బిడ్డలకు దూరమైన తల్లులు- తల్లుల గానని పిల్లలు  
అక్కలను పోగొట్టుకున్న తమ్ముళ్ళు- బెల్లెళ్ళు- సతులకు యెడ  
మైన వతులు- వసువులకుంకాలు- కడువైన సతులు- వసువు  
బట్టలే మాయని నూతనదంపతులు- ముద్దు ముచ్చటతీరని  
కొత్త పెళ్ళికొడుకులు- అక్కరలే తీరని సవయ్యవ్వన ప్రా  
యులు- ఎడరో ఇంకెందరో- మరెందరో- మరణించినారు  
అయ్యారే ఈ జన్మవళయ విలయరాండవంలో పల్లెలకు పల్లెలే  
విధ్వంసమైనవి- శోకతప్తమూ- శోచనీయము-

దహన సంస్కారములకై ననూ నోచుకొనని యీ  
మృతకళేబరముల... భూమాతసైతము గర్భమున దాచుకొన  
సాహసించలేదు... ఎంతటి జ్ఞానాథము! ఎంతటి అప్రతిష్ఠా  
కరము! [అక్కడనుండి పెద్దపెద్ద అంగణ వేసుకుంటూ మరో  
చోటికి చేరాడు. కళ్ళకు చేయి అడ్డం బెట్టుకుని ... నిశితంగా  
చూశాడు.] ఓయీ! నీవు ఎవ్వడవు? ఏకతంబున ఒంటిపై  
బెట్టుకొమ్మల వ్రేలాడు చుంటివి! మారుపలుకని... యీకని  
మాన ప్రాణాధనముచూడ... మరణించినవాడిలా గోచరించు  
చున్నాడు! ఓయీ! మోట్లాడవేమి? అహ! ఈ మంద  
భాగ్యుండేదరిగింది... యీ దరికి కొట్టువచ్చినాడో గదా!

[మరికొంత దూరం నడిచాడు] ఏమీ ఆశ్చర్యము! నట్టనడి  
నముద్రాన... కొట్టుకువచ్చిన ఒక్కటే... నదనము - ఆనద  
నము ప్రభాగాన... నడినెత్తిమీద... రక్త సిక్తమైన ఒక్కడే  
మనిషి... ఈ శపాలగుట్టలకు పట్టముగట్టుకొన కొలుపుదీరెనా  
ఏమి? ఆయిననూ... పోయి పలుకరించెదగాక ... [తటపటా  
యిస్తూ - భయంపితుడై నడిచాడు.]

ఓయీ! నీవు నూజీవించి యుంటివా? లేక జీవములకై  
వేచి యుంటివా? అయ్యారే... ఈతడు కదలాడుచునే  
యున్నాడు... కథనమంత శోకతప్తమైయుండునో! ఓయీ  
పలుకవేమి? ఏమనుచుంటివి? భార్యాబిడ్డలను కాపాడుకునే  
యత్నము విఫలమై... వారు పోగా... మిగిలియున్న జీవశ్శ  
వానివానీవు? సహాయము చేయువారలుగా నీ - సానుభూతి  
చూపువారలుగానీ... ఎవ్వరూ రానేలేదా? అహో...  
ఎంతటి విడ్డూరము! ఎంతటి విదిత్రము! నన్నే ఎరుంగవా?  
ఓరీ పాంధుడా! యువురమ్మనకు ఏకైకరాజుండను -  
యముండను నామధేయుండను. తెలిసినదా? ఏమిటా వెకిలి  
నవ్వులు? ఏమిటా పరిహాసలాస్యములు? ఓరీ దురహంకారీ!

నువర్ణమణియే మకుటములు లేకుండి సంత మాత్రమున -  
 వజ్రమై ధూర్యాపి భూషణములు ధరించనంత మాత్రమున -  
 దక్షిణ హస్తంబున గదాదండము లోపిందినంత మాత్రమున  
 మహిషవాహనుండను కానంత మాత్రమున - నిరాడంబ  
 రుండై - నిరాధారుండై న యీ యముడు - యముడు  
 గాకుండునా ? అగ్ని నిప్పుయిననూ - నిప్పు అగ్గయిననూ...  
 భగ్గుమనక పోదురా భూర్తుడా ! [నవ్వుకుంటూ ... మరో  
 నాలుగడుగులు వేశాడు.]

ఓహో ! మారువేషధారిని ... భూలోకమున కేతె  
 చిన కాళణ మెరిగించమను చుంటివా ? అట్లయిన సావధాన  
 చిత్తుండనై - ఆలకింపుము - సిరులతో - గిరులతో - అమృత  
 ఝరులతో భూలోకము స్వర్గతుల్యమై శోభాయమానమై  
 విలసిల్లుచున్నదని యనుమాతలు బెవ్వగా విన్నవాడనై -  
 కన్నుల పండుగచేసుకొన... మహిషవాహనుండనై - గదాదండ  
 ధారుండనై - సర్వాలంకార భూషితుండనై - యమలో  
 కము విడిచి - భూలోకము వయస్సుతీసి, కొంతదూరము చేరిన  
 పీఠప... విశ్రమించవలెనన్న యూరటకలిగి - మహిషమును

మర్రిపూడలకు కట్టివేసి - మణిమయ మకట భూషణాదులను  
 మూటగట్టి...తలక్రింద దిండుగా బెట్టుకుని వ్రాయానాటలిక  
 చేత కనులు మూసితిని ... అంతయే ... మెళకువ వచ్చిన  
 తొడనే - లేచి చూసితినిగదా! మహిమము మాయమైనది  
 వస్త్ర శస్త్రములదృశ్యము లై నవి. ముష్కగులెవరో తన్మ  
 రింపకుండిన యెడల...వస్త్రయుండును? వాయువు నోడక చు  
 కుని...ఆకాశమున కేగుక యేమి? ముల్లోకంబులు సైతము  
 మదీయవ్రజ్జా సాధ వారకూ...యమసాశబంధాలకూ...బాని  
 సలై - బందీలై...సాదచరణములే శరణ్యములని ... వడి  
 యుండురుగదా! అంతటి ఘనుండైన యాయముండు...నేడు  
 ...వస్త్రహీనుడై - అస్త్రహీనుడై - దీనుడై - దిక్కులు  
 లెక్కిపెట్టు సమయమున ... ఎవ్వడో మహనీయుడు ...  
 కాదు కాదు...చూసవుండు...మదీయ ఆపమాన భారము  
 గ్రహించి - ఆభిమానము చూపినాడు - చూసము కాపాడి  
 నాడ - ఇప్పటికైననూ కేటలెల్లమయినదా... మదీయవ్రజ్జా  
 సాధవ మెట్టిదో! [అంటూ మీసము మెలిపెట్టబోయి -  
 చేతికందక...నాలుక కొరుక్కన్నాడు - జబ్బు ఎగురవేసి.]





దుర్లభము ! దుస్సహము ! . [ మరోచోటికి భారంగా నడిచాడు ]

ఓయీ! మీంలెవ్వరు? శవగణముల విభజనచేయుమీర  
లెవ్వరు? ఓహో! ఖననముచేయిప్రభుత్వము సంపగా  
వచ్చిన భటులా మీరు? అయ్యారే... ఎంతటి సాహసపం  
తులు! ఎంతటి నహన సంఘములు. ఆ మృతక లేబరముల  
వేరుజేయు చుంటిరేల? అహో! ఏమీనై ఫరీత్యము! ఏమీ  
వింత విడ్డూరము భారతదేశచరిత్ర- సంస్కృతి- యంత దిగ  
జారినదా? ఇంతటి దౌర్భాగ్యము పేరుకపోయినదా. యీ  
బంగరుగడ్డలో? అగ్నివర్ణములనీ... అంత్య వర్ణములనీ- ఎవరు  
తెల్పినారు? గొప్పచారికి గోరీలు- పేదచారికి సమాధులు  
కట్టకున్న పైవారు బహిరీకేయుదురా? అయ్యారే... దుర్దిన  
ములు సంభవించకుండిన ... యిట్టి వివేకబుద్ధులు పుట్టనే  
పుట్టవు- ఎంతటి నిరంకుశత్వం! ఎంతటి నియంతృత్వం! ఎంతటి  
సిచక్షు ఆధిపత్యం!

మట్టిలో జనియించిన మీరంతా... మట్టిలో కలిసి  
పోవుటేగద... యుగధర్మము! అంటరానితనము అదృశ్యము  
కావలెననిగదా... మీబోసినవ్వులకాత... పంచ పైకెగగట్టి  
స్వారాత్మము తెచ్చినది? వెలి- అంటరానితనము సంఘ  
బహిష్కారము- క్షమించరానినేరములని గదా ప్రభుత్వం

ఉత్తమ్యులు! ఏమనుచుంటిరి? (వకతకానవ్యాడు - హాస్యం  
ధ్వనించేలా) అవియ్యియూ వుత్త ప్రగల్భములేనా? వుత్త  
ప్రగల్భన్న ప్రవచనములేనా? అహో! కాలమంత వక్రించి  
నది!

కులమూ - కులమూ - కులమూ అని కఠిన శిలాకానన  
ములు సృష్టించిన ప్రభువు లెంత దుర్మీలికరులూ ఇప్పటి  
కైననూ బోధపడిందా? ఓరీ అమానుషులారా! ముందు  
తరాలవారికైనా యింత న్యాయం పంచిపెట్టే బాధ్యత  
మీకులేదా? భావితరాల పాదలకైనా గుక్కెడు చైతన్యం  
గుప్పెడు సానుభూతి - గొంతులోపాసి - మానవతాజ్యోతులు  
వెలిగించే దక్షత మీకులేదా? కులమతాల కుటిలనీతిని -  
కూకటి ప్రేళ్ళతో పెకలించగలిగే శక్తి - సామర్థ్యం భరతఖం  
డంలో ఒక్కడికీలేదా? శక్తి శౌర్యాలు - ఆవేశకావేశాలు -  
అదృశ్యములా? మానవజాతి సమ సమా నిర్వీర్యమైపో  
యిందా?

అహో! మీరలెవ్వరి? మంత్రిపుంగవులా? అట్లయిన  
కన్నీటి లోతు లెరుగని మీకు... ఈ కడలిలోతులేమి తెలి  
యును? మేఘముల మునుగులు తొలిగించుకుని తొంగిచూసే  
మీకు ఇక్కడ ప్రాణములు విడిచిన మానవతా గుండెల  
లోతు ఏమి తెలియును? చెప్పితినిగదా! యముండను నామధే



రాజ్యం చూచే స్వర్ణం— ఇది యుద్ధరంగంలో సింహాశాదంతేసి  
 అవిభవించి వంగిపోతూ ఉంటుంది. ఇది చూచుకున్న మూల  
 మతంగాగల భక్తిని చూడండి. అలాంటి వాటి వ్రాబోతున్నాడు  
 పాపం... సిగ్గుచేటు— అజ్ఞానము, అపరాధము, అపహా  
 స్యము, అప్రమత్తము—

అందులకు కారణం నాకు తెలియదు. పట్టలేదా?  
నా జమ నా చిన్నమనాకే ఉంది. చిన్నాభివృద్ధి కాదే  
దా? పర్వతవన ముందు తన పాత్రాన్ని చీల్చేదా?  
అవును... నాలోని నా పాత్రాన్ని ము. నాకు నాకు తెలుసుంది.  
మరుతవుంది. నాకు తెలుసుంది. నాకు తెలుసుంది. అందులకు  
యింగ్నూ. చిన్నాభివృద్ధి. చిన్నాభివృద్ధి... వెలుగొందు  
చున్నది. వెలుగొంది. తెలియదు. తెలియదు. తెలియదు.

నాలోనెదురు వచ్చినాను అనే తప్పు - అట్టిది నీకులు లేవు.  
మతిములు లేవు - చూడవలెను - ఇది - అట్టిది లేదు -  
కుచేలురు లేరు - గరిబులు - నీ ... గనిబులుగానీ ... ఏక  
వృత్తిలో నిలవకుచున్నాడే - అట్టిది చిట్టాముందు  
తలలు ప చవలసిందే - ఇప్పుడు - ఇలాగా పెద్దగా నవ్వండి  
దిక్కులు విక్కుటలేనా - ఇప్పుడు - అట్టిది చచ్చిన కతం  
బున పూరడింతమా - అట్టిది - అట్టిది - అట్టిది - అట్టిది - అట్టిది -  
వచ్చి... అట్టిది - అట్టిది - అట్టిది - అట్టిది - అట్టిది - అట్టిది -

సారి చేయిమోపి - యమపాశములు విసిరినచో - వలలో చిక్కిన మత్స్యముల చందమున - మిఠలు బంధీలు కాకుండురా? నాలోకము రాకుండురా? అహో! ఉపేక్షించిన కొలదీ...మరీ ఉన్నతులై...పేలుచున్నారే పరిజ్ఞానవచన మ్ములతో మదీయ ప్రాణములను గాఢములు చేయుచున్నారే! వికటాట్టహాసములతో డెం ద మ్మును కుందుచున్నారే అయ్యారే...ఎంతటి అవాంఛనీయము! ఎంతటి అకృత్యము!

ఇంతటి ఘోరవివర్తనకు కించిత్తు భయము నొందక... దర్పములు పలుకు మిఠాలుకలను సర్పములదేత కరిపించుకుండిన ఉత్తముండగు యముండు వ్యర్థుడే...అసమర్థుడే - [చరచరా కొంతదూరం నడిచాడు.] అహో! కుడిచి కూర్చుండగాలేక భూలోక సందర్శనాభిలాషివై ... ఏల రావలె? వచ్చితిని పో...బక్కరిమిషంబు విశ్రాంతి కువక్రమించి - మహిషంబునూ - మదీయ సప్తశత్రుములను - ఏల విడనాడవలె? విడనాడితిని పో...ఘన డైన యముండు...దీనుండైన రాడంబరుండై - నిరాధానుండై - భూలోకమునకు ఏల చేరవలె? చేరితినిపో - ఉప్పెనవాతబడిన దివిసీమకేల నకుగవలె? జరిగితినిపో...ఇచ్చట ఘోరపరాజయము నొందుట - కుందుట...సిగ్గుచేటు - సిగ్గుచేటు - సిగ్గుచేటు

చిత్రము వేయివ్రేల్కలై - ముక్కలై పౌరుషహీనుండైన యా యముండు జీవించి యుండు దుర్లభము!

ఓయీ ! మానవులారా ! మదీయ ప్రజాప్రాభావాలతో...  
ఆప్రతిష్ఠకలిగించిన మీ ఆహంకారములు నేటితో అంతము  
కావాలే? ఎందులతో ఎరుంగరా? అయ్యారే! ఎంతటి  
నయవంచకులు! ఎంతటి నిర్భీతిపరులు! చదువులేదు -  
సంస్కృతి లేదు... సమత లేదు... సాహిత్యపస లేదు - కనీసము  
సానుభూతి చూపుటకై సనూ... సరిజాలని చిన్ని హృదయములు  
మీది - ఇంకనూ మీద... ఆధికారపు పీటలమీద కూర్చుంటే  
ఆగడ్డల నుండి... విమానపు గ్రద్దలనుండి క్రిందికి దిగకపోతే...  
దించడానికి... గద్దించడానికి ప్రజలు సిద్ధువుచున్నారు...  
సంసిద్ధులవుతున్నారు - మీ దౌష్ట్యములు విరిచి - మీ దురం  
తలను... దిగంతాలకు తరిమివేసే తరుణమా సన్నచునునది!  
వదవుల చదరంగములో ప్రజలను పావులనుగాచేసే ... యింత  
కాలం ఆడుకున్న మీకు నేటితో ఆయువు తీరినది...

నేనిప్పుడే యమపురంబున కరిగి ఒక్కతాటిపై నడువ  
నిచ్చగింపని మిమ్ములను పెట్టి బంధించుటకు యమదూతలను  
పంపెదను - అప్పుడు... అనువులు ఆరచేత బట్టుకుని ... నా  
సాదముల యెంత ప్రణమిలైదరు - పాపపుణ్యములు... కుల  
గోత్రములు లెక్కలు కక్కించు నయమున్న... ఏడ్చినా -  
ఏమార్చినా ... నవ్వినా... పచ్చకాగితములు రువ్వినా ...  
కాపాడగల మహానీయుడు ఒక్కడూ లేక ... కానరాక ...  
విలవిలా ఏడ్చెదరు - కాగుతున్న నూనెలో వేపుతున్నప్పుడు

గానుగలో పడవేసి...గిగిరాతి స్వరవృత్తము... కాటలచేత.  
 గ్రద్దలచేత వశ్యండా తూట్లు చేయించుకున్నప్పుడు... కసిదీరా  
 సర్పములు కరిచి...కరిచి...కరిచి...కరిచి...కరిచి...కరిచి...కరిచి...  
 తున్నప్పుడు - అహంకారములు... అది... అహంకారములు... గాని..  
 అహంకారము వృత్తులుగానీ...వీ...ఇ...అ...మరేవి...  
 మీమొర అలకించవు - అప్పుడేయముండే దక్కని... పాద  
 ములపై వాలితే - ప్రహేళికననుండదు - సమతలమే దేశము  
 సర్వజనమునందును...యముండగు - నేను - చేయవల  
 సిన తక్షణ కర్తవ్యము - అప్పుడే...కార్యోన్ముఖుడనయ్యెద  
 గాక...(అంటూ పడినడిగా లంగలు వేసుకుంటూ దూరంగా  
 వెళ్ళిపోయాడు - సన్నిధి నంగీత భవ్యులలో తర జుల్లిగా  
 జారిపడింది )

# న వీ న రా వణ

[తొల్చి- పైజామా-నన్నమీసం- కళ్ళద్దాలు- వుంగ  
రాలజాబ్బు- లావుకు తగినపొడుగు- నవీన రావణ ఆభరణ  
ముల- అలంకరణలు- పూరాపుల పరిమళాసారభాలు మత్తు  
గా ఆస్వాదిస్తూ- ఆశోకవనంలోకి- ప్రవేశించాడు- మెడలో  
వేలాడుతున్న పులిగోరును చేత్తోబట్టుకుని... గట్టిగా నిట్టూ  
ర్చి... కళ్ళకద్దుకున్నాడు- ఒక పూపొదచింత బలికి- అదవీరి  
సిన- మల్లెలుగోసి వాన-వీల్చాడు- దానిని విసిరి...మాటలు  
పారవేశాడు]

రావణ:- ఆహా! డెండమెంత అమంకానందం... ఇంత పోపు  
చున్నది! వివిధరక ఫలపుష్పములతో ఆశోక ముక్కు  
శోభాకృతమై - ఈదశశకునికి సుస్వాగతంబులు



వల్క్లచున్నదిగదా! పరిమళా ప్రసూనంబులు ప్రణ  
మిల్లవలెనను పరవశంతో - ముచ్చటలాడుకొనుచు  
న్నవి. నేనెంతటి అదృష్టవంతుడను. ఎదుటి అదృష్ట  
వంతుడను! [అనుకోంటూ ముందుకు నడిచాడు.  
పెదవులపై చిరునవ్వులు పిలకపోశాడు.]

కలలు పండవలసిన - ఆకన్నుల్లో కన్నీళ్ళా? నెన్నల  
నిండవలసిన యీ ఆశోకవనంబు - కలకలతో కాలిపోవడ  
మా? [వకవకానవ్యాడుగాని... ఆ నవ్వులో గాంభీర్య  
లేదు. అపహాస్యభవములు తప్ప] ఇంద్రజాలకుడు - చుంకిగాడు -  
మాయలమారి - మోసగాడు - వేషగాడు - కపటి - కసాయి  
వాడు - దుష్టుడు - ధూర్తుడు - దుర్మతివరుడు - [మళ్ళీ గల  
గలా నవ్వేశాడు] భభా! భభా జానకి! ఎంతటి నీచమైన  
చిరుదములు ప్రసాదించు చుంటివి! ఎంతటి ఘనసత్కారము  
గావించుచుంటివి! దుర్దినములుగాకున్న నీకిట్టి దుర్బుద్ధి  
పుట్టునా? చాలించు నీ వ్యర్థప్రలాపములు - చాలించు మిక్  
నిరంతర - నిరర్థక విలాపములు -

నవతర్జునిచిత్ర సింహాసనాధీశుండైన యీ రావ  
ణుండు - నువర్ణమణిమయ మకుట తట - ఘట - గణేఘృణ  
మానధనుండైన యీ రావణుండు - అధిక బలసంపన్నులు -  
అత్యంత ప్రీతిమైన భ్రాతృసమానులు - మైరావణ - కుంభ  
కర్ణాది ఉద్దండలక్ష్మీ - పెద్దవాడైన యీ రావణుండు - ఇంద్రా

దులను సైతము క్రిందూమీదూ శేసి - మునిపుంగవులను  
ముప్పతిప్పలుబెట్టి - గరళకంఠుని పాదపీఠంబైన కైలాసపర్వ  
తమునే భుజస్కంధములపై మోపి - మోసి - ఆత్మలింగమునే  
హస్తగతముచేసుకున్న - యీ దశకంఠుడైన రావణుండు  
నేటికి నీనోటి దూషణములు భూషణములుగా ధరించవలసి  
వచ్చినందులక - ఇప్పుడై - దుఃఖనంపన్నుడై - గుండెతడి  
యారి... విలపించుచున్నాడు జానకీ! విలవిల్లాడు చున్నాడు -  
(ఆర్భాటంగా నవ్వడానికి ప్రయత్నించాడు. కాని... ఏదో  
తీర గొంతును మూసివేసింది - రెండడుగులు వెనక్కివేశాడు]

సీతా! నీపల్కులు అక్కసుతములు. నీచేతలు ఆనం  
దర్శములు - నీ ఆలోచనలు అవాఘనీయములు - నిన్ను తాళ  
వలెనన్న తలంపునాకు కలిగిన... నిన్ను కాపాడువాడెవ్వడు?  
నీతో క్రీడించగల వాంఛ నాలో జరించిన - నిన్ను కాచువా  
డెవ్వడు? ముట్టవలెననీ... ముచ్చట తీర్చుకోవలెననీ - ఇచ్చయే  
నాకువచ్చిన - నిన్ను లంకాపురంబున ఆంతఃపురంబులో పట్టు  
జలతారులు పోడిగిన పసికి మంచములమీద పడుండబెట్టక  
ఇచ్చట తరుచ్ఛాయల నీడలు నీకు నివాసము జేయునునా?  
నుమదళాల సహవాసము జేయుతురా? [మళ్ళీ మీసమ్మీద  
జేయివేసి... ముందున నా... గడుగులు వేశాడు - మళ్ళీ పులి  
గోరు... కళ్ళకద్దులన్నాడు - ఏదో గుర్తొచ్చింది - గజాలున...  
వెనక్కి తిరిగాడు]

అంతయేల జానకీ! నాడు... నీ స్వయంవరం ప్రకటించిననాడు - అందరి మహారాజుల ముందర ధనుర్భంగముగా వించి - ముక్కల తలంబాలు కుమ్మరించి - అలిగిచేసుకుని... లంకాపుర వైభాలకు నిన్ను మహారాణిని చేసియుందును గదా! ఆ కారణమున సేనక్కడికి రానేలేదు - ధనుర్భంగము గావించలేని అసమర్థుండనే అనుకొమ్ము - నిన్ను భూద్రుత సహా పెకలించి - అరచేత బెట్టుకుని - ఆకాశమార్గమున

అవలీలగా యిచ్చటకు చేరిన అదృష్టవంతుడవుగానా? అధిక బలసంపన్నుడవుగానా? [వికటంగా నవ్వి... చుర్రోసారీ మోసం మెలితిప్పాడు - గర్వం వుట్టిపడేలా] ఇంకా... మదీయబలదర్శ ములూ - సకలవిద్యా చతురతలూ... తేట తెల్లముకాలేదా జానకీ?

ఆబద్ధము! అయ్యది నూటికి నూరుపాళ్ళు ఆబద్ధము, బలవంతుడైన హమమంతుడు... లంకాదహనము గావించినన్నమాట... ముమ్మాటికీ ఆబద్ధము - బెట్టుకొమ్మలమోద... గుట్టమట్టలమోద - కుప్పిగంతులు వేయగలడేమోగాని... లంకాపురంబు ప్రవేశించగలడా అంజనేయుడు? ప్రవేశించిన... మాతమ్ములు - రాక్షస బృందములు అణిగిబట్టి - తుదముట్టించి - ఒక ఆట పట్టించి యుందురే! ణోతులకూ - నాతులకూ - చుప్పకాతులకూ... భీతిచెందువాడు కాదీ రాక్షసాసురుడు - [ఆకాశం బృద్ధలయ్యెంత పెద్దగా నవ్వాడు]

అతడు రామభక్తుడే అగుగాక! రామనామసారమే  
 ఆతని జీవనాధారము అగుగాక - వాయువుతుండైననూ -  
 వాలాయుధాధరుండైననూ అగుగాక - ఆతని భక్తి ప్రేమ  
 తులూ - యుక్తి చమత్కృతులూ - మాశక్తి సామర్థ్యముల  
 ముందు... సాగిల పడవలసి దే - గిలగిలలాడవలసినదే సీతా!  
 అహో! అదియూ నీసందేహము? అదియూ నీసంతాపము!  
 సద్గుణ సంపన్నుడైన రావణుడు అన్యమనస్కుండు కానిచో  
 నిన్నేల గొనివచ్చుననియూ నీమూఢ అభిప్రాయము? (తమా  
 సాగా నవ్యాడు ఆనవ్వు శిందంగా - హుందాగా వినిపిం  
 చిందీసారి] నీకు కాబోయే మగండు... ఎంతటి ధీరుడో -  
 కార్యశూరు డో... మాతమన్న కోరికయేగాని... మరొండు  
 కారణముకాదు... కానేరదు. కాగూడదుజానక్తి! శ్రీ రాముడే  
 సీతామనోరథుడై, అమోఘాధ్యానగర ప్రజాంతరంగాలు...  
 ఆనందతరంగాలు చేయునని, ఆశపడితినేగాని... విచార  
 ఛాయలు - విషాద సిద్ధలు నిండించి... విఫలుడవుతాడని...  
 కలలో గూడ వూహించలేదు జానక్తి! వూహించనేలేదు -

అతడు కార్యదక్షత కలవాడే కావచ్చు - నీరాముడు  
 నీలమేఘశ్యాముడే కావచ్చు... దేవుడే కావచ్చు - కాని...  
 చరిత్ర ప్రసిద్ధికి... చరిత్ర ప్రతిష్ఠనూ - అర్హతలు లేనివాడు -  
 ఆవుసరాలు తీర్చలేనివాడు - దారిమూపువాడని - దుజ్జేన్ము  
 దైననునీ... దేవుడనీ... నమ్మి... అమోఘాధ్యానగర వాసులు -

మోసపోయాడు - బలానికి ... ఆమృతబలానికి ...  
 మొఖంవాచిపోయాడు - (చరచరా మరోబెట్టుక్రిందికి  
 చేరి...చేయి ఆనింది - తీసిగా ఆమెవంక...తల ప్రక్కకు  
 తిప్పి - నిలబడ్డాడు.)

నిన్ను పుట్టింటికే తీసుకువచ్చితిని - [పెదాలమీద  
 నవ్వాడు...శ్వాసపీల్చాడు - భారంగా వెనక్కినడిచాడు]  
 ఆవును నీతా! పుట్టింటికే తీసుకువచ్చితిని - ఆశ్చర్యముగా  
 నున్నదిగదా? నమ్మబుద్ధి కావడం లేదుగదా? జనకుండే  
 జనకుడని...మనసును కప్పిన మత్తు ముతతనుండి ... విముక్తు  
 రాలివి...కాలేక పోతున్నావుకదా? జనకుడు ప్రకటించిన  
 స్వయంవరం నాడు...నేనక్కడికి వచ్చినది... నా అల్లుణ్ణి  
 చూసుకుందామనేగాని...జనకుడికి అల్లుణ్ణి కావడానికి కాదు  
 నీతా! కానేకాదు - కట్టుబట్టలతో కారకపుల పాల్గొనేసిన  
 ఆరాముడు - కట్టుకున్న నేరానికి ... విన్నేంకనికరించాడు?  
 ఒకపూట...ఒక్కశాడు...మురిపించాడా? జీవితాన్ని మరి  
 పించాడా? శక్తిహీనుడు - పోవవహీనుడైన శ్రీరాముడు...  
 నీకేంజేశాడు? విన్నేం ఆదరించాడు?

ఆవమానించడంకాదు జానకి! పొగడ్తలకు పుబ్బి -  
 అగడ్తలుదాటి ... అడ్డమైన పనులు చేయడానికి నేను  
 రానుణ్ణికాను - రా...వ...ణ...ణ్ణి - [మీనంపట్టి ...  
 కళ్ళుపురిమి... దువ్వాడు] వేట...ఆతనిక్రీడ. మత్తుపానీయ

ములు ఆతని ఆశ - మాంసభక్ష్యాదులు ఆతని యిష్టభోజనములు - కాదందువా నీతా? ఈమాటలు నిజముకాదందువా? నగ్న సత్యములు ఆబద్ధములందువా అనలేవు... మహారాజైనవాడు - మౌగివాడు... జేయవలసినపని కాదు నీతా! అగ్నిసాక్షిగా పవిత్ర మాంగల్యాన్ని మూడు ముళ్ళు వేసి - ఏడడుగులు వడిది - అర్ధాంగిని చేనుకున్నాడుగదా! తిరిగి అనాధను చేస్తాడా? అంతరంగమునే కోస్తాడా! సిగ్గుచేటు... సిగ్గుచేటు.

పర్ణశాల మీకు పసిడిమేడ అయ్యింది - వట్టుపీతాంబరాలు అదృశ్యములై - శారబట్టలే మానాభి మానములను కప్పిపవి - పర్ణశాలయందు పడతని ఒంటరిగా విడిచి - యవ్వమండై సతమ్ముణ్ణి అంగరక్షకుడుగా నియమించడం పురుషత్వమేనా నీతా? మానవత్వమేనా? ఆ యిద్దరి అన్నదమ్ముల అనుమానాలు - నీచుట్టూ వీక్షగీకతలై... నిన్ను బందీని చేస్తే... ఇంకా క్షమిస్తున్నావా?

అందుకే నీతా! అందుకే - శూర్పణఖనుపంపాను - అమె నా చెల్లెలు - నీకు మేనత్త - స్వయాన మేనత్త. నుఖం పెంచి పెట్టమని అడిగిన నేరానికి - ముక్కు - చెవులూ శోశారు వరాభవం చేశారు - అయినా నేను క్షమించాను. యెన్నో మాయలు క్షమించాను. వావీ వరుస లేనివాడు కాదీరావ

ణుడు - అరుణోదయము గాకమునుపే - నిత్యకృత్యములాచరించి... ణోటి లింగాలకు పూజా పుష్పాలు అందజేసే నిష్ఠాగరిష్ఠుడు రావణుడు - నిశ్చలముననుక్కుడు నిర్మలప్రేమితుడు జానకీ! కాముకుడుకాదు - కాలేదు.

నీ మాంగల్యాన్ని - సౌఖ్యల్యాన్ని రక్షించడానికి నిన్నిచ్చుటకీ తెచ్చితివి, అన్యయననుక్కురాలవై - ఆవనిందలపాలపు రావణే భీతిచేత... ప్రీతిచేత... నిన్నీ అశోకవనంబునకు - తెచ్చితివి - జాలాహలము మ్రింగిన ఆశూలాధరుడే... ఈ రావణ భక్తిశ్రద్ధలకు ముగ్ధుడై స్థబ్దుడై - పాదచరణముల చెంత ప్రణమిల్ల వలసినదేగాని... రావణుండెప్పుడూ... దైర్యవిలోలుండుకాలేదు - కాదు - అనురగణాధిపతికి... అధముల సాయమా? ఆగర్భ శ్రీమంతుడైన లంకాపుర సార్వభామునకు - మారీచునితో సహవాసమా? ఈదశకంతునకు యింకనూ - దగ్గరనూ వరించలేదు. (చుక్కీ మెడలో ప్రేలాడుతున్న పులిగోరును తీసి... కళ్ళకద్దుకున్నాడు - ఏదో జ్ఞాపకం వచ్చింది - ముందుకు నడిచాడు)

నీ దస్యవృత్తాంతమే విచిత్రము - పురిటినొవ్వులు పడకుండనే పుట్టివ... నీ పుట్టుక విష్ణూరము నీలా! అస్కలితంగా జన్మించినదానవు నీవు - ఎన్నడూ అన్యయననుక్కుడుగాని... యీ రావణుడు... నయ్యగారాలు ఒలికించే శృం

గారకస్య సౌందర్యానికి ముగ్ధుడై...మోహితుడై - కాము<sup>క</sup>  
 వ్రృత్తితో - కావులించుకున్నాడు జానకీ! ఆమె నీకు జన్మ  
 నిచ్చిన మాతృమూర్తి - యాపమిచ్చిన ధన్యురాలు - జరగ  
 కలసినది - జనుగకముండే... అస్కలితముగా నీవు ఆవనిపై  
 బడితివి - ఆ మహాసాధ్వి ఆవనతయనది - కొంచము కలవర  
 పాటుతో - కలతపడి అంతఃపురవముఖులనూ... వేదవిద్యా  
 ప్రవీణులనూ... రాజపురోహితులనూ - హితులనూ - స్నేహి  
 తులనూ పిలిపించి - సభాప్రాంగణమున... నీ జాతకఫలము  
 కనుగొంటిని - కన్నుల నీరునింపుకొంటిని జానకీ! ఎందులకా?  
 అస్కలితంగా జనించిన ఈబిడ్డ - మనగడ్డను మట్టిచేయునని -  
 పండితులుచ్చరించిరి. ఈపాపలంకనుదగ్ధము చేయునని - చూలా  
 దుగ్ధరగిలించిరి - దుఃఖము కలిగించిరి. అప్పుడే నీతా! నిన్ను  
 మందనమునబెట్టి - జనకుని పొలిమేరలలో పారవేయించితివి.

లేదు నీతా! జరిగినదే యిది ... పొత్తిగుడ్డల  
 తోనే.....పొలిమేరలు చాటించవలసినకర్మ దశకంఠుడి  
 పట్టినది. యుక్త వయస్కురాలయిన వీదవ - లంకకుచేటు  
 వచ్చుననే - వేదపండితులశాస్త్రీలు శాసనములు ప్రొంటించిన  
 పిమ్మట... నిన్ను దూరముచేసుకుంటిని - ధర్మము నాలుగు



పాదాల నడుపు జవకడు నిన్ను పెంచి నాడు. పెద్దచేసి నాడు. నంతు లేనికొరత తీరిన కళమున నిన్ను కనులకద్దునుని. కంటికి రెప్పలా సాకినాడు. ఈ మాటలు నీకు దాచిపెట్టున్న... రేవటి చరిత్రలు ఘోషించకుండునా? నువర్ణాక్షరములతో లిఖించబడే ఈ రావణ జీవిత పవిత్రకథనము వ్రాస్తుంటామని గాకుండునా? మమతలతో గుండెలు తరింపుకన్న వాడు. మనసులో మందితనం నింపుకున్న వాడు... మన చరిత్రవిసే. కన్నీడుపోంగి పడికెడు సానుభూతి. విసిరివేయకపోడు నీతా! నివ్వలాటి యీ నిజాన్ని నిర్దుష్టంగా చెప్పకపోడు—

అప్పుడే దళకంతుడే కన్నతండ్రియని. కంటతడి బెట్టి నవ్వుడు. గుండె తడియారినప్పుడు. తుడవడానికై నా రానబుండు బ్రతికియుండడు. అందుకే ఒక్కసారి... తృప్తిగా అకన్నీళ్ళుతుడవనీ! ఆ కన్నీటిధారలలో నా చేతులు తడవనీ! నీతా! నీతా! నీత... అంత కఠినంగా దూషించకు. అంత కృతజ్ఞతలేకుండా... నన్ను ద్వేషించకు శపించకు—

అహో! రాముడూ = రాముడూ. రాముడు. ఏడీ రాముడు? ఎక్కడున్నాడా శ్రీరాముడు? దైవసంపన్నుడూ. దైవసమానుడూ అయితే... నీవాడ తెలియదానికి తెలుసుకొనడానికి... హనుమంతుణ్ణి పంపినాడేమి? మహాత్ములన్నీ

ఏతాయెత్తులో వుందినాడు? శక్తిపాపమర్థములన్నీ ఏగంగలో  
ముందినాడు? ఆకడొట్టి పిరికివాడు- భయస్తుడు- సమరానికి  
నరిజాలని అసమర్థుడు- (మళ్ళీ గలగలా నవ్వాడు) వెర్రీవాడు  
... ఆరాముడు- శ్రీరాముడు-

నా సంశ్లేషము గావించుటే... ఆతని లక్ష్యమని...  
ప్రగల్భములు పట్టుచున్న ఆరాముడు... ఎంతటి నీచుర  
వృత్తిగలవాడో - నేనెరుంగుదును- చెప్పమందువా జానకీ!  
నీ రాముడొకరినొకటి పిప్పికొలుపుట విషమం  
దువా? తాటకిని దునుచూడలేదా? కరళు రాముడంతటి  
వాణ్ణి తెగతార్చలేదా? శూర్యులు చిత్రవధచేసి పరా  
ధవాగ్ని రగిలించలేదా? తలెత్తకుండా చేయలేదా? ఇంకేమి  
చేయవలెను? చూడవును- ఆభిమానధనుడు- మహాత్ముని కలి  
గినవాడు- ఘనుడు మేలమాడిన మేనల్లుడు ముక్కుచెవులూ  
కోస్తే నడుద్దించుచుంటినా జానకీ! ఛీ! ఛీ! ఆతని నామ  
స్మరణం చేయుచుంటివా?

ఆవును- భిక్షు అడుగుటకే వచ్చితిని- అష్టాశ్వత్థము  
లతో అధిగతుల నడవన్నంతటా ప్రభవోపేతమైన లంకాపుర  
మునకు ఏకైక చక్రవర్తి... యీ రావణ సార్వభౌముడు  
భిక్షు అర్థించుటకే వచ్చినాడు - నీ ముంగిటను- ముష్టికొరకు

కాదు నీతా ! ముసిముసి నవ్వులతోనం.. భిక్షు అడిగితిని.. పోతు  
లతోనే సాగనంపిన నిన్ను వుట్టింటికి తీసుకువెళ్ళి.. చీని చీనాం  
బరాలతో.. ఆత్మవారింటి కంపుడమని వెళ్లి ఆశతో చేయి  
జాపితిని.. పట్టు వీరాంబరములు ధరించవలసిన నీవు... నార  
శస్త్రంబులతో తరుచ్ఛాయల నీడన.. తలదాచుకొంటివిగదా  
కట్టుకరువులమీద పవళించవలసిన నీవు - దండచేతులను  
డిండుచేసుకుని.. పాదధూరిలో వరుంటివిగదా ! అట్టి నిన్ను  
చూచుటకు - నాకు ధవళశస్త్రంబులు కావలయువా ! ఆత్మ  
శస్త్రంబులు ఆవుసరములా? మణిమయ మకుటంబులు ఆప  
ధార్యములా?

అందులకే... నిరాడంబరుండనై - నిష్కపటినై నిశ్చల  
మనస్కుండనై - బాపడనై కసిపాపకునై - వచ్చితిని.. తెచ్చి  
తిని.. నీకిప్పుడు బోధవడదులే జానకీ ! నీకిప్పుడు గోచరము  
కాదు.. రేపు రామరావణ సంఘామము జరిగి నీధర్త పరా  
జితుడై వశ్యంరా గాఢములతో నిస్సహాయుడై - నీయే  
దుట బడినప్పుడు.. నీకు తెలియును.. [పెద్దగా... సవ్యాడు  
దర్పమూ.. ఆర్భాటమూ... బయటపడ్డాయ్ ఆనవులూ]

ఈ దశకంతుని తెగఊడ్చుటకు ... ఆ దశరథతన

యుడేపాటివాడు నీతా? ఈ రావణబ్రహ్మను కయ్యమున  
ఓడించడానికి - ఆరాముడెంతటివాడు? మదీయశక్తియుక్తుల  
సృవంతిలో జీలగబెడులా కొట్టుకుపోగలడు - నీ రాముడు -  
ఆటులనా? అదియూ నీధైర్యము? కూతురి పసుపు తుంకు  
మలు నిలబెట్టెదననియూ నీ గర్వము? అల్లునిపై యీగవాల  
నివ్వననియూ నీనీల్లుడు? భద్రా! నీతా నీవెంత తెలివైనదానవు  
ఎంత చురుకైనదానివి!

కన్నవారు... పెంచుకన్నవారు - ఏ గంగలోకలిసి  
పోయినా - నీకు బెంగలేదుగదా? పురుడుపోసినవారు - బూడి  
దలో కలిసి... వు సైకట్టినవాడు - పన్నీరులోమునిగియబండ  
వలె? అహా! ఎంతటి ఘటికురాలివి నీతా! ఎంతటి ఘట  
నాఘటన సమర్థురాలివి! అందులకే “స్త్రీ బుద్ధి: ప్రళయం  
కం అన్నాదు పెద్దలు - జానక్తి! లంకాపుర వినాశనానికే” నీవు  
జరించితినేమోగానీ... లక్షణంగా జీవించుటకు నీ మగం  
డగు శ్రీరామచంద్రుడు - కడుంగడు సమర్థుడు మాత్రము  
కాదు జానక్తి! కానేకాదు - [ఆమె అన్నచూటలకు వికటంగా  
సవ్యకంఠా వుండలేకపోయాడు]

రెప్పపాటులో రాముణ్ణి బందీకృతుడిని చేయగలను  
నీతా! తృటిలో నీమగండను ... సభామందిర మధ్యంబున

నిలబెట్టగలను - కూసెదవుగాక - [అంటూ తలొంచుకుని...]  
చరచరా కొంతదూరం నడిచి - ఎందుకో తటాలున అగి  
పోయాడు ఎవరో యెడరొద్దొన్నట్లు.]

భళా! భళా రానుచుందా! రానేవచ్చితివా? బెడక  
పోయిన పీక శాలికే తలిపడి. రమ్మ రమ్మ - నేటితో నీ  
ఆయువు బిల్లివది ఈ శాటితో బత్తెపుగింజలు నిండినవి -  
రమ్మ - [పెద్దగానవ్వాడు... వికటాశాసంజేసి] ఏదీరాముడా!  
ఎంతటి వెర్రిచేపుడవు! దేవ - గంధర్వ - యక్ష - కిన్నెర -  
కింపుకుపాది మునిగణములారా... భళా రావణా! యని ...  
వేనోళ్ళ కీర్తింపుచుండి నీవానన్ను గెల్పువాడవు? నీవా  
నాముందు నిల్పువాడవు?

భర్తలేని సమయమున వరపురుషుని వర్ణశాలకు  
రావడం నీకు అవచ్చాముగా నున్నదా? అవమానముగా  
నున్నదా? అట్లయిన ... ప్రతిమువకునా వర్ణశాలనుండే  
పడియున్న పడటికి ... వరపురుషుని పీలకావలాబెట్టితివి?  
కాదందువేని? అలాగ నీకు తమ్ముడే అగుగాక - నీతకు  
పరాయివాడు కాదా? ఈ డైనవాడు - ఇంటిదగ్గతే వుండ  
వలసినవాడు - క్రొత్తగా పెళ్ళయినవాడు - పనువు బట్టలే

యనివాడు - భార్యను వదిలేసి - నుఖసౌఖ్యాలకు అమెను  
దబాటుచేసి ... ఏతో అరణ్యవాసమునకు - రావలసిన  
త్యమేమున్నది రామచంద్రా ? విద్వారముగాకున్న -  
వై తరీత్యముగాకున్న దీనిని బుధులు శంకించకుండురా ?  
శాలా ప్రాంగణంలో వరాదికాలాడఁగోవలసిన - కలూ  
లమధ్య తలదెందులకు ? నీక్తిపేట లెందులకు ?

అందులకే రామ చంద్రా! ఈ పవనీ పుత్రుని తెచ్చి  
- అశోకవనమ్మున బెట్టితిని - అష్టయుశ్వర్యములతో తుల  
గవలసిన యీ భూవాని... శాశ్వతగురులు తిని - కటిక  
వాసములు చేయుట సహించలే; పుట్టింటికే తెచ్చితిని -  
మధుడైన శ్రీరాముడు... లంకాధీశుండైన దశకంఠుకి  
ల్లడని చెప్పకొనుటకు వెగటుగా వుండిగదా! యింతకాలము  
హాస్యము దాచినది!

తండ్రీ కూతుళ్ళ మధ్య అక్రమనంబంధం అంటగట్టే  
- లుక వేయించీలికలుగాకపోదు రామచంద్రా! ఈ నిజం  
రావణ అయిన నాడు - నీ ప్రేమావసరం - ఆరోక్షణలూ -  
కృత్యములయిననాడు... రావణుడెంత విశాల హృదయము

మాయవివాడు - భార్యను వదిలేసి - నుఖసౌఖ్యాలకు జిహ్మను  
యెడబాటుచేసి ... వీతో అరణ్యవాసమునకు - రావలసిన  
అగత్యమేమున్నది రామచంద్రా ! విద్వారముగాతున్న -  
విధివై కరీత్యముగాతున్న దీనిని బుధులు శంకించకుండురా ?  
పర్ణశాలా ప్రాంగణంలో కరాచికాలాడుకొంటున్న ఆలూ-  
మగలమధ్య ఆతడెందులకు ? నీకీపేట లెందులకు ?

అందులకే రామ చంద్రా ! ఈ నవనీ పుత్రుని తెచ్చి  
తిని - అశోకవనమ్మున బెట్టితిని - ఆప్తయ్యశ్వర్యములతో తుల-  
నూగవలసిన యీ భూవాని... శాయగరబులు తిని - కటికే  
పువవాసములు చేయుట సహించలే ; పుట్టింటికే తెచ్చితిని -  
అసమర్థుడైన శ్రీరాముడు... లంకాధీశుండైన దశకంఠుకి  
అల్లుడని చెప్పకొనుటకు వెగటుగా వుండిగదా ! యంతకాలము  
ఆరహస్యము వాచినది !

తండ్రి కూతుళ్ళ మధ్య అక్రమనంబంధం అంటగట్టే  
నీనాలుక వేయించిలికలుగాకపోదు రామచంద్రా ! ఈ నిజం  
నిరూపణ అయిన నాడు - నీ ప్రేలావనలూ - ఆరోక్షణలూ -  
అదృశ్యములయిన నాడు... రావణుడెంత విశాల హృదయము

గలవాడో - ఎంతటి ఉదారస్వభావుడో... నీకూ లోకము  
నకూ ప్రస్ఫుటము కాగలదు -

అల్లుడా ! ఇవి నీనోటినుండి రావలసినమాటలు... కావు  
వ్యర్థ ప్రలాపంబులతో... నిస్వార్థపరుడు... నిష్టాగరిష్టుడైన  
రావణబ్రహ్మను రెచ్చగొడితే... కత్తి కడితే... నిలువునా  
దహించుకుపోగలవు - ఓహో ! అవకార పురుషుడవానీవు!  
అయోధ్యా నగర ప్రజలకు దేవుడవా ! అట్లయిన... నీమతి  
భ్రమణము తొలగింపకున్న - ఈ దశకంఠుశివ మనలేడు  
అల్లుడా ! గాఢాంధకారము కమ్ముకున్న నీగుండెల లోతుల్లో  
వెన్నెల వెలుగులు ప్రసరింపజేయ కుండిన... నీవు ఉన్మత్తు  
డవై... నిజముగా చిరిమంటలలో దగ్ధముకాకపోవు - ఆలో  
చించుకొనుము - దేవుడవో - రాముడవో నాకెరుకలేదు  
గానీ... ఈ సమయమ్మున నాకు అల్లుడివైతివి - నా కూతురి  
నుదుట తిలకమైతివి - దానిని తుడిచివేయుట - చెరిపివేయుట  
నాకీష్టములేదు - ఆలోచించు కొనుము -

అహో ! ఈరని మనోవైఖరి చూడ - యుద్ధమని  
పార్శ్వమని సంకల్పసిద్ధుడైనట్లు గోచరించున్నదే - ఎంతటి  
చపలడిత్తుడు ! కానిమ్ము... క్రాత్రశల సంభవుడైన రామ



చందు) నుక్కడించి ... విజయధంకా మ్రోగించడాక -  
[అలోచనా పంపరలతో అటూ యిటూ తిరిగాడు] ఏమీ  
నా వెర్రీ! రాముడు...భోగలాలనుకు శావచ్చు - భు  
మాంసాదులకు బానిస శావచ్చు - బాని...భూజా కి శావచ్చు  
గదా! భూతల నాధుడైన రావణ వట్టిక... రావణుడు  
మగండుగదా! నాకు అల్లుండుగదా! ఎటుల నాపాపించాడు.  
ఎటుల పెరిష్కరింతును? [చేతిలో మురోటును పిడికిలితో  
గుద్ది...తీవ్ర) సంక్షోభం చందాడు.]

ఎంతటి ధర్మసంకటము ప్రాప్తించినది! ఎంతటి ధర్మ  
సందియము సంభవించినది! ఏమిచేయుదును? ఊరకాండ  
మన్న...యీతడు నన్ను వుడికించుచున్నాడే - తెగతాన్నడ  
మన్న...కన్నకూతురు మెడలోని పసుపుతాడు తెంచిన  
కపాయివాడి నగుదునే - ఇప్పుడేమి చేయవలె? ఓయీ  
అల్లుడా! నిన్ను చంపుటకంటే...ముందుగా నాలో జ్వాలా  
జ్వలితమైన కోపోద్రేకములను...చంపుకొనుట మంచిది.  
అందులకే నిన్ను విడిచిపెట్టుచున్నాను - పోయిరమ్ము -  
[అంటూ గబగబా వెనక్కిరిగి వెళ్తుంటాడు - ఏమో నవ్వులు  
విని...ఆగిపోయాడు.]

సేపుచెప్ప - కీలవతిని ... పుణ్యవతిని... నిజం నీవేచెప్ప -  
కళ్ళుమూసుకోపోయిన ఆరాముణ్ణి - ఒక్కసారి కళ్ళుతెరిచి  
తడిసిన గుండెల్లో - పొంగి - పొరలి - పారే మమతాను  
రాగాలను చూడమని - నీవైతా చెప్ప జానకీ!

అహో! బుధులుచెప్పిన వాక్యములు వ్యర్థములు  
కావుగదా! నీకపుట్టినది. లంకకు చేటువచ్చునని - నిక్కు  
వమే కాబోలు - చావు అనివార్యమే కాబోలు. మృత్యు  
వాసన్నమైనది కాబోలు - ఈ సర్వసౌభాగ్యాల కఠితుండైన...  
సార్యభౌముడు - రావణుడు ... నేటితో కాలగర్భవవా  
హంబులో కలిసిపోవును కాబోలు -

నీతా! ఎ. తపనిచేసితిని! కన్నతండ్రిమీద కాలు  
దువ్వకున్న భర్తను - ఒక్కమాట అనలేకపోవుచుంటివి!  
మామను మారణహోమం గావిస్తానని - శవధంతో - చవలుడై  
ముందుకొచ్చే మగణ్ణి - పారిచ లేకపోవుచుంటినే -  
ఎంత నిర్దయ! ఎంత నిరంకుశత్వం! నేను తలచుకున్న - నీ  
మగడు - నిముషంలో నేలగలిసిపోవునే - నేను గదాదండము  
చుళిపించిన - శ్రీ రాముడు గడగడలాడి...వారధి దాటి పారి  
పోవునే - నీ పనువుకుంకుమలు బదిలంగా నూరేళ్ళూ పచ్చగా  
వుండవలయుననితలచిన నన్ను మృత్యువు కప్పగించ నిచ్చవడే -

నీకు సుఖంలేదు సీతా! శాంతిలేదు... నిన్ను నీవే నిలుపునా-  
 దహింపజేసుకునే తరుణమానన్నమైనది - క్షమాపణలేని నీ  
 పాపములు- నిన్ను అవనిలో కలవకమానవు- అనుభవించు-  
 రామచంద్రా! సన్నద్ధుడవుకమ్ము రమ్ము- రామరావణ సం-  
 గ్రామంబున విజయలెవ్వరో-లోకము తీర్చుకొవ్వను-రమ్ము-  
 కాచుకొమ్ము- [అంటూ మళ్ళీ పులిగోరు...తీసి ఒక్క-  
 సారి కళ్ళకద్దుకుని... ఒక్కదాకున వెళ్ళిపోయాడు- గలగల  
 ధ్వనులతో తెర మెల్లిగా జారిపడింది]

నవ్వరా! నవ్వు ... ఇంకా పెద్దగా నవ్వు - ఆకాశం  
బ్రహ్మయ్యేలా... భూదేవి దగ్ధమయ్యేలా నవ్వు - విన్నావుగా  
నీతా! నీ మగని మాటలు! వింటున్నావుగా ... నీ పిచ్చి  
రాముని పున్నత బ్రాలాపంబులు - మృత్యువాసన్నమైన నీ  
భర్తను కాపాడటానికి ... ముక్కోటిదేవతలకూ శక్తిలేదు  
జానక్తి! ముహూర్తము నిర్ణయించి - మృత్యుగర్భంబులో  
దాచెదగాక - [అంటూ నాలుగడుగులు వీలించితంగా  
నడిచాడు.]

ముందుకుపోకే నుయ్యి ... వెనక గొయ్యిలావుండే  
జీవితము - ఏమిచేయుదును? ఆడది కన్నీరుపెట్టిన - అచ్చిరా  
దండులే - నీత పుట్టినప్పుడు - నేలమీదపడి కెప్పున ఆరిది  
నప్పుడే ... లంకకు ముప్పువాటిల్లినది - ఈమె యింకనూ -  
ఏడిస్తే ... ఆ కన్నీటిసెగలకూ - పొగలకూ ... యింకేమి  
జరుగునో - నీతా విలపించుట - ధనకపక - వస్తువాహనాదు  
లతో నిన్ను అత్రవారింటి కంపుదును - కన్నమరులు తీరని  
నిన్ను కడగండ్లపాలుచేసి... నాలోనేను - దహించుకు పోవు  
చున్నాను నీతా! కానీ ... కాని... నీరాముడు... నీలమేఘ  
శ్యాముడు... ఆయోధ్యానగర దేవుడు... ప్రేలుతున్నాడు -  
మాటలు తూలుతున్నాడు - చెప్పనీతా! నీవు చెప్ప! సత్యం..

# గాజుల గాలీబు

బూరు - నాలుగు రోడ్లు కలిసేచోటు -  
 చేరాడు - పిలిగడ్డం - కచ్చటోపి - శ్శ  
 ల్పి - కళ్ళకు తెల్లనికళ్ళదాని - చేతలో  
 కమాషా నడక - గాజుల గాలీబు పిథరణ

గాజులోయ్ - గాజుల్ ! ఇవనవచ్చు  
 డ్డ గాజుల్ ! చిట్టిచిల్లి గాజుల్ సిల్లిరిక్కొట్ట  
 , సవితిరల్లి గాజుల్ - సాభాగ్నవతి జుల్  
 - పుణ్యవతి గాజుల్, జీవత గాజుల్ - పుణ్య  
 - ససారం గాజుల్ - సంకానం గాజుల్ -  
 ల్ - కల్పవగాజుల్ కల్యాణి గాజుల్ - సేవీరి  
 శివరంజని గాజులోయ్ - గాజుల్ - జొర  
 మ - ఎవరో పిల్చివట్లు ... కళ్ళదాని పైకి  
 శామ్య గాజులోయ్ ... గాజుల్ - బయ్యశ్రీ  
 చూలిని గాజుల్ - వాణిశ్రీ గాజుల్ - పం

# గాజుల గాలీబు

[అడిపల్లెబూరు - నాలుగు రోడ్లు కలిసేచోటు -  
గాజుల గాలీబు చేరాడు - పిలికడ్డం - జచ్చుటాపి - శ్వ  
లుంగి - కళ్ళిలాల్చి - కళ్ళకు తెల్లనికళ్ళదాని - చేతలా  
చిన్న సంచీ - తమాషా పడక - గాజుల గాలీబు అభరణ  
ములు]

గాలీబు: గాజులోయ్ - గాజుల్ ! ఇదేమిదు  
గాజుల్ ! ఇదేమిడ్డ గాజుల్ ! చిట్టిబిల్లిగాజుల్ పిల్లికొట్టిన  
చిట్టెమ్మ గాజుల్, సవితితల్లిగాజుల్ - సాభాగ్నవతి జుల్  
ఇదేమిడ్డ గాజుల్ - పుష్పవతి గాజుల్, దేవత గాజుల్ -  
దేవత గాజుల్ - సుసారం గాజుల్ - సంతానం గాజుల్ -  
సంకుశే త్తిరి గాజుల్ - కల్పవగాజుల్ కల్యాణి గాజుల్ - నీసేరి  
మువ్వ గాజుల్ శివరంజని గాజులోయ్ - గాజుల్ - కొం  
దూరం నడిచాడు - ఎవరో పిల్చివట్లు ... కళ్ళదాని పైకి  
నెట్టి ... చూశాడు గాజులోయ్ ... గాజుల్ - దామశ్రీ  
గాజుల్ - దామశ్రీ గాజుల్ - దామశ్రీ గాజుల్ - పం

జాగ్గి గజల్ ... గజల్‌య్ గజల్ - (మళ్ళీ నాలుగడుగులువేసి - వెనక్కి తిరిగాడు)

తొడిగించుకుంటారు హమా? గు తంగా తొడ్గకపోతే గొంతు పట్కొడహమా నాకీ? కొత్త కొత్త గజల్ - తాజా తాజా గజల్ వుండాయి హమా? పెళ్ళి కూతురు హేమీ హందీ! కోథనం రాత్రీ గజల్ కూడా - మేరా సంచీలో వుండాయి - కావాలి క్యా? ఆదీ హేమీ భాల్ హందీ! హాకీ సారి - నాకీ గు తంగా తొడ్గిపోతే... బల్లలో యింకోడి నీతి తొడిగించుకుంటారు క్యా? నై నై... నాకీ అబద్దం చెప్తాను హా డీ మిక్కి! ఆ కనకశ్యామి గారి భార్య లేదా హాండి... కాంతమ్మ గారు... ఆమె డిగ్రీ తెలుసుకోండి - సిన్నప్పట్నంది నాకీ తొడ్డు తుండా - ఇంతపిల్ల అప్పు నాకీ యింతవుండి క్యాం - ఈమ వచ్చేతల్కి... నాకీ మీసం వచ్చివుంటాది - ఆమెకీకాదీ అయ్యేతల్కి... నాకీ వొక్కి పిల్లవుట్టి పోయింది - అసల్కి పెళ్ళిశాదు... ముందుగా నాకీ తొడిగలేదు హమా గజల్ - మోచేతీ మట్టు తొడ్గిందానా నాకా విచ్చిపెట్టి క్యామా? నై నై... బైకోరా బేతా అని నాకీ మెడబట్టి... పత్మింటో కూకో బెట్టి క్యార్ - (ఎవరో రావడం గమనించి - చికిరించాడు)

యంగాయమ్మగారూ! హేమీవావమా ... చీపురు వుల్లలా విపోయి క్యామా? తుండుముక్కలాగ వుండలేదువమా మిక్కి! హేమీ... అపరేషన్... కై కూహందీ! బిడ్డల్ వుట్ట కంజా - చేయించుకున్నారో? ఆరే ఆల్లా... అల్లా... గొడ్డు పోతు నా కొడుకులంతా... బిడ్డల్‌లోనం - గడ్డవల్లల్ పెట్టి ఉప్పుతు - తే - మిక్కి హేమిటి ఖర్చుట్టిపట్టింది హాండి! అపరేషన్

చేయించుకోవాలి? కొండలాటి మడిసి...పిండంలాగ తయి  
పోయి న్నార్. కర్మగాహితే హేమిటిచివ్వుండి? ఇంతమట్టు  
లోనే తగ్గలేదువాండీ. పొద్దున్నే... యద్యానాకొడ్డు ఎద్రూ  
వకిన్నాడు. పైసాబోణి కాశేను... (అంటూ ఇంకోచోటికి  
వెళ్ళాడు) గాజులాయ్... గాజుల్—

సాయిబూ! హేమిటి కమ్మ? మరేద గిరేదలేకండా.  
అమ్మ నాన్నా వెలున్న పేరు... లేదూ వాండీ క్యామ  
డ్చుల్ వాండీ! పేరు క్షేత్రకహితే... ఇద్దో బాబూ! అబ్బాయ్.  
గాజులబ్బి. తేన్నోతే— గాజుల్ మడిసి! అవి వివ్వలేవూ?  
మొఖం కూడు... మొఖం... దున్నపోతు మొకం. ఎవ్రూ  
తేన్నుంటాడు హమా నీకి? కావరం చేస్తావ్? మునికాళ్ళ  
మీద నడుస్తావు. ది కూడు... ఎద్దుమార్కుమడ్చి - [మరో  
చోటికి వెళ్ళాడు] అదీపిల్లు. మీకీ జండంగావు డివ్వారూ?  
అచ్చాగా పిల్చిల్లారు? మన్నుకడిరింది. హక్తా నిర్లి. వూడి  
కూడండి. పర్వతంలాంటి మడ్చి. హా. బూ హంటాదేమిటి  
వాండీ? నీకి పిల్వాలేమా. మరేదగా.

రేలుదేముందివాండీ? మాట కల్వాలిగాని... ముందు  
కూర్చోండి. సైజు చూసుకుందాం. అతే... ఎంద్రూ లేవు  
వాండీ. మొన్న గదూవమా. మీ తల్లికితొడ్డి పొయ్యిందీ?  
అచ్చా ఘర్మే రేదూక్యా? పొలం ఎల్లిక్యా? ఘర్మేనానభి  
లేరుక్యా? అట్టా నెప్పండి. అది హేమీ థాత వాండీ.  
అచ్చం మీ యన్నంటి అడపిల్ల లోలేలియే... నీసం అంటి  
గాజుల్— తేచ్చిన్యా. బైట్... బైట్... క్యాచిప్పివాండీ  
ముందుగా రేలు కై కూవాండీ! సైజుదేఖిస్తా. నరుకుదేఖిస్తా.



కొట్టి - నచ్చలేదు... కావాలేదో... మూలుంగై - బేరం  
 బద్ధుడున్నాడు బేరం - మూడు తొడ్డుతాను హమా!  
 బాదా - హాక్కి రూపాయికి మూడు హందీ! ముచ్చటగా  
 నూడు - పిచ్చికి ఇంకా... యీ గాలీబు... అడ్డి  
 తొడ్డినాడు హందీ నై నై... ఇద్దో హమా! గుత్తంగా తొడ్డిం  
 చుకోటం - గుర్తుపుచ్చుచుట్టు - పైసాలు పట్టుకు పొచ్చిన  
 టం యాజా - అదీ బేరం లాక్కి - శ్యా మద్దుల్ హందీ! వీలి  
 ముద్ర మద్దుల్ - అరే హమా... హా... మాలావు తొడ్డిం  
 చున్నాడు - (అంటూ అక్కడినుండి మరోచోటికి వెళ్ళాడు)  
 గాజలోయ్ - గాజల్ -

పూరుముందు కొచ్చేతల్కి యద్వాసాకొడ్డు జోలె  
 లగిలించుకుని... యెద్రా వచ్చివ్వార్... గబ్బిలం మొఖం  
 నాకొడ్డు - అసల్ మీ జాతికున్న మాయారోగం యిది,  
 హాక్కి హందీ! వచ్చినవ్వువచ్చాహంట్లార్... పొయ్యేటన్నడు..  
 పొలికేకలు పెడతారు - శ్యామద్దుల్ హందీ! తొడ్డించు  
 కుంటేనే... నాక్కివచ్చిడించుతా... తేల్చోతేయొడ్డు హందీ!  
 గట్టి... తొడ్డకపోతే... మొఖమ్మాన తుప్పన పుచ్చురూ  
 హందీ - మీకీ! [వెనక్కివచ్చి సంచికీందపెట్టాడు.]

నుందీపేరు... హేమ్మాలన్నారా? సిన్నప్పడు చూసి  
 న్నాడు. అప్పుడు నీక్కి... లంగాలు కడతన్నాడు - హోణీలెప్తు  
 యేసిన్యాడు? మొన్న మొన్న... అప్పుడు నీక్కిగురించి మీ  
 అమ్మ సెబుతావుండేది - మా సుబ్బలచ్చిమి... నురుకైన  
 పిల్లవని - దేఖోసుబ్బలచ్చిగానూ! అరే... హే... దుకు  
 న... అట్లాగున్నాకేన్నుంటారు? వేడమార్చుకుంటే...

గదండి... మగనా కొడుకుల్ - ఆమ్మతోడు - ఆస్కంటి  
జాతకం వుందివా. డీ మీకి ? ఇంకో యేడు గడ్డిపోలే...  
మడ్డి మాంచి యీశుమిని కొచ్చిపోతాం - ఆప్పుడుమాండీ  
... బేతాలు మాడీ ఘర్ముంతు కక్కల్లా పడ్కోరుమాండీ?  
బుక్కసెయ్యటాన్ని ? బాగా తెయ్యసావువమా ! ఆరేమా  
... క్యా మడ్డిమాండీ మీకి ? గజల్ తొడ్గేవానికి ...  
కాడుమాండీ... జాతకం చూసి సెప్పతాను నాకి ? కొంచెం  
కొంచెం మాయంమాండీ - ఆయి నా మట్టా... జయశీల  
గామా ! మద్రాసు నగరంలో మజలీ వున్న తెల్లుబిడ్డల్ ...  
అండర్లీ జాతకం తెల్సుమాండీ - ఏదీ... హాత్ నూవండి -  
[ఆమె చేయి పట్టుకొని... ఆనందపరచుతున్నది... పిల్లి గడ్డం  
సవరించుకున్నాడు. బిచ్చు టాపీ... విడిలించి మళ్ళీ పట్టు  
కున్నాడు.]

వ్యా ! వ్యారేవ్యా ! ఇస్కంటి మంచి హాత్ ఎవరికి  
పుట్టిందీహమా ? ఎంత మంచి సెయ్యి !... వెయ్యి రూపా  
యలు ఖర్చు బెడితే... పుట్టదీహమా... యిది సెయ్యి ?  
ఇక్కడ చూశారా... ఇది... ఇది మాండీ ఆసల్లి... ఆసల్లి  
మాంటు... క్యావో ? రవి స్థానమాండీ - నీకి హాత్ మే...  
యింత పొడ్గావుంటే వమా ! ఇంతమట్టా ఎవరికి నూపి  
చలేదావమా నీది ? అల్లా అల్లా - ఇస్కంటి రేఖ వున్న  
సెయ్యి దొర్కితే హమా... వడల్తారా ? బేతాలు అదీ  
తెల్వదువమా ? బ్యోతిష్కం దప్పే నాకొడుకుల్ -

ఆసల్లిమందీ సిర్రమైన బట్టామాండీ - మూడు  
సమర్పరాలు బట్టాబండి తొలనుమాండీ ! మూనెయ్యక  
కేమిటి చేయ్యమంటానికి ? గుర్రం పరుగుదీస్తే... ఆరే

సాయిబూ... మెల్లంగా పోనీరా... కాబ్బు పట్టుకటాం -  
 అంటారు నాకీ - దానా చాలా... గుర్తొంగనక్క మెల్లంగా  
 నడిస్తే... క్యారే గలిబూ... బుద్ధి గడ్డికిని... నీదీ బండి  
 ఎక్కినానా - పుసూరునుంటా నడపుతావేమిటి గుర్రాన్ని?  
 అంటారు... పుసూరు మొకం నా కొడుకుల్ - నేయం మీకి  
 సెప్పండి హమ్మూగారూ ! ఎనక్కి బర్గమంటే ముందు బర్గ  
 తార్ - ముందు సర్దుకోండి నాబూ అంటే... ఎనక్కి బర్గ  
 కూతుంటార్ - కైసా బదురుద్దిహండి బేలన్ను అందర్ని  
 ... రోతబుట్టి ... గుర్రాన్ని బాదినీ... అమ్మిపారేసి...  
 గాజల్ బేరం చేస్తున్నది బక్కుతున్నానుమాండీ ! క్యా  
 నామూమ్ హండి ? ఇస్మంటి అదృష్టం బక్కు... ఇంకోరిక్కి  
 పుండిహండి ? ఎస్మంటి నేకుల్ పట్టుకటారు ? గాజల్  
 తొడ్కిదాసికి ? బహుల్ ఉషి బక్కుకాదూ హండియిది?

హుక్కే ప్రసా తగ్గితే... పట్టుకటా పట్కరిస్తాను  
 హండి ? అక్కూడా... ఇదే బిజినెస్ చేస్తున్నాను -  
 హుక్కు హేమిటిహండి ? జయబీరతు తొడ్గాను - జయ  
 నుఖు తొడ్గాను. జయబీరతు తొడ్గాను - హుక్కీ రెండు  
 మారులు... జయమాలినిక్కుడా తొడ్గాను గాజల్ -  
 మీరూ... యిప్పుడికేహంటే... తొడ్గిపోతాను - దేఖీ జయ  
 కీంగారూ ! అడ్మిరాముడు సిల్వా చూడలేదూ ? హందులో  
 జయబీరతు గాజల్ తొడ్గిందీ... ఎప్పుడిని ? నాకీ గదూ  
 హమా ? రామసిరిక దేఖిస్తా క్యా ? వాణిశ్రీకి తొడ్గిందీ...  
 యీ గాలీబు కాదూ హమా ! హుక్కీ హేమిటిగా...  
 హమానవంతుడు - నానాసగాబ్బు - అదృష్టవంతుల్ - అందాల

నాకీముందుగా సెహదూహాందీ? హేమిటి? బయోలగారా? ఆచ్చా ఆచ్చా! మధురమైవేద... గవర్నె టువారి మందు లాటిపేరు... దేఖోహిందీ! నాకీ తెల్వక అద్దుతాను... తయారు యిక్కడ వుంటులేమా క్యా? అట్లా సెప్పండి... మైదానులో హేమిటివరు? సిల్కలో చేరటానికే? క్యా... మండి బేరం తగిలిందివహా! మంచి భాల్ చెప్పిచ్చారు - అనల్కి సమ్మతారో... శేహో గానీ... బయోలగారా... ఈ కుద్దె... "బయో"ని రెండవవరాలు పేర్కొంటున్నాడు తగ్గించుకుంటే... మోతమోగిపోతంది అనుకోండి బాతకం - ఝాం ఝాంన ఎల్లిబోలమే - ఆకాశంలో తారలాగ -

చేస్తే అయిదా... స్వర వుండాలి హాహా! క్యా ఆదీహిందీ మీకీ? ఈ గాజల్ గాలీబుకారు... గాడ్డ కొద్దుగా అనితల్పివారు క్యా? నైనై... నాకీ మైదాను లోనే బత్తివారు... మొన్నటి మట్టు - కైకూ హేమిటి? సిల్కలో చేరటానికే - ఆరే అల్లా! నీవురవుల్లలో అమ్మే స్లెరమచ్చి అని తేల్చివారు నాకీ? ఆరే... అయ్యారే!... రేరేరే... ఎందుకాహిందీ... గుక్క తిప్పకోకుండా నొవ్వు తారు? ఆగండి బహ! అల్లా అల్లా! పేణం బేజారైపోతా వుంది శీలాగరూ! బరా ఆపండి ఆంటేను - ఎందుకా హేమిటి నా తల్కాయ్? బముస నవ్వించిహాహా యిట్లా? బానకి నవ్వించి? బయో తి నవ్వించి? వాణిశ్రీ ముటురు... నవ్వించి క్యా? అల్లా దయనూదయ్యై... బాతకం తిర్గ బడింది - బాతిరత్నం చూడి? ఎల్లామూంది

దేఖో బయోలగారా! బయోమాలిని వుంది చూశారూ? నవ్వినప్పుడు సూచించింది - ఎల్లా తి పోలమే

రాముడు - తూరుపు వడ్డర - సూరె బెండులు - సంపా  
రంలో సరిగమలు - బ్రీయూణంలో పదనిసలు - సిల్వాల్లో  
అందరికీ తొడ్డినానువాండీ... గాజల్... యీ గాలీలు గాడు  
శివరంజని బొమ్మ సూడ్లి మావమా ? బెండులో నాకి అగ  
వళ్ళేదూ ? పెక్కా హేమిటీ ? పెళ్ళి యింటికి... గాజల్  
మోన్సురాటం - తీస్కూసోటం - ఏకో బత్ కూడా సెప్పి  
న్యార్ హాండీ...

నగవాళొడ్కుల్ నేరేదాకి... తారలు దిగిరావాలి  
హాండీ... అడవాళ్ళ శేమిటీలోలు ? గాలికి ఎక్రే నీర  
కట్టుంటు - బన్ - పంటిసిండా నగలు పెట్టుంటు... బన్-  
హొక్టీ అందమైన నవ్వు నవ్వితే బన్ - బిక్కసారి కళ్ళు  
మూసుకుంటు... బన్... పని అయినట్లే - దేఖో బహుమ్యా  
కళ్ళు మూసుకుంటు... కాళ్ళు పట్టుకుంటు... ఆ పైకి  
ఎల్లి నోళ్ళు కొన్ భీన హాండీ ! నీకి - కాకి - హొక్టీ లెను  
మీద కొచ్చిన్యాంగన... నీదం బహుమ్యా - మొంపుతీగెల్  
మూదిరి మోసే... తారలంతా... పైకి ఎల్లి హాండీ... క్యా  
క్యా కహాను అంటారు ? నరే-తూ-క్యామమల్ హాండీయాకి ?

శీలం - గీలం అంటు ... మూలునై ... తూ జా !  
జార్ బేతా జావ్ ! అల్లెమా హమా ? పని విపోటాన్ని...  
కళ్ళు మూసుకుంటు... అవ్వలేదుహాండీ ! నాకి వందసార్లు  
పక్కల్ తీసిపారేసికాం - ఖగారుగా బత్తేదాన్ని... ఛాన్స్  
లేక ... హొక్టీ - రెండు... ఎక్కల్ పరిసిన్యామ - అప్రూ  
కాదువిమా... నీకి ఛాన్స్ పొందింది - నేమర్ మీద పెను  
వడింది - తేగెడ్డ మీద బొమ్మవడింది - అది నాకి అమ్మ  
అమ్మ -

యెద్యా పనులు సెయ్యటం ... నాకీ మట్టుచుక్కం  
అనుకున్నాడు క్యా? నైనై - పనీ గజ్వాలా అంటే...  
మోసీ కూడవట్టు పోవాల - చెక్కుచెద్రలేదు నీకి - ము...  
మూస్కొది... కూతుంటే... ముసలితనం వస్తాది హాహీ...  
ముంతు... యేసెం... గీసెం... అధీనై - జరా...  
సూపు పుండే ఆడదుప్పి... ముగ్గుమీద నిలబడ్డది - హాకి)  
కజ్జా అంటున్నా - పైకి ఎల్లాది - ఎంతనేవుహండి? చతు  
నిడుచుట - జబ్బా దన్నం - పెడతాయ నిర్మాత వాడు -  
అయ్యో హాక్కు - డైరెక్టరు సాబు హాక్కు - రంగుబాపు -  
మేవ్ సాబూ హాక్కు - గుడ్డల్ కుట్టే అద్దీ హాక్కు -  
డాక్టర్స్ కెప్పూనామా... డ్యాన్స్ .. అతనూ హాక్కు -  
ప్రోడక్షన్ మేనేజర్ నాబుహాక్కు - ఈర్సుహండి మిల్కె

మన్సి - యేశం శావాల - ఆల్మీసుందీ యేసెం...  
మన్సి - పుంతుల - సీల్మాతీసి ఏ దూకా - ఛీ - మి - జెబ్బు  
రావాల - ఈ లోప్ల... హాక్కు హాక్కు... ఎక్కువ  
హండి - అందీ ఏమ్మ - ఎకోనా - దోనా - రామ్మ -  
ఆస్కతీస్కుండా... అప్పుడు చాలా... నిల్వ  
కాటుకింద బెట్టిస్తారు క్యా? నైనై... అంతా...  
లోప్ల జర్నిలోనల్సిందే -

కాదిలోప్లహండి... కాదిలోప్ల - దిగజా... తరి  
పుండదు... పక్కజాన్సి - తీర్కపుండదు - అందులో...  
పూసుకోవాల - అందులోనే డ్యాన్స్ నేడునుకోవాల అను  
లోనే... నీరవిడునుకోల... అందులో నీరెటెట్టోవాల -

ఒక్కసారిగన్న పడిపోతే... మందీపేగం... శయా! కిందవున్న మన్ని... పైకిపోతాం... పైవకూతన్నవాళ్ళంకా కిండ్కి పోతారు - కిండ్కి అంటే తెల్వాద్దోమా? మేడమోసానొన్ని నుంచుంటే... మేడకింద ఆర్పు నుంచోవాల - దీసిల్లాబళ్ళు అసల్కి... మడ్డిబళ్ళటాన్ని... మద్రాసునట్టణలో... మంచియింటా వుందిహండి! గుడ్డల్లబండా... డబ్బల్ పంపా దించవచ్చు, సెమట నట్టు-ముందే... నేటికీపైసా దొర్లిపోయి... మారాజులా బత్తావచ్చు - మారాజులా సావనూవచ్చు -

ఎందుకా పోసుహండి? నాలుగోజల్ బేరాలు చూస్తుంటానుహమా... అనక ఎల్లిపోతాను... హిక్తాప్రండ బుద్ధి కాబంతేదుహండి! ఒక్కబట్టా యిది - చచ్చిపోయిన అమ్మీ.. సావుకారిలా బట్టాతాడుగదాహండి అక్క? అక్కల్లు హక్తావుండి - మరీహిక్తా బత్తాలంటే... ఆల్లాదిగవచ్చినంత వది ఆవుతుండినాకీ -

జరాపోర్నటు జరిగిపోంది జాకీలగాయా నాకీ - ఆంజ్జీ తిర్లి గాజల్ తగ్గించుకుని... పల్లెబూరువచ్చి పడినాం ఎందుకా హేమిటి శీంమ్మగాయా? పాందీబజారులేదాహాదీ? లండాచోరు ముండాకొడ్కుల్ అంతా... తా... దూహమా మజలీ-రెక్కల్ తేగిన పచ్చల్లాగ... జెట్టుకింద నిప్పుకివుండయా హమా! అదీ పాందీ బజారు... నాకీదోస్త్రువుండిన్యాడు... పుత్ర యజ్ఞమడ్డిహండి - బేకారామ్మీ - సిలకల్ని వట్టు రమ్మంటాడు - మూటల్ సెప్పే సిలకల్ని - ఒకనాడుహమా... గుంటూరునుంచి... హక్తాకీ పంచరంగుల సిల్క ఎగ్గి... మద్రాసులో వాలి... హండి - తస్మాదియ్యా... అది మందీ నిట్కిసిక్కి... ముండాచేసుకుండిన్యాం... మూటల్ సెవ్వుతుండి

న్యాయం - మరేద - తిర్రేవానికి... చాలా చాలా వట్టులో కేర్చి  
వుండిన్యాయం - శక్తిదోస్తుకి ఆప్పగించిన్యాయం - బన్ హా...  
బన్... యేసెం వచ్చివడింది... కాళ్ళముందర - సెంటర్లో  
కూకుంటే... గంటకోసి... ఎగ్గి... భజామీన వాల్తాయి  
గానీ... చిన్నతనం కాదూవామా? ఎన్నిపున్నవాడు చూస్తే  
ఏమీ అనుకుంటాడు - ఇక్కంటి యద్వాశాకోడుల్ని యింటి  
ముంద్రకు... రానియ్యకూడదూ అనుకుంటున్నావ్? అంటే  
తిరు మొఖం వట్టాను -

కై సాహాండ్! శాక్తి - జల్ అమ్మానిబత్తే  
యాపారం - వంటివిండా అదాలు పూనునని... ఎండా  
మొఖం కూడకుండా ముర్రేవుండే చుట్టినకి - శాక్తి యద్దకు  
బిడ్డల్ కేండ్రివి - శక్తి... యితరుట్టు శాధిభీకర్ - హి కై సా  
బోలోవామా? పేదల పురతాదివాండీ? పూపరిపూటే పుర్వ  
గలు అమ్మా బత్తవచ్చు గాని... ఇక్కంటి లాచ్చావ చచ్చు  
టం ఇక్కంటి దూవమ్మా! ఎవ్వా యిహ... మొకం హిడ్డా  
కూటేవాన్ని... యిహ పుంటాదీన్యాయం? అల్లా అల్లా!  
బేజాను గాదూవచ్చా... బత్తా?

తీయ్యారా నా జంమ్మగారూ! తగ్వాం జర్గేపి  
హేమీ... ఎగ్గి కాజి లడ్డిని... ముంచేసివాడు - తత  
దీను... పొ... నానన్నా తినేసి - నట్టేటో తోసివాడు...  
హేమీ బుకోదూ... పొ... నానన్నా... కేపుపే... తే... శక్తిబత్తా  
హేమీ పుకుది? బోలో - భీదేన బత్తు... తా...  
కరాలయ్యం... శక్తిరేబే... పొ... నానన్నా... నట్టేటో...  
కటకటాలో... పొ... నానన్నా... శక్తి... ముకుల్తాడి  
వాండీ? గడ్డి చాముల్లోంచి మేతిదూసి... గొడ్డముందు నేసి





నోండ-మంచి నుంచీ మాటల్ సెవ్తా వుండిన్యా... అచ్చాగా ముద్దులస్తూవుండిన్యారు - నీకి పాటల్ పాడరావమా? - అడ్డదీమాట... నీకీమాయం జయశీలగారూ... అచ్చామా లంకంథం నూడబోతె శోయిలకంథం - నుశీలమటూ బత్కి పోతాడివమా... నీకిముందు - లతామంగీష్కర్ మటు... నీకిగొంతు వింటు... ఎగ్గిగ తు వెయ్యమాహందీ? బూబ్కుం సెప్పదా న్ని... నాకీ... తాలాటోలా నుద్దేతుని తల్పిన్యావ్ కాల్? ఈ గాజల్ గాలీబు కరారుమద్దీ - కరారుమాటల్ సెప్తాడు... కరారుగా బత్కు తాడు - తల్పిన్... నాకీయెప్పజో సిల్కాయాకేరునై పోనూ హాదీ!

ముందునీకి ... కే దనుంది పైకి... లే సాలాహమా? తల్వార నాకీపల్లిపోతాను - ఎల్లదూహందీ! అసల్నీకి పైకి... నాకీపూడుకుంటాను నాల్గో? శాశ్వుట్కానూ? రెండుచేతుల్లో బట్కాని... అలా అలా... నాకీపైకిపోతాను - నీదీపేరు సెప్పోని... బత్కిపోడుహందీ... యీ గాలీబుగాడు? నాకీనుట్కు ఏమీ తక్వ? పాటల్ పాడ్రాను - సాటకల్ అడ్తాన, మొకింసండా రంగుపులిమి ... కెమేరాముందు ... నిల్వోబెడతే... అచ్చం రాజబాబులాగ వుండనూ హమా! అశకంచేనేదాన్ని... హొక్టీ గా దూ బహుమతులు గెల్పు కండిన్యాం...

జేఖోబయ్యమ్మా! సిల్లరకొట్టుసిట్టెమ్మ సిల్కాతీనె టప్పుడు... నాకీ నుక్కయ్యయేశం కట్టచుని సెప్పిన్యా... నుక్కయ్య తేల్వార్ హమాల్? నుక్కయ్య... మద్దేకంబడిసి హాదీ... అలే... కావమ్మీహమానీకీ... నూడు బుల్లెమ్మా . పాడుపిల్లడు... పైన్నపైస పడితినంటడు" రాగయుక్తంగా

పాడుతూ అభినయించాడు] ఇదీ హమా యేశం - కరారుదేసీ  
నాయరు - నాకీరుస్సురాక...వద్దూకుండినాయం - తల్పల్ యీ  
పాటికి ముందీపేరు...గాంగాంకీ...టాంటాం అయిపోయ్యేది  
కాదూహందీ ?

నాదీ గొడ్డయిట్టిపెట్టండి - మట్టి అన్నతర్యారత ...  
మన్ని నీతిపుండ్యాలహమా - పట్టుపుండ్యాల పర్వతీమ్యటా  
నికి...మన్నుపుండాలి - అద్దనపడి పుండినాయం అనుకోండి -  
అగాధంలో మన్నిపుండినాయం అనుకోండి - ఎంతసేపు పుంటాం!  
లేచి నిల్చుకోమూ ? లేచుదూడకన్నా స్త్రీడుగా పరుగుతియ్య  
మూహండి ? పేణంకై కూ పోతాదిహమా ? మానంపాట్లు  
ముందుపోయితీరవల - ఇదిభాయం - గుటుచప్పడు...కాండా  
బర్లిపోదూవమా ? మూదోకంటి తెల్చిపోతే... ముగ్గుబర్లి  
పోదూ ? త్యాబోలై ? నిమ్మకపాడు ? రేప్పొద్దన ఎల్లిపోహం!  
అరేఅల్లా... ఇంతజూర్ ఏతే...కై నాశీలమ్మా ? నుర్మే  
నాకీ...హూకీ...హూకీ బోడవుంది - రెక్కల్ పాని రెండు  
వచ్చులున్నాయ్...భానాపనాశేలియ్...వైసా కూడబెట్టాల...  
బత్తేదాన్ని మేత సూపవల ? కైసాహందీ ? ఇంకంటి  
బోడినాలేదు - సంకెత్తెర్నలేదు. గాజుతోడ్గలేదు - గుగిరెట్టు  
లాగ...గంతత్తించుకుని ఘర్ ఘర్ కీత్తి అను-బూకీ గ్ని -దు  
మాటల్ యాపారంతో...మద్దినేలగడ్డిపోయింది - రేభూ...  
త్యాబడ్డీ వమానీకి ? తఖచామాటల్ సెప్తే...తల తిచ్చయ  
చమా...పెద్దమడ్డుల్ ? వొక్తి నాలికవుంది ... వొక్తి మాట  
వుంది - బన్ -

త్యాబోలేహందీ ? త్యాబోల్లు ? రెండునాకల్...దోసే  
దోసేయాడియా - ఇప్పుడుస్తార్ ? భానాపీళ శేలయే...

చివ్వి రమ్మంటారో? క్యామప్పిహండిమీకి? క్యామప్పి  
గాని? అల్లామీకిడిల్లుసిండా మంచిలేనంపోసికాడు  
? గు డెల్లిండా అప్పుకేజలం నింపికాడు - అమ్మ  
జనకుమ్మా! అల్లాతోడు -

నల్లంగా చూసే మాదీ అల్లా...మీకి దోసిలిసిండా .  
మించి శోరికలు పోయవలె - అచ్చా అచ్చా అట్టి  
లేం తెలమీద కుమ్మరించవల - [చేత్తో రెండు వంద  
లు అందుకుని...కళ్ళ కద్దుకుని ... లాల్చీజేబులో  
అడ్డుడు] వ్యా! వ్యారేవ్యా! మండి గుణం అల్లా  
గోప్త వుంచినాడు - ఇస్కంటిదేవత మొకం చూస్తే...  
చివ్విమీ? ...వరం అడ్డితే...యివ్వడూ హమా అల్లా?  
గో? నాకి ఎవూ? నాదీ ఏవూరు? నీదీ ఏవూరు?  
యించిమాట సెప్పేతిల్లి...మమ్మడి...రెండువందల్  
...చివ్వివ్యాయ - పట్నం ఎల్లేనాస్క తయ్యారుగా...  
గడ్డరు - ఇది అంతా క్యాకాహండి? అల్లాదయ  
? అలాకనికరం కామా?

వాక్కిదెబ్బక్కి...రెండు పట్ల అని సామెత యిస్తేదొ  
గా! ఇది జర్గితీరవల - ముందుబోటి సెబ్బకుండా -  
అట్టిం? అని ... అనుమానం వచ్చింది నాకి - కాని  
వమా!...మీకి గుండెయట్టు ... హిమాలయ ఎర్వ  
అంతలావు వుంటాది హండి - అమ్మతోడు - ఇద్దో హమా  
...అటూ యిటూ పడ్చి సూపండివాక్కి! [అమెవడు  
టే...చుట్టూ తిరుగుతూ...తలఎగురవేస్తూ ... చచ్చు  
అడిస్తూ...తమామాగా అనందవడిపోయాడు] అచ్చా-  
యత్ అచ్చా - వ్యా! వ్యా! నాగు బామ్మనాట్యం చేసి

ఘర్షణ... కన్నులారా? క్యామప్పిహండిమికి? క్యామప్పి  
హండిమికి? అల్లామికిడిల్లునిండా మంచితనంపోసికాదు  
హమా? గు డెల్లుండా అన్నతదలం నింసికాదు - అమ్మ  
తోడు జనుమ్మా! అల్లాతోడు -

నల్లంగా చూసే మాదీ అల్లా... మిక్కిలి దోసిలినిండా .  
మంచి మంచి శోరికలు పోయవలె - అచ్చా అచ్చా అశీ  
ర్యాకాళి కలమిద కుమ్మరించవల - [చేత్తో రెండు వద  
కాగితాలు అందుకుని... కళ్ళ కద్దుకుని ... లాల్వీజేబులో  
దాచుకున్నాడు] వ్యా! వ్యారేవ్యా! మంచి గుణం అల్లా  
మిక్కిలికొస్తే వుంచినాడు - ఇష్టంటిదేవత మొకం చూస్తే...  
యేసెంపమి? ...వరం అడ్డితే... యివ్వడూ హమా అల్లా?  
నీకీఎవ్రా? నాకీ ఎవ్రా? నాదీ ఏవ్రాదు? నీదీ ఏవ్రాదు?  
వాక్కి మంచిమాట సెప్పితల్లి... మమ్మకది... రెండువందల్  
నాకీ... యచ్చిన్యారు - పట్నం ఎల్లేవాన్ని తయ్యారుగా...  
నిల్చిన్యారు - ఇది అంతా క్యాకాంహందీ? అల్లాదయ  
కాదు? అలాకనికరం కామా?

వాక్కిదెబ్బకీ... రెండు పట్టల్ అని సామెత యిస్తేదో  
హమా! ఇది జర్గితీరవల - ముందులోనే సెయ్యకుండా -  
కై సామెతల్లం? అని ... అనుమానం వచ్చింది నాకి - కాని  
దేఖోవమా! ... మిక్కిలి గుండెయట్టు ... హిమాలయ ఎర్వ  
తం అంతలావు వుంటాది హందీ - అమ్మతోడు - ఇద్దో హమా  
జరా... అటూ యిటూ సద్ది సూపండికాక్కి! [అమెవడు  
స్తుంటే... చుట్టూ తిరుగుతూ... తలఎగురవేస్తూ ... కుచ్చు  
టోపీ అడ్డిస్తూ... తమాషాగా ఆనందపడిపోయాడు] అచ్చా-  
బహుత్ అచ్చా - వ్యా! వ్యా! నాగు బామ్మనట్టం చేసి

నట్లు గుండ్లాదివమా - నీదీనడ్కు - బడలేదుమామా...బడ  
 రెండు భజాలమద్దెన కన్నూతూంటు ... గుండె ఎగ్గి ఎగ్గి  
 బోయిందివాందీ - వైబరుంగు - లేదు మామా...నీకి నచ్చి  
 నవ్వుకు...లేనీ - పైకి ఎల్లంటు...మన్ను ... ఆకాశంమీస  
 వాలించిమామా - నీకీనట్లు తారచానున్నూది వాందీ...  
 లేవీలు వస్తే...తలబండికింద పెద్దాను - అమ్మతోడు -

- భీరోలోకయమ్మా! మిన్ను మప్పి బోలో - బహుల్  
 కషీ కషీ భాల్ బోలో - ప్రయాణంకెబ్బా? ఆచ్చా -  
 నుబో...ంటు...రేపు? బబ్బా...నాకితయ్యార్ - తుశనో  
 మీది రాకకోసం...పిల్లిలాగ కూకొని ... ఎదుర్కొన్నా  
 వుంటాను - అన్నా ఆచ్చా...కల్ కా... ఆ తలపూసు  
 కొని...బగడబత్తి ఎల్లించుకొని...ల్లాకి కొబ్బరికాయ ...  
 కొట్కొని...శదీజోరు లేదావమా...జోరు...దాన్ని ఏక  
 ముద్దు పెట్కొని...బంచవగా ... యాలవ్రేకారం తుశనో  
 వాల్తాను వాందీ - రెక్కల్ గట్కొని రాదూవాందీ!  
 మాటతఖరావస్తే ... ఎడ్డుకాలు పెవ్వలేదూమామా ...  
 ఎత్తు...బస్ - నను నే...[ంటూ సంచీతమకుని...చంచరా  
 తమాషాగా నడుచుకుంటూ లక్కడినుండి వెళ్ళిపోయాడు -  
 నన్నది ప్రాప్త్య సంగీత ధ్వనులతో తెంజారి పడింది.]

## బా ని ప్రో డు

[ఆ పూరి మధ్యలో ఆందమైన మేడ. ఆ మేడముందు అస్థి వంజరంలాంటి పుల్లిగాడు నిలబడి వున్నాడు. ఆతని వయస్సు దాదాపు సరిగ్గా నిండాయి. ఎముకల గూటిని కన్న కున్న శరీరం. ఎప్పుడో ముడతలు పడింది. చిరిగిన అరచేతుల చొక్కా, పైకి ఎగదోసిన పంచ - నెరిసిన వెంట్రుకలలో పెరిగిన గడ్డం, జట్టు పుల్లిగాడి ఆధరణాలు. ఆతని మస్తిష్కంలో మెరిసే ఆశ అతన్ను యింకా బ్రతికిస్తుందని చెప్ప వచ్చు.]

పుల్లి: పుల్లిగాడి దొరా! గూడెంలో గురవాయ్ కమ్ముట్టి.

మూడోజల్తుండి ముద్దైతలేదు బాబూ ! మునురు పట్టి. బిడ్డా పాపల్ని ఆపిలి కప్పగించింది. పస్తులతో పిల్లలు కడిపోయారు దొరా ! గాదె తెరిసేసరికి - నా పెళ్ళాం పిల్లలూ గాలిమేస్తారు బాబూ ! జాలి చూసండి. ఆటంబారేం దొరా ! పొద్దునేదిండగ్గ ర్నంది ఎద్దులాగ, ఎనుజోతులాగ మీ పొలంలానే చాకిరీ చేశాను గందా ! బెమటోడ్చి చవిటి చేస్తే నీళ్ళతో కన్నీళ్ళతో తడిపి రాజనాలు పండింది మీ గదిలో నింపి ది నేనగా దొరా !

కూలిచ్చారా ? కష్టానికి సరిపడా ఖరీదు కట్టి, కూలి గింజలు ఆర్పడే కొలిశారా ? అంతేనా దొరా ! ఆంతుటుకేనా మీ బాధ్యత ? నమ్మి బతుకంతా మీకే అమ్మి రేయీ పగలూ తెలవక, ఎండా వానా ఎరక్క తిండి తిప్పలూ తినక తమ కొట్టాల్లో ఎశువు ల్లాగ ఎని చేసే ఈ పుల్లి గాడు మీ యింటి కాపలా తుక్కలాటి వాడు కాదా బాబూ !

ఆసలు మీ కొట్టాల్లో వుండే గొడ్డుకన్నా తిరిక వుంటాది కానీ - ఈ రెండు కాళ్ళ గొడ్డుకి తిరికే



లేకుండా పండగకాడన్నా ఇంటికాడ వుండకుండా  
రెక్కలు ముక్కలు చేసుకుంటిని గదండి !

దొరగారూ ! మీ కార్యకు మొక్కుతాను !  
నేకులెత్తి దణ్ణం బెడతాను శాశీతంగా మీ యింటి  
గుమ్మంలో కాపలా కూకుంటాను ఈ ఒక పూట నా  
బిడ్డల్ని బతికి చండి. సోలెడు నూకలన్నా పెంగులో  
పొయ్యింకి దొర ! గండి కాదుకుని తాగుతాను.

నిరుడు కరువొచ్చినప్పుడు వుచ్చుబట్టిన జొన్న  
గిండలు గూడెంవోళ్ళ కిచ్చారు. వాళ్ళంతా మీ పేరు  
చెప్పకుంటూ, రొట్టెముక్కలు చేసుకుని బతికి —  
ఇప్పటిదాకా మీ చేలల్లో దని చేస్తూనే వున్నారగా  
దొర ! అసలు నేను బాకీ పడనేలేదు గదండి !

ఏవంటాడు ? ముప్పైత్రమంటారా ? లేకపోతే  
మురిగి చావమంటారా ? ఎంబాబూ ! ఎనోడిమీద  
యిశోసం లేదా ? ఈ బానిసోడిమీద అమాత్రం  
బాధ్యత లేదా ? అర్థాకలితో, నిద్రకళ్ళతో ఆలూ  
పిల్లలూ అలో లక్షణా అంటూ మీ ఆకుతోటల్ని  
తాగు చేశామిగా దొర ! తపః పంటికి మురికిపడితే

నీళ్ళు తోడి సబ్బుతో వళ్ళంతా కుద్ది కండువతో  
 బద్ది కరమటిటో వక్కలేసి తమర్ని పండుకోబెట్టి  
 కాళ్ళు పట్టి నిద్రపొయేదాకా కాళ్ళ దగ్గరే కామళుని  
 కూకున్నానుగా బాబూ !

ఆవుసయ్యా, బాసోడ్డే ! మీ పాదాల కాడ  
 బరికే బాసోడ్డే ! ఆడుగులకు మడుగులొత్తి తోతు  
 లాగ, కుక్కలాగ వడివుండే బాసోడ్డే దొరా !  
 తవరికి ఆకలై పోద్దని పాసిముఖమన్నా కడక్కండా  
 అట్లు తోమి, యిల్లు చిమ్మి, కాఫీ పెట్టి మీ నోటి  
 కందించేదాకా అదూర్దాపడ్డ బాసోడ్డే బాబూ !  
 అందుకని చెంగు చావితే తొంగిచూట్టం లేదామీరూ;  
 కాదూ ? కాదా బాబూ ! మరేమిటి నా మీసకసి ?  
 ఎందుకట్టా మానంగా వుండిపోయాను ? నా పెద్ద  
 కొడుకును చదివిస్తున్నాననా ? అదేంటి దొరా ?  
 ఉచ్చరం ముక్కు తెరిచి నూలో వాడొక్కడే పదూ  
 కన్నాడు. కడుపు నాడుకట్టుకని, ఆకలి రోగానికి  
 కల్లూ చేతులూ ముడేసుకని కాలీ కాలీ - పేగులు  
 మూడి చుడి నున్న పట్టిన పేజాలతో వాడొక్కడే  
 సదివించుకున్నాను దొరా ! శత్రుకక్కరకొస్తాడని వాడి

అక్కరలన్నీ తీర్చి ఆఖరికి వున్న కొండనల మీద  
అమ్మని బియ్యం దాకా నట్టుకొచ్చాను దొరా ! ఈ  
మట్ట దాటితే వాడికి వుజ్జోగం వస్తుంది. వాడి బతు  
కేదోవాడ బతుకుతాడు. అదే నీయ చేసిన తప్పు ?  
అందుకే మీరు అంత పట్టించుకోటం లేదా ?

ఎందుకని దొరా ? అదేమంత తప్పు ? కూటికి  
లేదాతే కన్న బిడ్డను చదివించుకొనాడదంటారా !  
మీ కళ్ళ దగ్గర వదిలించే బాధాసోభు చదవోటమే  
తప్పు ?

అర్థమయింది దొరా ! బాగా అర్థమయింది. ఇంత  
కాలం నీయ చేసిన చాకిరికి, నీవకి కన్నీళ్ళే ఖరీదని  
యిప్పుడే తెలిసింది బాబూ !

ఆ మాటనకండి దొరా ! వుట్టిన తర్వాత, బట్ట  
కట్టిన తర్వాత ఈ చేతులు మీ చాకిరే జేతాయి  
బాబూ ! ఈ పళ్ళంతా మీ ఉప్పు పులుసు తినే  
బతికింది నేనేకాదు దొరా ! నా పెళ్ళాం పిల్లలూ  
కూడ మీ మాటలే కట్టుబడి, మీ చాకిరికే యిట్లుబడి

యింతకాలం కాలం వెళ్ళబుచ్చాం దొరా ! కాదా  
మీరన్నేరు !

కాకపోతే నా పెద్దకొడుకు ఒక్కడే మీ గొడ్డు  
కాయలేదు వాడొక్కడే మీయింటో అంటు తోమ  
లేదు. వాడు ఒక్కడే మీ శుశురుకు మడుగులో త  
లేదు. అ తే గ బాబూ ! అంతేగా ?

ఏమంటారు ? వాడు పెరిగి పెద్దవాడైతే మీ పెద్దరి  
కానికే ఎనరుపెడతాడా ? లేదుబాబూ ! అటువంటి  
యధవపనులు వాడెందుకు చేస్తాడు ? వాడసలే నోరు  
లేనివాడు. వదియందిలోకి వస్తే ఏం మాట్లాడాలో  
తెలీువాడు. వాడికి మీరంటే ఎంతో భక్తి దొరా !  
ఎంతో ప్రేమ !

అదేంటి దొరా ! నారిగ్గాణి! మొగరానికి కట్టేసి  
పగ్గంతో వళ్ళంతా వాచేలా కొడితే వాడు నోర  
త్రాడా ? కందిచేలో ఎక్కి ముద్దెట్టుకుంటే, దాన్ని  
నావిట్టోకి పిలిపించి సందేలటవ్వుడే చురిచి, అనబ  
గించి యాధిలోకి నెట్టేస్తే వాడు నోరెత్తాడా ?

అంతదూరం ఎందుకుదొరా! పోలిగాణ్ని ఏం చేశాడు? పేదాయి తిశారు. ఆ శవాన్ని కాలవలో తోసేశారు. ఆయేల నా కొడుకు నోరెత్తడా? లేదు బాబూ! వాడు గ్యాసం కలిగినోడు - పెద్దంతరం, చిన్నంతరం ఎరిగినోడు. అందుకే దొరా! నోరు మూసుకుని పూరుకున్నాడు. ఏమిటి? వాడు మీటింగ్ లు పెడుతున్నాడా? పూల్కో కుర్రాళ్ళవందరిసి కూడగడుతున్నాడా! కూలిబానిస్ రెచ్చగొట్టి - సంఘాలు పెడుతున్నాడా? దొరగాయా! వాడెటు మీ జోలికి రాదులేబాబూ! మీ మీద జోక్యం కలిగించుకోడు.

ఏమిటి! వాణ్ని యిర్పడైనా మీ యింట్లో జీతం పెట్టమంటారా? వాడి జీవితాన్ని తాకట్టు పెట్టమంటారా? కావాలంటే ఎంతయినా పట్టుకు పొమ్మంటారా? వడ్డుబాబు! అంత కోపం మీకొద్దు. అయ్యగోయా! మీదగ్గరచేసిన బాకీలు కోసం... మయ్యచేసిన చాకిరీ చాల్లేదు - నేనిప్పుటిదాకా చేసినా

ఆ బాక్సీ తీరలేదుగా దొరా! మళ్ళీ పాతబా  
బంధానికే కట్టేయమంటారా? వాడి వండంటి బక  
కును - కొట్టేవామంటారా? లేదు. బాబు! అలా  
జరగటానికి వీలేదు.

ఏమిటి? నన్ను పైకి రమ్మంటారా? అదేం  
దొరా నేను పైకి రాకముందే - తమరే కిందికొ-  
మంచిది. ఆ బాబు! (అంటూ చెంప కత్తొ సల్లు  
న్నాడు - బాధగా మూలుగుతూ) కొట్టండి దొరా  
ఇంతకాలం కడుపుకొడితేనే మాట్లాడలేక పోయాన  
ఇప్పుడు చెంపమీద కొడితే యింకేం మాట్లాడగల  
దొరా! ఆయ్యగోరూ! ఆ మాట మాత్రం ఆనక  
డి. యింకేంతకాలం సయించమంటారు? ఇంకెన్నాళ్ళ  
ఈ బానిసబతుకు యీదమంటారు! లేదు దొరా  
నాలో సహనం చచ్చిపోయింది, ఓచార్పులేని జీ-  
తంలో - ఓర్పు లేనేలేదు బాబు!

ఏవంటారు దొరా! వళ్ళు బలిసించా నాకు కకళ్ళ  
నెత్తిమీదికొచ్చాయా? (నవ్వాడు ఏడుస్తూ) ఎం-  
మాటన్నాడు దొరా! నా గుండెలు చీల్చి

చూడండిదొరా! మీ కోసం గుడికట్టివుంచాను.  
హృదయాన్ని ముక్కలు చేసిచూడండిబాబు! ఆ  
ముక్కల్లో మీముక్కు ముఖం వుందోలేదో తెలిసి  
పోతుంది దొరా! యిప్పటిదాకా యీ శరీరంమీది-  
మీ పువ్వు పులుసూ తిని బతికింది. తమర్ని బతికిం-  
చింది. కాని దొరా! యిక నేనూ ఊడిగంటేయలేను.  
అబ్బ! (అంటూ మళ్ళీ దింప చేత్తోట్టుకున్నాడు.  
పెద్దగా ఉంది)దొరా! మీరు తొందరపడుతున్నారా!  
అసలు నేనేతప్పుచేశానని. దప్పతిరుకొని దింపమీద  
కొట్టారు! నోరెత్తడమే తప్పుయితే యిక నాలాటి  
బక్కచిక్కినపేదోడు నోనుతెరిచి బతికేదెప్పుడుదొరా!  
నేను నాయకుణ్ణి కావాలని రాలేదుబాబు! నా  
కోడుకీ ఆ వుద్దేశ్యం యింతవరకూలేదు

ఏమిటి? సగ్గాలుతెచ్చి నన్ను మొగరానికి కట్టి  
కాట పలిచేత్రారా! ఆయినా నోరెత్తగూడదా?  
ఎందుకని బాబూ! మీరు మమ్మల్ని బ్రతికించారా  
యింతకాలం? గిద్దెదుగింజలు అప్పిచ్చారా! ఆయీ

డుగ పెద్దలూ చాకిరీ చేశాడు. కాని అప్పు తీరలేదు. ఇంకాపెరిగింది. నేను పెద్దవాణ్ణి ఆ అప్పు తీర్చడానికి బతుకంతా అర్పణ చేశాను. అంతేకాదు దొరా! కాగులూ, బిందెలూ, కావడిపెట్టెలూ, ఇనప్పెట్టెలూ మీ ఇంటికే తోలాను. కనీసం వడ్డీకి చాల్లేను. మళ్ళీ నా బిడ్డలిద్దరి మీ గొడ్డకాడ బెట్టాను.

అయినా అప్పు తీరలేదు దొరా! అంతంతటి బాక్సీలకు ఆసాంతం చాకా చాకిరీ చేసి కూడులేక నుల సతుల మానాభిమానాలు మార్కెట్లో అమ్ముకోవడం నాకిష్టంలేదు. అందుకే పోతున్నా - మీ యింట్లోంచి వెనక్కి పోతున్నా - తరతరాల బానిసత్వం నుండి బయటికి పోతున్నా. అబ్బా! (ప్రణం సుడిబడినట్లు బొటాకలు తిరిగిపోయాడు. ఆ మానంగా మూలుగుతూ మళ్ళీ మా మూలుగా విలపింపిపోయాడు) దొరా! కొరడాలతో కొట్టి నన్ను హతాసం చేసినా యిక మీ జడుగులకు మడుగులొత్తే కాలం గతించింది బాబూ! కాలంమారింది. చట్టంమారింది. మీలాటి భూస్వాముల దౌర్జన్యాలు తరికట్టి, హింసాకాండలు భస్మంసంచేసి - నిరుపేదల కన్నీళ్ళు



మేము అటే వెళతాం - అక్కడే చేతులు చాపు  
తాం - వారిచ్చే డబ్బుతో నీతిగా వనిచేసి - కాస్త  
నిలకడగా డబ్బు కూడబెట్టి - వేళకింత కూడుతిని -  
బిడ్డల్ని బరికించుకుంటాం - ఏమిటి? మీ చాకిరీ  
ఎవరు చేయాలనా? అసలు మేము పుట్టింది ... మీ  
చాకిరీ చేయడానికేనా? మీ గుడ్డలుతకడానికీ, మీ  
బిడ్డల్ని ఎత్తుకొడానికీ, మీ అంట్లు తొడుడానికేనా?

లేదుదొరా! ఇక ఆలా జరగటానికి ఏలేదు. మీ  
గాదికింద బరికే వందికొక్కలే నయం. మా కన్నా  
యింటిముందు కావలాగాచే ఈక్కలే నయం మా  
కన్నా మీ సావిట్ల పచ్చగడ్డి మేనే గొడ్డే నయం.  
మాకన్నా వాటికి వేళకింత కూడం - నీడుంది - కాస్త  
విశ్రాంతివుంది. కాని దొరా! మేమో మనుసులం -  
చీమూ నెత్తురూపున్న మనుసులం. మంచి చెడూ  
తెలిసిన మనుసులం. సాటిమనిషికి సాయపడి, ఆక  
లంటేజాలిపడి, కడుపునోదయినా తిసి యింత పెట్ట  
కలిగే సహనం, సానుభూతి వున్న మనుసులం  
దొరా!

అయినా మాకు విశ్రాంతి లేదు. క్షణంతరీక లేదు.  
 కట్టుకోదానికి బట్ట లేదు. వుంచానికి నీడలేదు- బాబు!  
 కలవారీంటి ఇడవాళ్ళు కట్టిపారేసిన పాతచీరల్లో -  
 ముఠావేసి, స్వీగునూ దాచుకొంటున్నాం దొరా!  
 చచ్చిన రోజునూడా కొత్త గుడ్డకు నోచుకోలేని  
 యువన బతుకు బతుకుతున్నాం దొరా! యంతకాలం  
 తమకతిని, విసిరి, విధిలో పడేసిన చిన్నళ్ళలో మిగి  
 లిన మెతుకుల కోసం కొట్లాడుతున్నాం దొరా!  
 యిత్తుటిదాకా.

అందుకేదోలా! మాక్కి బతుకొద్దు. బానిసత్వంతో  
 నిగిలోయే బతుకు వద్దేవద్దు. కాస్త ప్రభుత్వం  
 వినుచున్నాం గాలిపీల్చుకుంటాం. అయ్యిగోరూ ...  
 ఎక్కడ మీరామి మీరే చేసుకోండి. మీదారి మీరే  
 చూసుకోండి. మీ చాకిరి మీరే చేసుకోండి.

ఏమిటీ! ప్రభుత్వం మీకు అండగావుంటుందా?  
 లేకుండా! భూస్వాముల దౌర్జన్యాలకు ప్రభుత్వం  
 ఎప్పుడూ సాయపడదు దొరా! మీ ఆహంకారాలను  
 ఏదే అదునొచ్చిందిబాబు! మీ అభ్యుత్థానం,  
 సుఖాలను అంతంచేయడమే ప్రభుత్వ లక్ష్యం.

దొరా ! అదిగో గూడెంలో జనం కట్టగట్టుకొని  
ఎచ్చేళాడు దొరా అవునయ్యా ! వాళ్ళకందరికీ  
నాయకుడు నాకొడుకే ! వాళ్ళు తలుచుకుంటే మీ  
యింటిగుమ్మాలు విరిచేస్తారు. ఈ మేడలో పేర్చిన  
ఇటుకల్లో ఏళ్ళందరి బుజు, శక్తి వున్నాయ్ దొరా!  
కోవంపచ్చి వాళ్ళు పిడికిలి బిగిస్తే వుళాదు ఎ... ఎ...  
పోతయ్ దొరా ! అవునుమైతే సమాధులు కూడా  
కడతారుబాబూ !

దొరా ! వాళ్ళను ఆపండి మీ మనసు మార్చు  
కోండి. క్షమాపణ చెప్పకోండి. తేకపోతే మీ  
నిరంకుశత్వం నిర్మూలన చేయకుండా తిరిగి వెళ్ళరు  
దొరా !

ఏవంటారు ? పోలీసులకు ఫోన్చేళారా ? చేయండి  
దొరా ! తగింది యిక్కడిదాకా వచ్చిన గూడెంలో  
జనం గూడెలయికా అప్పగించి న్యాయానికి ఎదురు  
నిల్చి పోరాడుతారు బాబూ !

ఇక మీ పెద్దరికాన్ని క్షమించే కుపిక మా జనా  
నికి లేదు. మీ పెత్తనం పెడత్రోవలు పట్టిస్తుంటే  
చూస్తూప్రభుత్వం కూడా పూరుకోదు దొరా ! తగిన

చర్య తీసుకుంటుంది. సమయం దొరకగానే-నందర్భం  
కలిసి రాగానే మీ అంతా చూస్తారు. అంత బాబూ!  
అంతే !

ఒక్కటి మాత్రం గుర్తుంచుకోండి !

భారతీయలెప్పుడూ బానిసలు కానేకాదుదొరా!  
బానిస బంధాలు తెంచుకొని బయట పడిన భారతీయు  
లంతా మీ బంధారం బయటపెడతారు. స్వతంత్ర  
జీవనం సాగిస్తారు. స్వజాతి గౌరవాన్ని నిల్పుకుంటారు  
దొరా ! నిల్పుకుంటారు. ( అంటూ పడిపడిగా  
అడుగులు వేసుకుంటూ అక్కడినుండి వెళ్ళిపోయాడు.)

[తెర జారును]

# విష్ణవ కార్డుడు

[మాసిన బట్టలు, పెరిగిన జాబ్బు, మస్త్రీవృత్తంలో  
ముసిరే ఆలోచనలు, ప్రస్తుతంగా ముఖంలో  
కనిపించే దృఢ నిశ్చయం ఆతని ఆభరణాలు.  
ఎవరో ఆతన్ని నడితే క్రింద పడిపోయాడు. తిరిగి  
లేని శక్తిని కూడగట్టుకొని మెల్లగా లేచాడు ]

విష్ణు : ఆవునూ.. ఆవునూ.. ఆవును ఎన్నిసార్లు చెప్పాలి  
మామ! నేనొకమ్యూనిసిటీ అదీ తెలీదా! దేశ పురోధి  
వృద్ధికి పుకార్లు. చైతన్య స్రవంతి. అంటే విష్ణువ  
12]

కారుణ్ణి. సమైక్యత అశించేవాణ్ణి, సమనమాజ  
స్థాపనకై తపించేవాణ్ణి. మార్పు కావాలి. దేశ  
ప్రగతికి, ప్రయోజనానికి మార్పు మొదటిమట్టు  
అందుకే సన్నిక్కడకు తీసుకొచ్చారా? (నవ్వాడు  
హాస్యం పెదాలమీద లాస్యం చేసేలా. )

రేయ్! ఆహంకారం పెదాలకు పూసుకొని. అధి  
కారుల్ని మీ అరికాళ్ళకింద పెట్టుకొని సాటి మను  
షుల్ని చైతన్యరహితుల్ని చేసే మీ దౌర్భాగ్యం  
యిక ముక్కలైపోతుంది.

అల్లా! (ఎవరో కొట్టిపట్టు తేయి దెంప మీద  
పెట్టుకున్నాడు నీళ్ళునిండిన కళ్ళతో ) కొట్టరా-  
కొట్టు- మరో దెంప మిగిలేవుండి. కొట్టు- నువ్వుకొట్టే  
ఒక్కొక్క దెప్ప భరతమూత వడిగుండెల మీద  
తగిలీ- తగిలీ- హృదయంలో ఆరనిజ్వాలలు రగిలీ-  
రగిలీ- ఇప్పటికే నీరశించి కన్నీళ్ళు కార్చి కార్చి-మీ  
నిరంకుశచాలన నిర్మూలన చేయాలని ఈమిలిపోతుంది  
చూడరా- చూడు.

ఆవును నీకు జాలిలేదు, దయలేదు, దాక్షిణ్యం  
లేదు. చిత్తూరు అంతకన్నా లేదు.

ఏమిటి? కాలేస్తావా? కల్పరా కల్పు-  
తుపాకేతూటాలకు భయపడే పిరికిగుండె కడురా నాది.  
ఈ గుండెలో ఆరనిమంటలున్నాయి ఈ కన్నులలో  
ఎర్రనిజ్వాలలున్నాయి. ఈ హృదయంలో తీరనిఋగ,  
ప్రీతికారం వ్రేబ్వడిల్లుతున్నాయి. ఎందుకో తెలిదా  
నీకు? మాకు జరిగిన అన్యాయం ఏమిటో ఎరగవా  
నువ్వు?

అవును, కడుపునిండిన వాడికి కన్నీటికథ అర్థం  
కాదు. ఒకసారి కళ్ళుతెరిచి ఇటుచూడు. తిండిలేని  
తెలుగువారి విడ్డబ్బిచూడు. సిగ్గునీ రొమ్ముల్నీ  
కర్పకునేందుకు బెత్తెడుగుడ్డలే పసిబిడ్డల్ని అడ్డం  
పెట్టుకొన్న అడపడుచుల్ని చూడు. తాగడానికి తల్లి  
రొమ్ములూ పాలుకరువై— అరిచి అరిచి గొంతెండి  
చంకల్లోనే పాగలాలు విడుస్తున్న పసిగుడ్డుల్ని  
చూడు.

గోడలకబడులు గోతాలడ్డం కట్టుకొని కన్నీటి  
కాపురాలు ఈడుతున్న కష్టజీవుల దౌర్భాగ్యం  
చూడు.

ఏమిటి? అదంతా వాళ్ళకర్మా? వాళ్ళంతా  
తెలుగులనుకాదా? కూడా, గుడ్డా, నీయా సమంగా  
అనుభవించే అదృష్టం వాళ్ళకులేదా? కళనరాళి

రాపిడి - తరతరాల దోపిడి - ఏమిటి అని అడిగే హక్కుకూడా లేదా? ఎందుకు లేదు?

దేశసంపద ఏకక్కడి స్వంతం కాదు. ప్రజా స్వామ్యపాలనలో, ప్రగతిశతంలో క్రతి మనిషి సమైక్యతకు, సమసమాజనిర్మాణానికి పూనుకోవడం తప్పకానేకాదు. చరిత్రచెప్పిన సగ్గు సత్యాలను యుగయుగాల నుండి ఉక్కుపాదాలతో తొక్కేస్తున్న మీ నిరంకుశత్వాన్ని నిలుపునా పాతెయ్యడమే నా లక్ష్యం. ఆలక్ష్యంచేసి - భారతీయుల్ని బానిసులుగానే బతుకేమని శాసించే మీ ఆమానుషాలు అణచివేయడమే నా సిద్ధాంతం.

రేయీ, సగలూ మరచి, ఆలూ, పిల్లల్ని విడిచి చెనుటోడ్చి, చాకిరీచేసి, సువర్ణరాసులు పండించి, మీ గదెలు నిండించి కూటికోసం రైతుకులీలు కలసకుల శీలాలు, మాంగల్యాలు తాళట్టు పెట్టు కోవాలా?

ఏమిటి - న్యాయం? సగలూ, నాజూకలూ, మెట్టలూ, ఇనప్పెట్టలూ ఇడికరకే మార్వాడీ పావులలో తాళట్టుపెట్టి మిగిలివున్న వరువులు కూడా మార్కెట్ లో అమ్ముకోడానికి సిద్ధమైన శ్రమకీవుల్ని అదుకునే అవసరం మీకు లేదా? పరి దేశాలకు



నేనీ కడువబెట్టి కలువతూ కూర్చున్న  
మటి వాళ్ళ బాధలేం తెలుస్తాయి?

శం మాది. ఈ సంపద మాది. ఈ ప్రకృ  
ప్రతివస్తువూ, వృత్తిమనిషీ అనుభవితే  
3. గాలి, నీరు - నీడ సమంగా  
చే అర్హత అందరికీవుండాలి. కాదనే హక్కు  
ఏచటావికీగానీలేదు.

గా మనుషులమే! మారోనూ రక్తమే  
వుంది. అయినా మేము మనుషులలా లేము  
చేతులూ ముడేనుకొని మారంతా మూలన  
లే మా ముసలివాళ్ళు మీ ముగిలకొచ్చి  
ల్లి, మగ్గులు అల్లి, నీళ్ళు తోడి, కాళ్ళు  
గారు బతుకోవడాకి భరమిటిళ్ళలో బట్ట  
మీద పక్కలు పరిచి జోలవాడి జోకొట్టే  
తించింది.

ప్రజాస్వామ్యం. ప్రజల ప్రేమనే ప్రతిపదు  
అందుకే అధికారం మీ చేతిలో పెట్టింది.  
అగ్రస్థానాలు మాకిప్పగించింది. అధికార  
ద దొర్లడానికి అవి మీ స్వంతాలుకావు.  
లం మేము క్షమించాం. సహించాకూడ.

ప్రభుత్వాన్నే కుదునబెట్టి కులుకుతూ కూర్చున్న  
మీరు ఎదుటి వాళ్ళ బాధలేం తెలుస్తాయి?

ఈ దేశం మాది. ఈ సంపద మాది. ఈ ప్రకృ  
తి పండే ప్రతిపన్నునూ, వృతిమనిషీ అనుభవించే  
వాళ్ళుండి. గాలి, నీరు - నీడ సమంగా  
అనుభవించే అర్హత అందరికీవుండాలి. కాదనే వాళ్ళు  
నీకుగానీ, ఏచట్టానికిగానీలేదు.

మేము మనుషులమే! మాలోనూ రక్తమే  
ప్రసరిస్తూవుంది. అయితే మేము మనుషులటలా లేము  
కాళ్ళూ, చేతులూ ముడనుకొని మారంతా మూలన  
కూర్చుంటే మా ముసలివాళ్ళు మీ ముగిలకొచ్చి  
కళ్ళాపిచల్లి, ముగ్గులు అల్లి, నీళ్ళు తోడి, కాళ్ళు  
కట్టి, మీరు పడుకోవడానికి పరమిటిళ్ళలా పట్టె  
మంచాలమీద పక్కలు వరిచి జోలవాడి జోకొట్టె  
కాలం గలించింది.

ఇది ప్రజాస్వామ్యం. ప్రజల శ్రేణున్నే ప్రతినిధుల  
కర్తవ్యం. అందుకే ఆధికారం మీ చేతిలో పెట్టింది.  
అందుకే అగ్రస్థానాలు మీకప్పగించింది. ఆధికార  
వీతాలమీద దొర్లడానికి ఇవి మీ స్వంతాలుకావు.  
ఇంతకాలం మేము క్షమించాం. సహించాంకూడ.

అంతేకాదు... నేన, చాకిరీ, బానిసత్వం, పూడిగం చేశాం మీకు. ఇస్త్రిమడతలు ఐరగని చొక్కాల్లో యింకా బొర్రలు పెంచుకుంటువుంటే మీ చిరు నవ్వులకు మా జీవితాలను శాశ్వతంగా అర్పణ చేశాం. అందుకు మీరు మాకు చేసిందేమిటి? మిగిల్చిందేమిటి? బతుకు బ్రతుకులు, ఆకలికడుపులు! (నవ్వాడు మేళనగా. కోపంగా) పిచ్చివాడా! అన్న చాకిరి అక్షేపి చేశా! మిమ్మల్ని కుట్రకు చేసిన కూలీలను చుట్టినా చూడకు!

"ఏమిటి? నీ భవిష్యత్తును బంగారం చేసింది కార్మి కలూ, ధార్మికలూ కారా? ఒక్క పూట రైతు నాగలి సట్టకపోతే, డిమబకో చేయి తడవడకపోతే మీ ఆడంబరాలు బయటపడతాయిరా! ఒక్కరోజు కార్మికుడు తన పిన్నిల్లు ఫ్యాక్టరీలో కళ్యాణిగా చల్లక పోతే యాద మానులు ఏమాత్రా తేలిసిపోతుందిరా! ఒక్క- గంట కష్టపడి చీపురు చేతిబట్టి ఏధులు బాగు చేయకపోతే మీ జీవితాలకే మురిసి పడుతుంది - ముచ్చగు పడుతుంది.

అబ్బ (అంటూ క్రింద వడి మళ్ళీ తేరుకుని మెల్లగా లేచాడు) మీ నిరంకుశతాలన నిర్మూలన

కానిదే నాలాటి నిర్భాగ్యులకు నిలువ నీడ ఉండదు. మీ అత్యాచారాలూ, అమానుషాలూ నహించి - క్షమించినంతకాలం మాత్రం చెప్పదెబ్బలూ, తప్పు దెబ్బలూ తప్పు.

ఏమిటి? నేను అనహాయుణ్ణా? అండలేని తిండి తేనివాణ్ణా? ఒరేయ్! తర్రోవారి నీ చేయి పైకిలేస్తే వందలాది ప్రజలచేతులు మీ వీపులమీదవుంటాయ్! గుర్తుంచుకో - - నవ్వు - యింకా పెద్దగా నవ్వు - ఆకాశం బద్దలయ్యేంత పెద్దగా నవ్వు. దీక్షలు పక్కా టిల్లేలా నవ్వు - నవ్వి నవ్వి పెదాలతడే ఆరి మూత బడిపోతాయి.

అవును. నాది ప్రేలాసన. ఇది మీరు చేసే ఆరోపణ. అంతేకదా? నేను విసిరే నిప్పుల నిజాలు మీ యిజానకు కార్చి బూడిద చేస్తామని భుజాలు తీసుకుంటున్న నీకు నీరీ, నిజాయితీ లేదు.

అగు ఆడుగు ముందుకు వస్తే నీ అఖరి క్షణాలు చూస్తావ్! గొంతెత్తి నేను ఒక కేవలం లక్ష గొంతులు వలుకుతాయి. నీ లక్షమేదల్ని ముక్కలు చేస్తాయి.

ఏమిటి? నీకు లాకీలూ, లాకవీలూ, సంకెళ్ళూ జైళ్ళూ అండగా వుంటాయా? అధికారాన్ని అమాయక ప్రజలమీద ప్రయోగించి అంతం చేస్తారా?

అయితే రండి. ముందుకు రండి. ధైర్యముంటే, దమ్ముంటే దగ్గరకు రండి. చేయి చేసుకుంటే మీ దౌష్ట్యాలూ, ద్వారణాలూ విరిచేసి - మిమ్మల్ని నడి బజార్లో నిలబెట్టడానికి, నిగ్గడియ్యడానికి నిలువునా కడిగెట్టడానికి వేలాది కార్మికులూ, కష్టజీవులూ - ఆరుగో మీ యింటి గుమ్మంలో.

అవును. నేను సర్వాన్ని! సమైక్యతకూ, సమ సమాజ స్థాపనకు నేనో గమ్యాన్ని, విప్లవాన్ని! ఇది నా భావాల భవనం. (తన గుండెలు చూపాడు) ఇక్కడ నిరాశ్రయులకు నీడుంది. ఇది నా ఆలోచనల ఆరణ్యం. ఇక్కడ మనుషులకే కాదు, మృతల క్కుడా చోటుంది. ఇది నా ఆవేదనల అగాధం. పడిపోయేవారికి చేమూత దొరుకుతుందిక్కడ.

అందుకే ప్రజలు నన్ను వెంబడించారు: ఆకలితో నరకాలలాడే నవతరం నా లక్ష్యాలకు పూరిపోసింది.

ఇది కన్నీటి కాసారం ఊహల వూయల. ఇక్కడ ప్రజా శ్రేణులను మొగ్గులు తొడుక్కంటుంది. ఆ శాంతి గులాబీలను రేకులు విరగకముందే నా సోదరులకు పంచిపెడతాను. అప్పటిదాకా బ్రతుకనివ్వనా నన్ను.

ఒరేయ్ ! చావుకు భయపడి మీ చాదస్తాను క్షమించి యింకా యీ దేశ చ్చిడల్ని అన్యాయం చెయ్యలేను. నా గర్భంలో ప్రజాస్వామ్యం వుంది. అది విరజాజిలా వికసించి గుబాళిస్తుందికూడ, ఆ పనిమళాలు పీల్చడానికి, మీ ఆడంబరాలను కాల్యడానికి, అశృత్యాలను కూల్చడానికి యువతరం కళ్ళు తెరిచింది మీ కళ్ళు తెరిపిస్తుంది.

ఏమిటి! గుండెల్లో అధికారపు అంకుశాలు గుచ్చుతారా ? నాకు తెలుసు. మీ రెంత నీచానికయినా దిగజారుతారని.

కాకపోతే ఏమిటి ? మించినీ, మానవతనూ, శాంతినీ, సౌభాగ్యాన్ని సమాజంలో కుడించాలనీ, మీ గొంతుల్లో నిండించాలని కలలుగన్న మహా నీయులు ఎందరో యిదివరకే బలై పోయారు. నిక్క

కప్పగించి వాటిమీద మిమ్ముల్ని ప్రతిష్ఠించేసి ఆడుగులకు మోకగులాత్తుతూ తొత్తుల్లా, కుక్కల్లా మీ గుమ్మాలముందు పడివున్నారే - వాళ్ళు ప్రజలు.

వాళ్ళ దయాభిక్షతోనే యితరకాలం మీరు దర్జాగా బ్రతికాను, దర్బంగా జీవించాడు. వాళ్ళ సానుభూతి, సహకారాలే మీ పెడలనిండా పూల జోరాలై భగవంతుడిచ్చిన వరాటగా మీ జీవితాన్ని పెరిగించాయి కూడ.

మధువులతో పెదాలు తడవుకుంటూ మగువలతో సరదాల వరదాల చాటున సరసాల భాగోతం సాగిస్తున్న మీ ఆటలు యిక పాగవు. కల్లబొల్లి మూటలు యిక చెల్లవు.

రండి - నాలో పిరికి గుండెలు లేవనీ, అవినీతి నిండు మూల, శాంతి సహకార బడలు అవి యిదివరకే చెప్పాను. వాటిని చగుల గొట్టడానికి నీ చచ్చానికి, శాసనానికి హక్కులేదు

అబ్బా! (అంటూ జట్టుకేతోపట్టుకుని - కాదు తున్న రక్తంతో కడిసిన చేతులు చూసుకుంటూ - పడబోయి - తమాయించుకుని బాధగా మూలగుతూ తేరిపారచూశాడు వాళ్ళ వంక) కమ్మని కంత్తి

కసాయితనంతో కాల్చివేశారా? మారిన చట్టంతో మారణహోమాలు సాగించే మీలాటి మోసక మృగాలకు ఈ సంఘంలో యిక మంచిసీధు కూడా వుట్టవురా నీచుడా!

ఒరేయ్! పెత్తందారీ! సత్యాన్ని సజీవంగాదహనం చేసే - మీ పెద్దరికం మా కొద్ది ఔపుదా! వచ్చిన విక్షవ సోదరుల్ని ఒక్కసారి చూడరా! ప్రతిని పతితను చేసిన మీ అప్రయోజకత్వం ఆక్కడే దని - మీ గుండెల్లో చైతన్య జ్యోతులు వెలిగించడానికి - నిద్రాహారాలు లేని నిశాదాలతో యువతరం వచ్చింది చూడరా!

అడగో యువరక్తం పొంగే భావితరాల పౌరులు భారతీయులు. ఇంతకాలం బానిసజాగానే పడివుంది. ఉడికిపోతున్న పుత్రోపాలను విడికిళ్ళలో విసిరి కార్యదీక్షను కళ్ళలో ఎక్కివీడినాళ్లు చేసుకొని గుండెల నిండా ప్రతీకార జ్వాల రెగిలించుకొని - వచ్చారు. చూడరా!

అంతేకాదురా, అంతేకాదు. మీ కసాయితనం! తూటాలకు చిందిన రక్తంతో తడిసిన నేల ఎర్రని కళలను వెదపల్లుతుంది. నానత్తురు గడ్డకట్టిన తెలుగు



గడ్డలో ఎంతమంది ఎర్రకూరీడులు ఉద్భవిస్తారో చూడు.

ఆ ఉదయ కిరణాలన్నీ ఉజ్వలమై, స్వలిత జ్వాలలై అకాశందాకా ఎగసే మంటలై మీ గుండెలలోతుల్లో పేరుకు పోయిన స్వార్థపు దిట్టెపుకాళ్ళను కనితో కార్చి మసి చేస్తాయిరా - మీ కళ్ళు తెరిపిస్తాయి.

ఒరేయ్ ! శైతన్య సవంతిలో మునిగి నముజ్వల కాంతిని ముఖాలకు పులుముకొని మీలో అలముకున్న చీకటిని చీల్చడానికి ముందుకొచ్చే నవతరానికి హద్దులులేవు అడ్డంకులులేవు. కాళ్ళకు క్షమాపణ చెప్పకోండి.

ఏమిటి? కాళ్ళంతా బానిసలుగానే పడివుంచాలా వీల్లేదు. ఈ దేశంలో భారతీయులు యింకా బానిసలుగా జీవించడానికి వీల్లేదు. నవశక్తిని పుజుకొని యువరక్తం పొంగులువారుతున్న నా పోదరులు మీ కర్రశత్రులనూ, కాలమ్యాలకు బలికావడానికి వీల్లేదు. అభివృద్ధి అగాధంలో పడవేసి మీ నడమంత్రీపునీనీ, రాజకీయ అంధకారాన్ని మార్చి మురుముల్లల మాధుర్యాన్ని చిరుబల్లులుగా చల్లడానికి

మైక్రొనా వచ్చిన శాంతిబిడ్డల్ని అంతం చేయడానికి వీలేదు.

అదగో! వచ్చేస్తున్నారు. గొడ్డళ్ళతో, కొడవలతో కత్తులతో శృనిండా కరుడుగట్టిన నత్తులతో నా తమ్ముళ్ళంతా వచ్చేస్తున్నారు.

ఏంటారా? మీ గుమ్మాలముందు కూర్చున్న మృత్యువును మీపైకి ఉసిగొలిపి, మీ పురాదుల మీదే సమాధులు కడకారు.

యవల్లారా అగండి. నేను చావడంలేదు. కత్తె- కేకనంపుకీ ఎప్పుడూ చావదు- చావ కూడదు. అందుకే పెద్దరికం పేరుతో ప్రజల్ని పెద ప్రోవ పట్టిస్తున్న ఈ స్వార్థపరుల హృదయాలను శాంతిని తొలగించింది. శాంతి, సాభాగ్యాలు పెట్టి విడిచిపెట్టా సహనము, చైతన్యము నూరి పోయింది వద్దు కాబూ- వద్దు- కనాయితనం మన కోర్టు నేరంకన్నా కన్నుమూస్తే లక్షలమంది మిరు ప్పించి కన్నుల్ని సాచేతీలో వెలిగిన భవితవ్యం ఎవరి మారు భరించండి. దాన్ని దేదీప్యతానం చేసి

ఆ శంకాకా ఎగురవేసి - విశాల విశ్వ వీధులలో  
 చిగురింపజేయండి చీటినిండిన యీ పెద్దమనుషుల  
 స్వార్థపుగుండెల్ని - చైతన్యంతో కరిగించడి. సమై  
 క్యతనూ, శాంతినీ, దేదీప్యమానం చేసి - దేశసంఘ  
 ఠాయాల మీద వెలిగించండి. చట్టంచూరినా యింకా  
 మారని ఈ మనుషుల్లో - మంచిని, మోసవతనూ  
 నిండింది. వ్రగతికి, ప్రయోజనానికి పునాదులు  
 వేయండి. వీడితప్పకల కానిన శృంఖలాలు తెంచి,  
 ఆత్మీయతను పెంచే సమసమాజ స్థాపనచేయండి.  
 అదే నా లక్ష్యం. అదే నా ఆశయం. ఆమ్మా!  
 భరతమారా! యింకెంతకాలం యీ నిరంకుశాధి  
 పతులకు విప్రశిలాన్ని రాకట్టు పెడతావు తల్లీ!  
 శరీరం కుళ్ళి, పయసుమళ్ళి దిగుబు గుండెల్లో గోరిలు  
 కట్టుకున్నా - కన్నీళ్ళుదిగమింగుతావమ్మా? నీ ముద్దు  
 బిడ్డల ప్రాణాలు - యీ మూర్ఖుల దౌర్జన్యాలకు  
 దహించిపోతుంటే - ఇంకా క్షమించి ఉరుకులానా  
 తల్లీ! నిన్ను పరితనుచేసి. నిత్యనూతనంగా సీతా  
 సరసాలాడే ఈ దురహంకారుల దౌష్ట్యాలనువిరిచివేయ  
 కానికి ముందుకొచ్చిన యీ శాంతిపాదుల్ని - చేయ

చాచిదీవించుతల్లీ ! స్వాతంత్ర్యాన్ని, సమభావాన్ని  
 సమాధి చేస్తున్న యీ స్వార్థపరుల్ని విష్ణవఖడ్గాలతో  
 తెగవరకడానికి ధయిర్వాన్ని, మనస్థాయిర్వాన్ని ప్రసా  
 దించు తల్లీ ! విష్ణవం వర్ధిల్లాలి, విష్ణవం వర్ధిల్లాలి!  
 (అంటూ క్రిందపడి చనిపోయాడు.)

[ తెర జారును ]

## జ్వర దేవదాసి

[ఒక ఆంధ్రమైన మేడముందు ఆవరణలో దేవదాసు  
త్రాగుతూ వుంటాడు. అక్కడ గ్లాసులుగానీ, తిను  
వదార్థాలుగానీ ఏమీలేవు, చేతిలో బాటిల్ తప్ప.  
ఎరుపెక్కిన నిసాకళ్ళతో ఒకసారి గోడకమర్చిన వెంక  
టేశ్వరస్వామి పటం వేవు చూశాడు. విసముద్దై  
దగ్గరకు సడిచాడు తూలుతూ.]

దేవ : సరుస్కారం చేవుడుగానూ! ఏమిటి అలా చిక్క  
పోయాడు? మిన్నుల్ని చీకటిగదిలో బంధించి పాలూ,  
పంచదార నై వేద్యాలు మెక్కుతున్న పూజార్లు ఎంత  
దయనూలిన వాళ్ళో మీకు తెలియసాగ్! (పవ్వాడు)

ఆయ్యా దేవుడుగారూ! మీరు పుచ్చుకున్నారా ఏమిటి? మత్తుగా మాట్లాడుతున్నారా? లేదుసార్! పంగనాచాలు లేకపోతే పరమాత్మునికి, పైటకుంగు వేసుకోకపోతే వదలుచుచున్నానీ, ఈపంమావధం పుచ్చుకోకపోతే మగపుకమ్మడికి అందం ఏముంటుందీసార్!

ఏవంటున్నారూ? దీనిచుచి మీకు తెలీదా? పూజార్లు పుచ్చుకొని వచ్చి మరచి వాకిళ్ళలోనే నిద్రపోతున్నారా? ఎప్పుడు పరిహారాలు కూడా మీకు వాసనపడదండం లేదా? ంలేసార్! యీక రాలెకరాలు మోస్త్రం మీపేర వాళ్ళ చేతులలో బెడితె... ఎచ్చే ఆదాయంతో ఆనంద జోలికల్లా తూలతూ, తాగేగుతూ సాపం మీకు పాతపీలికలే మిగిల్చాయి. ఏంటేస్తారు మీరు? నోడ లేదుగా.

ఆగండి... కాస్త పెదాలు తడుపుకున్న తర్వాత మాట్లాడండి. (అంటూ బాటిల్ మళ్ళీ ఎత్తి పట్టి గటగటా త్రాగేశాడు, పెదాలు తడుచుకుంటు న్నాడు. ఇంకలా ఎవరోవస్తూ అతన్ని తాకితె ... చేతిలో పుచ్చు బాటిల్ క్రిందపడింది - (దిగాలుపోయి దిక్కులుమోకాడు) ఈ మధుభంజాన్ని ఎవరు ఇలా పట్టికాటు చేసింది? (అంటూ కూర్చుని ముక్కు

లు ఏరాదు) ఎందుకిలా మధుభాండాన్ని మట్టిపాలు  
తేసింది? ఎవన్నాత్వ? (కంటూ కోమలలేచాడు.)  
మాన్వాదితం? ఎవన్నాత్వ? సుధ... మధురమైన  
పేరు సారీ మధువులాటి పేరు. ఏహృదయాన్ని పగల  
గొట్టి చంపావిక్కడికి? ఏమిటి! ఒక కాడిచెడవ  
నిన్ను తరుముకొస్తున్నాడా? (పెద్దగా నిరూప  
న జూపాడు.)

మరి పచ్చికాగుబోతు చాటుకొచ్చావేం? నా  
మీద నమ్మకం వుందానీకు! అసలు నామీద నాకు  
నమ్మకంవుండాలిగా? ఆలేరైతే! నిన్ను కాపాడు  
తాను. నాగుండలో పెట్టుకొని కాపాడుతాను. నిన్ను  
ఒక్క రాత్రి! కంటికిరెప్పలా కాపాడుతాను. మేక  
మీద కాగజి భారీగావుంది. వెళ్ళి వరుసో! రెక్కా  
నుగా మనిషిని నమ్మి, మనసును ఆనుకొనినా ము  
ఖంలే నాకు పరమ అసహ్యం అని. (నవ్వుకు)  
ఇంట్లో ఎవయాలేకు. లక్షలకా తరగతి అస్తికీ. ఈ  
లక్కమేడకూనేనొక్కడే బారినెన్నో. బామ్మచావు  
పోయిన తర్వాత స-చవన్నెల రామచిలుకలు పరిశ్రమ  
నప్పుకుంటూ ప్రోద్బలించి చరతాయి. ఇప్పుడెంత  
నేస్తూ యీ మగవుడుగులొ కడుగుతాయి. యిచ్చి  
నంత వుచ్చుకొని బారుకుంటాయి.

అవును రసికణ్ణి, శృంగార పురుషుణ్ణి, నిలువెల్ల నిమానిండిన బాణ్ణి మారిత్రమేకాదు మేడమ్! మన వం అధరామృతాన్ని ఆలుపొచ్చేదాకా తా. కై పెక్కి కిందు, మీదూ తెలియక తలక్రిందులుగా జీవితాన్ని ఆనందసాగరంలో యీడుతున్న మరో దేవదాసుని- తెలిసిందిగా వెళ్ళి పడుకో- (రెండడుగులు నడిచాడు తడబడుతూ. యంతలో ఎవరో ఎదురై నట్లు తటాలున ఆగిపోయాడు.)

ఎవర్నవ్వు? ఓ- అబ్బిగాడు! ఏ బెట్టుమీద వాలిందిరా పిట్ట యిటు తొలుకొచ్చావు? ఏమిటి? ఎరిగే త్రే పిట్ట ప్రతిబెట్టుమీద వాలుతుందా? అయితే ఎంతిమ్మంటావు? క్రిందనుంచి పైదాకా పారచూసి సరసానికి పనికొచ్చే లక్షణాలేమీ కనిపించడంలేదురా బెట్టుకొట్టు, పాతరేటు (అంటూ రెండు వచ్చనోట్లు జేబులోంచి లాగివ్వబోయాడు. )

లేయ్ అబ్బిగా! పటికిబెల్లంలాంటి పడుచుదైనా పాతరేటు యిస్తున్నాడని సందేహిస్తున్నావా? ఫర్వాలేదు. తీసుకో. ఒక్క రాత్రికేగా వాడుకునేది. తీసుకో. (యిచ్చేశాడు. కోటుజేబులోనుండి మరో బాటిల్ తీసి నీలు లాగేశాడు నోటితో. ) ఏమిటి? అక్కడేమేడ దిగొచ్చావ్? సరసానికి వేళయిందా?



నేను ఏంమాట్లాడుతున్నానో తెలిగూడ వంత మత్తు  
లో వున్నావు. నువ్వేం వున్నావు? వలసా?  
వయ్యారమా? చెప్పానుగా... నేను అందరినీ  
కొనుక్కునే వాణ్ణి. ఇప్పుడు నన్నూ కొన్నాను  
రెండువందలకు, ఈ ఒక్క రత్తికీ నన్ను వాడుకోవ  
డానికి. రోడు వచ్చితాగితాలు ముందుగానే యిచ్చే  
శాను. (నవ్వాడు. హేళనగా, నిషాగా)

కమాన్ ! ఇప్పుడు నాహృదయం ఖాళీగా వుంది.

ఒక్కసారి గుండెలకు హత్తుకో. కసి కసిగా  
అనందసాగరంలోకి కలిసి వెళ్దాం. కమాన్. (అంటూ  
బాటలో ఎత్తివట్టాడు. మళ్ళీ గటగటా త్రాగేశాడు.)

నేను మధురసా త్రాగేవాణ్ణి ముందుగానే  
చెప్పాను. మగువలెకువ్వన రసాలుగూడా కడుపారా  
త్రాగి కై పెక్కి జీవితాన్ని కసికసిగా అనుభవించే  
మాక్కు ఆభగవంతుడు నాకు ప్రత్యేకంగా ప్రసా  
దించాడు. కావాలంటే అడుగు.

దేవుడుగానూ ! మీరు చెప్పండి. మీ కళ్ళెదుటే  
ఎంతమంది కన్నల జీవితాలు గంగలో కలిసిపోయాయో  
చెప్పండి (నవ్వాడు వాచానంగా)

వాసం ! మీ కన్నలనోరేకీదుగా ! ఇంకేం మాట్లాడు  
తారు ?

ఏమిటి? నేను చేస్తున్న ఆమానుషాలకు అంతం లేదా? పాపం పండిందా? (నవ్వాడు) అసలు మీ పాపం పండి నా యింటికి చేరాదు. దేవుడుగారూ! నాలుగు గోడలమధ్య నలతగా పడివున్న మీకు నాజూలూ, సగిషీలు తెలివురా? ఇదిగో నుభా రాణి! ఎంత అందంగావుందో చూడండి.

ఎయ్ నోర్యుయ్య. డొక్క చీరేస్తాను. నేంవ్వడు నిన్ను కొన్నావాణ్ణి. తెలిసిందిగా! కమాన్? ఇంకా ఆలశ్యం చేస్తే ఆహుతంలో హాలాహలం కలిసి ఆనందానికి ఆభ్యంతరం ఏర్పడుతుంది. కమాన్! ఏమిటి? మోటుసరసమా? (నవ్వాడు)

మరి నాచేతిలో పలికిపోయిన సంపెంగలూ, సన్న జాబలూ, మలైలూ, మందారాలూ ఎన్నో చెప్ప మంజూవా? ఏ యాం నారీ! నేనూ లెళ్ళు మర్చి పోయాను

అయినా మనం యిద్దరం యింతకుముందు జరిగిన అనుభవాలను వదిలేద్దాం. వదిలడిగా భవిష్యత్తులోకి పయనిద్దాం. కమాన్!

ఏయ్! బెట్టుచినే ఆడవాళ్ళంటే నాకు భలేకోపం! ఒకపట్టు పట్టాని గుండెల్లో కసిరేగుతుంది. అప్పుడు

బలవంతంగా అనుభవించే దౌర్భాగ్యం పడుతుంది.

రా: ఒకసారి మౌనంగా ఉండినానా? నోచావు!

కమాన్! సిగ్గులతో ఎరుపెక్కిన ఆ తేలబుగ్గల్నీ, సిగ్గుల్నీ, కనసతోనల్లాంటి పెదాలను నోటికించిండు.

ఏయి! ఏమిటి చేతుడిదగ్గరకెళుతున్నావు? ఆయిల్ని రక్షించేవాళ్ళులేక నా యింటి గోడమీద ఒంటి తపస్సు చేస్తున్నాడు. ఇంకా ఆయన భార్యమీద పడతావేం? రా ఇంకా! (అంటూ పట్టుకోలేయాడు. లైట్లు ఆరిపోయాయి. మళ్ళీ వెలుగులో తృప్తిగా పెదాలు తుడుచుకుంటూ, బట్టలు సర్దుకున్నాడు.

ఆయిపోయింది మిస్ మధారాణి! ఇక నువ్వు వెళ్ళొచ్చు. వెళ్ళమనే ధికారాన్ని యిచ్చడమేగొట్టుకున్నానా? (నవ్వాడు)

ఇంతకుముందు యింటికొచ్చినవారళింతా యిష్టమైనంతనేపు యిచ్చకముగాడి యిచ్చినంత పుచ్చుకుని నచ్చినదారినే వెళ్ళేవారు. నువ్వేమిటి వెళ్ళన బున్నావు?

నిన్ను నేను దడగొట్టావా? అందుకనినీ మళ్ళీ తాళగట్టి ఆలివి చేతుకోవాలా? (నవ్వాడు హేళనగా)

నో...నో...మిస్ రాణి! డటిక్ట్ ఎంపాజిబుల్! నాకు అడవారళిలేనే నమ్మకంలేదు. నాలుగు నమ్మకం

కాలమీదే నమ్మకంలేదు. (దూరంనుండి నవ్వులు వినిపించాయి. ఆలకించాడు)

ఎవరా నవ్వేడి? ఏమిటా నవ్వులు? మోహదేవే! (అంటూ బయటగుమ్మంచాకా వెళ్ళాడు) ఎందుకలా వికటంగా నవ్వుతున్నావ్? ఏమిటి? నీ పగ చల్లారినదా? ఎవరా మాటనేడి?

ఓ... ఆబ్బిగాడు! నువ్వా నవ్వింది? ఏం గావాలి నీకు? ఎందుకలా పరిహాసంగా నవ్వుతున్నావ్? ఏమిటి? నీ పగ చల్లారినదా? నీకని తీరిందా? ఇకనువ్వు నిశ్చింతగా బ్రతుకుతావా?

అసలు నామీద నీకేమిటిపగ? నా తండ్రి చేశాడా? ఏం చేశాడు? నమ్మరు- నేనమ్మరు! నా తండ్రి ఎవరికీ ఆన్యాయం చేయలేదు. చేయకుండా. దప్ప లేనంత ఆకృత్యం ఆయన నీకేం చేశాడు?

ఏమిటి? సుఖ నా దెల్లెలా? ఆబ్బిగా! (అంటూ పెద్దగా ఆరిచాడు ఆవేశంగా)

ఎంతవని చేశాడా? ఎంత మోసం చేశావ్? నీకు నేనేం అపకారం చేశానని నాచేత యింత పాపం

చేయించావో? ఆయన నీ తల్లిని ఆన్వాయించేస్తే మత్స్య సన్నాహ, నా తల్లిని ఆన్వాయం చేస్తావా?

ఒరేయి అబ్బిగా! నిన్ను భగవంతుడు క్షమించడా! క్షమించనే క్షమించడు. వెళ్ళు. నీ కడుపుమంట చల్లారేందీగా! వెళ్ళరా వెళ్ళు. (సుధనుమాస్తూ మెల్లగా ఆమె వేపు నకిచాడు అడుగులు తడబడుతూ)

సుధ నా చల్లెలు! ఆవును. నా చల్లెలే! ఆరోజు... నా తల్లి ఆస్పత్రిలో ప్రవేశించింది ఆడపిల్లనుకన్నది. కాని ఎవరో దొంగ బిడ్డను ఎత్తుకు వెళ్ళాడని డాక్టర్ చెప్పాడు. ఆ దొంగ ఈ అబ్బిగాడన్నమాట! ఎవరో వాడికి దోహం చేస్తే నాతో న్నేహించేస్తూ నా బలహీనతలు ఆసరాగా తీసుకుని నన్నే పంచించాడు. నా చేత ఘోరమైన పాపం చేయించాడు.

దేవుడుగారూ! నన్ను క్షమించండి. నన్ను దహించి వేస్తున్న యీ పాపాగ్నిలో యింత కరుణారసం కలిపించి చల్లార్చండి! కామాంధకారంలో కళ్ళుమూసుకు పోయి స్వంతి చల్లినే...

ఛీ! ఛీ! చెప్పకోడానికే సిగ్గుగా వుంది. నా మొలక చూస్తేనే మహాపాపం నేను జీవిస్తే యింకెంతమంది కలుషితంలో పడిపోతారో?

అవును...మీరు మాట్లాడలేదు. నాలాటి నీచులకు మీ ముఖం చూసే భాగ్యం లేదు. పెంజే పెద్దలు లేకుండా పెరిగే బిడ్డలుగతి అధోగతి అవుతుంది దేవుడుగారూ! దారం తెగిన గాలిపటాల్లాగ ఎదారు లలో తిరిగే నా బోటి శృంగార పురుషులకు ఎక్కడా చోటులేదు చివరకు కట్టునీడకూడా కరువైపోతుంది.

అందుకే నేను దూరంగా వెళ్ళాలి. నీతికీ, నైచ్యా కీ మధ్యననే నేను దూరంగా వెళ్ళిపోవాలి. మంచికి చెడుకూ మధ్యరగిలే నేను దూరంగా వెళ్ళిపోవాలి. అడంబరాలకూ, అకూసుమాలకూ అలవాటు పడిన నేను దూరంగా వెళ్ళిపోవాలి

అమ్మా! నుథా! ఏమిటిదీ! ఎందుకిలా అయిపో యావు! విషం తిన్నావా? ఆయ్యో భగవాన్ ఎంత ఘోరంబేళానయ్యా! నుథా! నుథా! ఒకసారి మాట్లాడుకెళ్లి! ఈ పాపాత్ముణ్ణి అఖిరివారిగా "అన్నయ్యా" అని పిలూ నుథా! అన్ని అర్హతలూ కోల్పోయిన నేను అందరికీ దూరమైపోరానమ్మా!

నుథా! మాట్లాడు! ఒకసారి ఈ నీచుణ్ణి కళ్ళతో చూడు. వావీ ఎరుసలు మరిచి- ఆక్రమంగా నీ నిండు జీవితంలో నివ్వబడనిన ఈ దుర్మార్గుణ్ణి అన్నయ్యా అని పిలూ కల్లి! అమ్మా! నుథా! (అంటూ పెద్దగా అరిచాడు.)

నువ్వు కన్నుమూశావా చల్లీ! మరి నేనెవరి  
కోసం బ్రతికాల్సి? ఎందుకు బ్రతికాల్సి? అదిగో! నన్నూ  
మృత్యువు పిలుస్తోంది. నా కోసం యిమమాతలు  
గుళ్ళంలో నిలిచే ఉన్నారు.

సుధా! మనం ఈ లోకంలో గాకపోయినా మరో  
లోకంలోనైనా అన్నా చల్లెళ్ళుగా ఉండాలి చల్లీ!  
ఆత్మజ్ఞానం పంచుకుని అనుబంధాలను పెంచుకుని—  
మమకార మమకారాలతో ముద్దరం అన్నా చల్లె  
ళ్ళుగా వుండిపోవాలి సుధా! అందుకే వస్తున్నా! నేనూ  
నీతోకాటే వస్తున్నాను. పూలరథం వచ్చింది. ఎక్కి  
నీ దగ్గరకే వస్తాను చల్లీ! నేను చేసిన పాపాన్ని ఈ  
తుపాకి యాజులతో కాల్చి, మసిజేసి మనిషిని  
వస్తాను చల్లీ! (అంటూ పిష్టల్ గుండెలకు గురియ్యాలని  
కుని ట్రిగ్గర్ నొక్కాడు. “అబ్బా” అని పెద్దగా అరి  
చాడు. పడిపోయాడు. మెల్లగా జరుగుతూ వెళ్ళాడు)  
సుధా! వచ్చానుచల్లీ! నేనూ వచ్చేశాను. ఈ మరో  
దేవదాసు మరో జన్మలో నీకు అన్నయ్యగానే వుండ  
తాడు చల్లీ! (అంటూ ప్రాణం విడిచాడు.)

# ఆ క లి దొంగ

[నువూరు రాత్రి పన్నెండుగంటల సమయం, చింతిరి గుడ్డలు కాదుగాని...మాసిన బట్టలు, కొద్దిగా పెరిగిన బట్టలు, గడ్డము అతని ఆలంకరణలు. అతన్ని అందరూ "దొంగ" అంటారు. ఇప్పుడూ కొంతమంది అతన్ని తరుముతూ వచ్చారు. కాని, ఈ దొంగ మాత్రం తప్పుపెన్నాడు. అందరూ వెళ్ళిన తరువాత గట్టిగా శ్వాసపీల్చి గుండెనిప్పుకు చేసుకుని దిక్కులు చూశాడు.]

దొంగ : పారిపోయారు! ఆయినా నన్ను పట్టుకొవాలని ముందుకొచ్చిన వాళ్ళు యితవరకూ ఎవరూ లేరుగా! దొంగతనం చేయగూడదట! చేయగూడదు. (పళ్ళు కొరుక్కన్నాడు కసిగా, కర్కశంగా) ఈ మాట ప్రభుత్వం పడిసార్లు చెప్పింది. నన్ను పట్టుకొంది-



జైల్లో పెట్టింది. కాని...నన్ను పోషించే దమ్ములేక  
దాచిపెట్టే ధైర్యంలేక విడిచిపెట్టింది. ఎందుకే గాని  
చాను. ఇళ్ళన్నీ గాలించాను. ఏధులన్నీ గాలించాను.  
ఇంతకాలం జైల్లోనే ముగిసే ఈ శరీరానికి యింత  
కూడబెట్టే టికెటాల్లేక, టికెట్ లేండానే ప్లాట్  
ఫారమ్మీడికి వెళ్ళి గుర్తిపెట్టి నిద్రపోతావు - బుగ్గ  
మీసాల ఆసామి జేబులో చేయిపెట్టాను. ఒక పర్వ  
కొట్టాను (అంటూ జేబులోనుండి బిళ్ళాకీసి ముద్దెబ్బ  
కున్నాడు సవ్యతూ) ఆ పోలీసు పోలయ్యెక్కూడా  
ఇందులో భాగం కావాలట! భాగం... (వెళ్ళి ఎవరో  
అచాయలకు రావడం గమనించాడు) ఏదెవడు? వో.  
జేబులుకొట్టే జోగులుగదా? ఏమిటి ఇలా వచ్చావో!  
నీకూ పంచిపెట్టాలా? ఎందుకిది? నువ్వు చూశావా?  
చూస్తే నాకేం? చెప్పకో! నీవాష్టమొడ్చిననా కృతా  
చెప్ప! ఏమిటా కూశావు? స్టేషన్లో నిద్రపోయే  
ప్యాసింజర్ల జేబులు కొట్టడానికి నీ ఒకడికే  
హక్కుందా? ఎవరిచ్చారు నీకా హక్కు? పోలీసు  
వారేనా? వాళ్ళకో సగం పంచిపెట్టే అలవాటుకూడా  
వుందా? అవును... మీలాంటి అక్రమోద్యమం  
అంతకన్నా యింకే చేయగలరు? ఏమిటి? డబ్బెంత  
వుందో లెక్కించుకుంటావా? మర్యాదగా ఇందులో  
సగం పోలీసు పోలయ్యెక్కూ ముట్టజెప్పకుంటావా!  
నెవ్వర్ నెవ్వర్... ఆలాచరగడానికి నీల్లేదు. రాసి  
నాకు జైల్లో, సకెల్లో, కోర్టులూ కొత్తేమికాదు

పాటికీ నాకూ చాలా దగ్గర చుట్టరికం వుంది. నా బ్రతుకంతా జైల్లోనే గడిచిపోయింది. కాపాలంటే జైలు గోడలలో వున్న ఒక్కొక్క యిటుక రాయిని పరికరించు నాకదా చెబుతుంది. యింకా నీకు ఓపికవుంటే ఆ జైల్లోని నాకన్నీటితో తడిసిన నేల నడిగిచూడు. నా గుండెలలో ముల్లు ఎంత విషాదంగా గడ్డ కట్టుకుందో చెబుతుంది. నువ్వెందుకు జేబులు కొడతావో నాకవుసరం లేదు. కాని, నేనెందుకు దొంగజానం చేశానో తెలుసా నీకు? ఆకలి... మలమలమాడే ఆకలి. పేగులు దహించుకు పోయే ఆకలి. మండే ఆకలి గుండెల్ని పిడేఆకలి. ఆందరికీ వుంటుంది. నో... నో... ఏజోంట్ యాక్సెప్టు... నా ఆకలి కేవలం నాలుగు మెతుకులు కడుపులోకి దిగితే చల్లారిపోతుంది. నా బతుకు తెల్లారిపోతుంది. కాని ఈ జేసెంట్ ఎందరో ఇంకెందరో ఆకలి తీరని మహానుభావులున్నారు. వేలు, లక్షలు, కోట్లు కూడబెట్టితా తీరని ఆకలి వారిది. వారికీ నాకూ ఏమిటి పోతు? అవును వాళ్ళూ దొంగలే! ఘరానా దొంగలు. ఒకరికి సదవుల ఆకలి. మరొకరికి పెదవుల ఆకలి. ఇంకొకరికి కూడబెట్టే ఆకలి. మూడుతరాల వారి బెచ్చని నెత్తుకు తొక్కే ఆకలి. నాకన్నా బాధ్యు ఘరానా దొంగలే. ఉద్యోగం... (నిట్టూర్పుడు. నీరసంగా రెండడుగులు చేశాడు) తల్లిదండ్రుల చెవులతో కూడబెట్టిన దబ్బులతో బాటు కాత

ముతాతల నాటి కొండనల అమ్మతే వచ్చిన బియ్యే  
 డిగ్గీనానో చిన్నపువ్వుగం యిప్పించలేక పోయింది.  
 కూడులేక చేయడానికి కూరీ, నాలి లేక నాకల్లి మం  
 చాన పడితే. ఆమె గొంతులో చిట్టా మందునీళ్ళు  
 పోయడానికి తాహతు లేకుండా చేసింది. నేను కష్ట  
 పడి చదివి సంపాదించిన డిగ్గీనన్నూ, నాకల్లినీ, పెళ్ళి  
 కావలసిన నా చల్లెల్ని బ్రతికించలేక. తెచ్చి  
 అప్పులు తీర్చలేక పరువుగా నాక్కడి మడకో ఉ  
 నేనుకొని దూలానికి వ్రేలాడుతూ ప్రాణాలు విడిస్తే.  
 కనీసం అయిన్ని చూసి సానుభూతి చూపడానిక్కూడా  
 శక్తిలేకుండా చేసింది. బియ్యే డిగ్గీ- పెళ్ళి- వసు...  
 నా చల్లికి పెళ్ళిచేయలేని అసమర్థుణ్ణి చేసింది కూడా  
 డిగ్గీయే. అసలు నేనిలా దొంగలా మారడానికి కార  
 ణమే ఈ డిగ్గీ. అన్నీపోగా, అందరూ పోగా మిగిలి  
 వున్న నా చల్లెలిని ఒకింటిదాన్ని చేద్దామని- ఒకయ్య  
 వకలో బెట్టి గుండెలమీది తుంటి కొంచుకుంటామని  
 సంబంధం మాట్లాడాను- వెయ్యి రూపాయల కట్టు  
 ముతో నాచల్లెలి పెళ్ళి వైధవంగా చేద్దామని కలలు  
 గన్నాను. ముహూర్తం నిశ్చయించుకొన్నాం.

కాని డబ్బు కావాలి. ఆ డబ్బుకోసం కాలి  
 బలవం కట్టుకొని తిరగని యిల్లులేదు, అకగని ముస్తా  
 లేదు! కనీసంకూరీ పన్నెనాచేసి, డబ్బు కూడ బెట్టి  
 నాచల్లి మళ్ళీ ఆమూడు ముళ్ళు వేయద్దామనుకున్నా

ను. కాని ఈ దేశంలో నాకు పని దొరకలేదు. నా కల్లి పెళ్ళి కావడానికి నాకు సహాయంగానీ, సానుభూతి గానీ దొరకలేదు. తెల్లవారితే పెళ్ళివారొస్తారు. తెల్లవారితే నా కల్లి ఒకింటిదై నూరేళ్ళు కచ్చగా జీవిస్తుంది. పనులు, కంకాలా వది కాలాల పాలు అమె ఈయిగా బ్రతకడానికి ఆమెలో తాళి మొడలో పడుతుంది. విసిగి వేసారిప నాకు ఏ దారి కనిపించలేదు. పదే పదే పన్నుచూసి పకవకా సవ్వే బియ్యే డిగ్రీని చూస్తే నా కడుపు మంపింది. నా కళ్ళలో కనీ, కర్మశత్యం బియ్యే డిగ్రీని కల్పి వేసింది.

అంతే !

ఆరాత్రోపర్ధరాత్రి నల్లగాచీకటి ! భూమినీ, ఆకాశాన్ని కమ్మిన చీకటి ! అంతరాంతరాల్లో ఆంధకారం కమ్మిన రాత్రి. మొదటిసారిగా పన్ను దొంగను చేసిన ఆ కళరాత్రి పన్ను శాశ్వతంగా దొంగగానే బ్రతుకనుని శాసించింది. కాలేదు తమ్ముడూ ! నా కల్లి పెళ్ళి కానేలేదు ఎందుకో తెలీవా? ఆ సరి రాత్రి నిద్రపోతున్న పేరెల్లెట్టి శేషి, కత్తిచూసి కావలసివంత డబ్బుపుచ్చుకొని ఇంటికి చేరాను. నా కల్లిని పెళ్ళికూతుర్ని చేయడం, నా ఇంటికి పారి

నులు రావడం, నాచేతులకు బేడిలు వేయడం, నా మురిపాల చెల్లి బ్రతుకులో నిప్పులు పోయడం ఒక్క నిమిషంలో జరిగిపోయిందిరా! ఇటు మెడలో వదులుతుందని ఆశించిన వసువు కాజే. అది - వసువు కాజే చివరకు ఉరి కాడుతోనే ఆ చిన్నారి చెల్లి జీవితం పరిష్కారమై పోయింది. అప్పట్నుంచే నేను మారిపోయాను. చదివి సంపాదించిన బియ్యే ద్విగ్రీ నన్ను బియ్యేనే కాదు, దొంగను కూడా చేసింది సంఘంలో నాకింత వరుసగా, మర్యాదా లేకుండా చేసింది. అందుకే తెల్లారని చీకట్లోకి పయనిస్తున్నాను. చల్లారని మంటల్లోకి పయనిస్తున్నాను.

ఓ - పోలీసు పోలయ్యారా? రండి! ఏమిటిచేయి జావుతున్నాను? వాటా కావాలా? నాలోని మంచినీ, మానవతనూ చంపుకుని, జీవితాన్ని చీకటిచేసుకుని బ్రతికినంతకాలం ఒంటరిగానే తలొంచుకుని తప్పుకు తిరుగుతూ తప్పుకుమనిషిలా కాలం వెళ్ళబుచ్చుతున్న నన్నూ వాటా ఆడుగుతున్నావా? ఈసాధంలో నీకూ భాగం కావాలా? ఏమిటి? నీ కొడుకు బియ్యే జరిక్షులకు వెళ్ళడానికి యింకా జీతం కట్టలేవా? వచ్చే నా జీతం వడ్డీకే చాలేదా? ఫీజు చెల్లించకపోతే యిన్నేళ్ళూ చదివిన నీ కొడుకు జీవితం వ్యర్థమై

పోతుంటా? అవును. వ్యర్థమైపోతుంది. అర్థంలేని  
 ఆగాధంలోపడి ఆడుగున పడిపోతుంది. అప్పుడు  
 నువ్వు, నీ కొడుకూ ఏడ్చినా, కన్నీళ్ళన్నీ ధార  
 పోసినా ఏడాది వెళ్ళేదాకా మళ్ళీ పరీక్షలు రావు.  
 నిజమే! ముందు నీ కొడుకుని పరీక్షలకు వుంపు. డబ్బు  
 నేటిస్తాను. (అంటూ జేబులోనుండి పరుచేశాడు.  
 గబగబా అందులోంచి డబ్బురీశాడు. అందులోంచి  
 ఒక ఉత్తరం జారి క్రిందపడితే దాన్ని అందుకుని  
 ఆదుర్దాగా చదవడం మొదలెట్టాడు. ఆరణ్యముఖంలో  
 రంగులు మారాయి. కాగితం మడిచి, ఆ డబ్బుతో  
 కలిపి మళ్ళీ పన్నులో పెట్టి జేబులో పెట్టుకొన్నాడు)  
 ఏల్లేదు పోలయ్యగారూ! ఈ డబ్బులో ఒక్క చిల్లి  
 గవ్వకూడా ఖర్చుపెట్టడానికి ఏల్లేదు. ఏమిటి? నన్ను  
 మళ్ళీ జైలుకే పంపిస్తావా! ఇంతకుముందే జైలు  
 గోడలకూ, ఆ గోడల్లో వున్న ఇటుకలకూ, నాకూ  
 పరిచయం వుంది పోలయ్యగారూ! ఆ రాళ్ళకు  
 మాటలు రావుగానీ...మీరు చిరకబాది. ఆ చీకటి  
 కొట్లోకి వెడితే వదిలించి, పరామర్శించి కాస్త  
 సానుభూతి చూపి, కాదుతున్న కన్నీళ్ళను తుడిచింది  
 ఆ యిటుక రాళ్ళేవయ్యా! మీకన్నా ఆవేనయి! నో!  
 ఇప్పుడు నువ్వేంటేసినా యివ్వరు ఎందుకో తెలుసా!

ఈ ఫళ్ళలో డబ్బుతో మరో జీవితం చిగురించ  
పోతుందయ్యా! ఆ స్టేషన్ లో నిద్రపోతున్న ఆతను  
పెళ్ళయిన తన కుమార్తెకు యిస్తానని యిల్లు అమ్మి  
తెచ్చిన డబ్బుయ్యా యిది. ఈ డబ్బుతో తన  
కూతురు ఆనందంగా కాపురం జేసుకుంటుందని -  
అత్తవోమా, అల్లుడి వత్తిడి యిక వుండదని ఆశించి  
తనకు మిగిలివున్న యిల్లుకూడా అమ్మి తనకూతురి  
యిల్లు నిలబెట్టాలని కలలుగంటూ లేచాడయ్యా  
వాసం ఆ ఆసామి! ఆందుకే తిరిగి యిచ్చేస్తాను. ఈ  
డబ్బు మళ్ళీ అతనికి యిచ్చేస్తాను. ఆ మాట చెప్ప  
డానికి మిగిలినవారు? చూస్తూ చూస్తూ ఆడపిల్ల  
నిండు కాపురంబో నివ్వలు పోయడం నాకేవ్వంలేదు.  
నీ కొడుకు పరీక్షలు రాయలేకపోతే నాకేం? నా అకలి  
తీరకపోయినా ఫర్వాలేదు. పన్నులతో, అవస్థలతో  
అవురావుకమనే వూపిరి ఆకాశంలో కలిసి నాని  
దిగులేదు. అకలి ఎప్పుడూ వుండేదే!

కాని...

ఆడపిల్ల నిండుజీవితం - ఈ డబ్బు యివ్వకపోతే  
కుండలా బద్దలై పోతుంది. కట్నం యిస్తేనే కాపురం

చేస్తానని వ్యుబటి కూతున్న ఆమె భర్త నిర్దాష్టి  
 ద్వారా ఆమెను బంధించి గె. చేస్తాడు. అప్పుడు ఆ  
 ఆమెను గు. దె అగిపోతుంది. కన్నీళ్ళతో ఎదు  
 రయ్యే కష్టములగు దెలో కిలే అగ్ని మంటలు!  
 ఆ ఆమెను విడుదల కాల్చేస్తాను! పోలయ్య  
 గారూ! నా వల్ల కాదు. ఈ డబ్బులో చిల్లిగవ్వ  
 కూడా యివ్వలేను. ఆమె కంటి సంతారాన్ని  
 నమస్కరించుకోలేను. తిరిగి డబ్బు యిచ్చేస్తాను.  
 (వెళ్ళబోతూను బిక్క పడుగున. కాని ఎందుకో  
 చిల్లి గిపోతాడు) ఏమిటి? దారోడ్డు నిలిస్తే నా  
 దారి పొంద్యదంటావనుకున్నావా పోలయ్య గారూ!  
 నవ్వో! ఏమిటి? చుక్కజీబు కత్తి రించటంలా?  
 మీ కొడుకు బ్రతుకు కాపాడమంటావా?  
 అయ్యో భగవం! నేనంత పాపం చేయకన్నాను.  
 పోలయ్య గారూ! ఎంత దురదృష్టవంతుణ్ణి! నన్ను  
 మీ అధికారంతో అనవధుణ్ణి చేస్తున్నారు. మీ  
 లాటి అధికారి కుంతో లాలూచీ పక్షితే అవతల అడ  
 జీవితం కష్టాల పాత్రులందరూ! నేను ఎలాగూ  
 దొంగడి! అప్పటివాణా నా బ్రతుకంతా దొంగదానే  
 గడిచింది. అందరూ నాకు ముఖిలా జీవించే  
 హక్కు ఉంటేగా? ఈ డబ్బు తిరిగి ఆ ఆమెను  
 కిచ్చివేస్తే అంత నన్ను నీకతికన్నగిచ్చాడా? ఎందు  
 కని నేను నా దొంగ్యానికి బిక్ గంటా బ్రతుకు



నిలువునా బల్లెపోవాలా? ఒక అమాములుకూరారి కన్నీళ్ళలో నేనూ, నా జీవితం కొట్టుకు పోవాలా? వీల్లేదయ్యా! ఇక ఇలా జరగడానికి వీల్లేదు. నేనూ ముఁపినపుకాను. బ్రతుకులో యిత మందితనం నింపుకుని యిప్పటి దాకా వంచనతో కాలిపోయిన నా జీవితాన్ని మానవ్యంతో మళ్ళీ చిగురించ జేసు కుంటాను. దొంగతనంచూనేస్తాను. ఏమిటి? దొంగ.. దొంగేరా? ఆతనికీ నంఘంలో ఒక్కమామూలు మనిషిగా ఇలామణి య్యే హక్కు, అవకాశం లేన లేదా? అయినా సరే... ఈ సమం ఏమనుకున్నా సరే... సమాజం నా నత్తిమీద దుమ్ముపోసి తొసరే... చట్టం నామీద వ్యతిరేకంగా పాతనీరాలు తొడిగి జైల్లో కాళ్ళతండా బంధించినా సరే! నేను దొంగ తనం చేయను. చేయలేను. నేను చేస్తున్న ఆమానుష కృత్యాలకు ఆమాయకుల బ్రతుకులు ఆరిపోవడానికి వీల్లేదు. నా ఆకలి తీర్చుకోవడానికి, ఈ మంటలు చల్లారడానికి మరో జీవితమ్మీద నిప్పులుపోసి కాలివేయడం నాకిష్టంలేదు!

ఓ ... ఆసామిని కూడా లేపుకు సచ్చారా పోలయ్య గారూ! చెప్పండి ఆయనతో నేనో పాత నేస్తున్నాని. మళ్ళీ జేబు కొట్టాననీ చెప్పండి అయ్య గారూ! దొంగతనం చేసి జేబుకొట్టించి నేనే. దహించి వేస్తున్న ఆకలి తీర్చుకుందామని మీ జేబు కొట్టినా మీ నిద్రమే. కాని, నీడబ్బులో ఒక్కపైసా

కూడా ముట్టుకోలేదు. ఎందుకో తెలుసా? నీకూతురి నూరేళ్ళ జీవితం ఈడబ్బులోవుంది. యంతకాలంనువ్వు తలచా చుకున్నానీడ ఈపద్ధులో వుండయ్యా! అందుకే అందుకే బాబూ. నేను ఖచ్చితమేలేదు. (జేబులో నుండి తీశాడు) ఇదిగో బాబూ! మీ వద్ద తీసు కొండి. లెక్కయ్యానుకొండి. తక్కువయితే సాఫీగా మిగిలివుంది. దాన్ని యిక్కడే విడిచి ఆ తరుగ వూడ్చి మీ ఆమ్మాయి బ్రతుకు బంగారం చేయండి తీసుకొండి. (అంటూ వచ్చి విసిరేశాడు) నేను దొంగనే బాబూ! అకలి దొంగను. అంతేగాని ఘరానా దొంగనుకాను బాబూ! ఈ పోలీసు పోలయ్య రిలా పెద్ద పెద్ద బురఖాల చాటున తప్పులు చాచుకున్న దొంగను మాత్రం కాదుబాబూ! అక్కర్లేదు - మీ రిచ్చే ఆ పదిరూపాయలు నాకక్కర్లేదు. యిప్పుడు నాకు అకలిలేదు. తీరిపోయింది. నా మనసు ఒక మంచి పనితో తృప్తిపడింది. మీ ఆమ్మాయి నిండుగా నూరేళ్ళు కాపురం చేస్తే - ఇక నాకు యెవ్వడూ అకలి కానేకాదు. నేనిప్పుడు మారి పోయాను. దొంగను కాదు. ఒక ముగిసి పోలయ్య గారూ! రండి. ఇవిగో చేతులు. సంకెళ్ళు నేయండి. మీ చేతుల్లో సత్తువవుంటే ఆ లాతీతో చిరక బాద దానికి - నావల్కు పిద్దగానే వుంది. కమాన్! కొట్టండి. అంతేగాని యంతకాలం నేను చేసిన పాపాలతో నేరా లతో కల్గిపోయిన ఈశరీరాన్ని పోషించుకోవడానికి

జులీ. హలో నేరం నేయను. చేసి మీకు భాగం పంచ  
 ఎలా - ఏమిటి? నన్ను విడిచిపెట్టకుక్కారా!  
 క్షమించి వదిలిపెట్టకుక్కారా? నేను దొంగనయ్యా!  
 అశలి దొంగను, పోలీసుకారూ! మీలో జులీ,  
 నవల వుంటే చాటింది అలానే వుంచుకోండి కాని,  
 చాలాటి నేస్తుల్ని విడిచిపెట్టి ప్రభుత్వం దృష్టిలో  
 మీరు నేరస్థులు కావద్దు మీ ఉద్యోగ ధర్మానికి  
 పాటించండి మా ఆజ్ఞాయం జేయద్దు. ఇందుకో రండి.  
 పోలీసు పంపిండి నన్ను జైలుకు పంపండి నేను  
 దొంగని అశలి దొంగను. రండి... ఇయితే నేనే  
 జైలులోను ముందుకొస్తున్నాను. ఒక నేల నా మీద  
 నా భూమిలో మీరు విడిచిపెట్టినా నేనే వెళ్ళి  
 నేను నా చావరపుతాను శిక్ష పడవిస్తాను. వస్తా!  
 (అశలి దొంగలు ముందుకు వెళ్ళిపోయారు)

[ తెర జారును ]

# కోతల రాయడలు

(తెర పీఠముగానే హేలు, బూలు, స్క్వాట్ తోళ్ళున్న ఒక వ్యక్తి పోవేళించి నాలుగువైపులా క్షణకాలం పరికించి ఒక సిగరెట్ తీసి వెలిగించి గట్టిగా నాలుగు దమ్ములలాగి)

లేడీస్ అండ్ జెంట్లమ్... బాయ్స్ అండ్ గర్ల్స్ ..  
ముందు నే నెవర్నో మీకు తెలుసా? నాన్ సెన్స్ నేను  
చెప్పండి నే నెవర్నో మీకెలా తెలుస్తుంది? బై ది బై చెప్పి  
శనాక ముగిసింది అది చెప్పాడు. కాని నేను ముగిసింది కాదు.  
పశువును అంతకన్న కాదు గుండెలేని బండరాతి దేవుణ్ణి  
అంతకన్న కాదు. నిజం చెప్పాలంటే మీలాటి అణాకాని  
ముగిసి అసలే కాదు నేను ఇప్పుడే అమెరికానుంచి దిగబడ్డ  
అవ్-టు-డబ్ల్యు ముగిసింది నీ నేను S. R. జ.

నాన్ సెన్స్. ఎందుకలా నవ్వుతున్నాడు? జూ ఏమిటి జంతువు ప్రదర్శనశాలలా అనేకా? ఆమెరికాలో పేర్లన్నీ యిలాగే వుంటు. నిజం చెప్పాలంటే ఆంధ్రాలో నా అసలు పేరు సన్నాసీరాజు. ఆ పేరునే ఆమెరికాలో 'S. R. జు' గా తుదిందిచారేళాదు. ఆమెరికాలో ముప్పి పొడుగై నా ఊరు కుంటూరుగాని పేరు పొడుగైతే ఊరుకూరు.

ఏమంటున్నారా? మీ పేర్లను ఆమెరికాలో ఎలా తుదిస్తారో చెప్పుకుంటున్నారా? చెప్తాను నీ పేరు బుగారం కమా? అదే ఆమెరికాలో 'B. G. ఓమ్' అని పిలుస్తారు. అలాగే నుబ్బుయ్యను 'నయ్' అనీ రాయయ్యను 'రియ్' అని, కొలయ్యను 'కోయ్' అనీ తుదిస్తారు.

ఆమెరికానుంచి నే నిక్కడ కెందుకొచ్చానని అడుగు తున్నారా? ఈ పల్లెనేనుల్ని కర్నూరా చూచిపోదామనే పచ్చాను. ఆమెరికాలో మన పల్లెల్ని గురించి స్వర్గాలనీ, ప్రకృతి సౌందర్యానికి అరలు సినలైన ప్రకీరూపాలనీ ఎంతో గొప్ప పొగుడుతుంటారు. నిజంగా మన ఆంధ్రాపల్లెనీనుల కన్న ఆమెరికాలో పల్లకాడు నీను బాగుంటుందని నేను చెప్పు తున్నాను.

నిజం చెప్పాలంటే ఏమందీ పల్లెల్లో? ఎటుచూచినా పూరికడికేటూ, మురికిగుంతలూ... మందమైన దోమలు కని పిస్తున్నాయిగాని మచ్చుకై నా అందమైన భామలు కనిపించ పడతేను ఏ యిట్లా చూచినా చీటీ, శోకము విలయ

రాండవం చేస్తున్నది. ఈ యుగములో ఈ పల్లెలు బాగు పడవు నా వాళ్ళు నిజంగా వేదవాళ్ళు.

ఏమంటున్నావా? నా గురించి పూర్తిగా చెప్పమంటున్నారా? చెప్పుతాను. మీలోనం కాకపోయినా నా ఆత్మ సంతృప్తి కోసమైతే గొప్పను నేను చెప్పుకోకపోయినా నిజం చెప్పాలంటే నేను పుట్టింది భారత దేశంలో పాలుపట్టింది పారిస్ లో. ఒనహాలు నేర్చుకుంది వాషింగ్టన్ లో. అన్ని విద్యల్లో ఆరితేరింది అమెరికాలో. అమెరికాలో నేను చదవని చదువంటూ లేదు. పాస్ కాని కోర్సుంటూ లేదు. మెడిసిన్లో ఫస్ట్, సైన్స్ లో ఫస్ట్, రిస్పింగ్ లో ఫస్ట్, కెమిస్ట్రింగ్ లో ఫస్ట్, ఈజింగ్ లో ఫస్ట్ చీటింగ్ లో ఫస్ట్, అన్నిటిలో నా అచారమైన అచరవాన్ని గుర్తించి అమెరికా ప్రభుత్వ నాకు XYZ - నే స్పెషల్ డిగ్రీ బహుళకరించింది. నా సెన్స్! ఎందుకంటే సప్రకారు? ఈ డిగ్రీ గురించి మీ చెప్పడూ వివరేదా? అఫ్ గార్డ్ మీరు వివరపోవచ్చు నిజం చెప్పాలంటే ఈ XYZ డిగ్రీ చాలా గొప్పది. ఈ డిగ్రీ ఈ ప్రపంచంలో ఇంతంతరం ఎవ్వరికీ గాలేదు. ఆ డిగ్రీవుచ్చుకున్న ఘనత ఈ ప్రపంచంలో తొలిపారి కా నాకే దక్కింది. అందుకే అమెరికాలో రక్షాధికారి మొదలుకొని భిక్షాధికారి వరకు, కార్మికుడు మొదలుకొని కోటిశ్వరుడి వరకు నే: తెలిసివాడంటూ లేదు. నాకు అమెరికాలో అంత పేరు ప్రతిష్టలున్నయ్.

నిజం చెప్పాలంటే నాలాటివ్యక్తి ఈ ప్రపంచంలో నూటికి కోటికి ఏ ఒక్కడో వుంటారు. నేను చూడండి లేదు

దేవుణ్ణి తప్ప; నేను తాగండిలేదు విషం తప్ప; నేను అనుభవించండిలేదు మృత్యువు తప్ప; నేను తినండిలేదు గడ్డి తప్ప; నేను చేయండిలేదు హత్యతప్ప.

ఒకసారి అమెరికా ప్రభుత్వం నా దగ్గరకొచ్చి రోజుకు పాతికవేల డాలర్ల స్తాం మా దగ్గర ఉద్యోగం చెయ్యమన్నారు. అప్పుడు నేను "నో" అన్నాను. అదే అమెరికాలో ఒక ప్రయత్నం కంపెనీ గంటకు లక్ష డాలర్ల స్తాం మా కంపెనీకి డైరెక్టర్ గా వుండమన్నారు. "జోంట్ కేర్" అన్నాను. అక్కడే మరో ఫరమ్ వూరితూ కోటిస్తాం. మా కంపెనీలో మేనేజింగ్ పార్టనర్ గా వుండమన్నారు. "ఇంపాబుల్" అన్నాను. అలా ఎందుకన్నాను? నాన్ సెన్స్! జీవితము మీ తెలు తెలుస్తుంది నేను చెప్పండి? నేను వుట్టింది ఘోర దరిద్ర దేవత ప్రళయకాండవం చేసే, ఈ పవిత్ర భారతదేశంలో. నా మేధస్సు, నా తెలివి, నా చీమూ, రక్తమూ, అన్నీ నా దేశానికే ఉపయోగపడాలనే ఉద్దేశంతో అమెరికానా బాటా చెప్పి, గుడ్ బై కొట్టి మన ఆంధ్రదేశానికొచ్చి మనం పెట్టాను.

వాట్? నాకు పిల్లలెంతమంద నడుగుతున్నారా? నాన్ సెన్స్ నాకింకా పెళ్ళికాలేదు. ఎందుకు నేను కోలేదని అడుగుతున్నారా? పిల్ల దొరక్కమాక్కిం కాదు ఇది కలియగం కాంతల యగం. ఈక్కిపిల్లలు దొరకలేదంటే ఆశ్చర్యం పడొచ్చునని కన్నెపిల్లలకు మాక్కిం కొడువలేదు. వందలమంది కన్నెపిల్లలు పెళ్ళిచుకొచ్చి తమ కలిదందుల గుండెలమీద కుంపటై కూర్చున్నారు.

ఆ ఆడపిల్లల తండ్రులు కట్నాలు తీసి పెళ్ళికొడుకుల కోసం, దొంగలకోసం కాచుకునే వాల్సీసుల్లా వేదియైతారు. కాని మనదేశ లో ఈ కట్నానికి ఎంతో ప్రాముఖ్యతూంది. తలిదండ్రులు తమ కుమారులను ఇంద్రుడు చదివించినా, లాక్షిష్ట చదివించినా, డాక్టర్లు చదివించినా ఆకట్టుకోనమే తమ బిడ్డల చదువుకోసం ఖచ్చితమైన డబ్బులు వడ్డీతో సహా ఆడపిల్లల తండ్రి దగ్గర వుంచుకొవడమే ఈ కట్నాల సరమార్థం. కన్నెపిల్లల భవిష్యత్తులకే ఒక గొడ్డలి పెట్టడం ఈ కట్నాలను యువతరం కాదన్ననాడే ఆడపిల్లల కన్నవాళ్ళు నిర్మితంగా ఉండగలుగుతాడు. అలా కాననాడు వాళ్ళకు ఈ దన్నలో సుఖంగాని, శాంతిగాని ఉండదు. ఇది సత్యం.

ఇంతకుండును నా సంగతి చూడండి. ఆమెరికాలో ఒక రక్షాధికారి వాళ్ళ మ్యూజిక్ డేనుకుంటే ఏడు మేడలిస్తానన్నాడు... మేడలుంటే ముప్పమేడల్లా లోడి మూడ-రిస్తూ మేడలు కాదు, మేడకు ముచ్చయి అంకెస్తులు ... అంకెస్తుకు మున్నై గడులు వినా వద్దక్కాను. ఎందుకో తెలుసా? అప్పుటికే ఆ పిల్ల ముచ్చటగా ముద్దురి భర్తలకు పదాకలిచ్చింది. ఆమెరికాలో భర్తలకు భార్యలు వివాహ లిప్యదం చాలా ఈజీ అది ఆదేశంలో ఒక పెద్ద ఫ్యాషనూ కల్పిం గూడు. ఇకపోతే అక్కడే మరో తిండి తిన కూతుర్ని చేసుకుంటే ఏడు ఇబుక లిస్తానన్నాడు. ఏం ఇబుకలు! బ గారెళ్ళ ఇబుకలు వినా తిరక్కరించాను. ఎందుకు! పెళ్ళి కాకముందే ముచ్చగా ఇద్దరు పిల్లల్ని కన్నందుకు. అక్కడే మరో పెట్టుబడి కాయదు తిన కూతుర్ని చేసుకుంటే మూడు విమానాలూ, ఏడు మేడలు



యిస్తానన్నాడు. నేను ససేమిరా ఒప్పుకోలేదు. ఎందుకు ఒప్పు  
కోలేదు ? ఆందుక్కారణం నాకున్న దేశభిమానమే. నేను  
పుట్టింది అతి సంకాస లక్ష్మి సకలము భరతవాక్యం చేసే  
భారతదేశంలో నేను పెళ్ళి చేసుకున్నా పిల్లల్నికన్నా ఆ  
తర్వాత గిట్టి మట్టిలో కలిసిపోయినా అది నా దేశంలోనే  
జరగాలనే గట్టిపట్టుదలతో ఇన్ని అవకాశాలను జారవిడుచు  
కొని మన ఆంధ్రదేశానికొచ్చాను నా చేతనయివంత  
సహాయం నాకేక ప్రజాసేవానికి చేసి కావచ్చు చరితార్థం చేసు  
కోవాలని నిశ్చయించుకున్నాను కనుక నాకు మీరు పూర్తి  
సహాయ సహకారాలివ్వాలని మరీమరీ వేడుకొంటున్నాను.  
నాన్ సెన్స్ ! ఏమిటలా ఒకరి మొఖాలోకదు చూస్తుకుంటూ  
మీలో మీరు గొనుక్కుంటున్నాడు? ఓం నా ఉపన్యాసాన్ని  
వింటుంటే మీకు రాజకీయ నాయకులు గుర్తున్నారా?  
నిజమే మరి. మీ ఓట్లకోసము, తన నీట్లకోసము మీ ముందు  
కొచ్చి ఎన్నో ఉపన్యాసాలిచ్చి ఆసలు ఉపన్యాసాలంటేనే  
మీకురకై కలిగేట్లు చేశారు ఆ ఉపన్యాసాలకేదియవలేకొండా  
చేశారు తెల్లటూపీతో మెల్లిగా మీ దగ్గరకొచ్చి కల్ల లొల్లి  
మాటలు చెప్పి, వందలు వందలు చందాలు వసూలు చేసు  
కొని వెళ్తూ చివరకు తన టూపీ తీసి మీ నెత్తిపై పెట్టే  
రాక్షస రాజకీయ నాయుణ్ణి కాదు నేను. అసలు నాకు  
ఓట్లన్నా, నీట్లన్నా నిజముగా చిరాకు. ఈ ఓట్లనుంచి కొందరు  
బాగువదితారు వందలనుంచి బదిపోతారు. నిజముగా ఓటు  
మనముందు జీవితానికి బాట అనేకన్నా అది పేదల జీవితా  
లలో బెటగాటమాడే ఒక వేట అసడము నాయము.

ఇక పదవులంతా అవి సెంట్ వర్సెంట్ పాపాల వుట్టలు. ఆ పదవులు కాపాడుకోవానికి అవిసీతికి దిగజాలి. అన్నిటిని అందరినీ దూరం చేసుకోవాలి అబద్ధాలు అడాలి. అక్రమాలు చేయాలి. హత్యలు చేపట్టాలి సత్యాన్ని తుద ముట్టించాలి. అధికారమనే అందరిమీ గొలిచి అందుకే పాప పంకిలమైన ఆ పదవులంటే నాకు బిడ్డునుంట, కడుపునుంట, గుండెనుంట.

యిక ఆనలు విషయానికొద్దం. నే నిప్పుడు మిన్నలికి కోరుకు నే దేమిటంటే నాకు మీ ఊరిలో ఒక చిన్న కటిరం కట్టించండి రోజురో యింట్లో నన్నం పెట్టతుండండి - పప్పు నేనూ మీలో పాలు మీదగ్గరే వుంటూ, మీ కట్టచుట్టలో పాలు పడుకుంటాను. నాన్ సెన్స్! ఏమిటి చెప్పి మీ గుసగుసలు! నాకేం అస్త్రీ లేదనుకుంటున్నారా? లే! నేనేం బికారి ననుకుంటున్నారా? ఎన్నిటికీ నదు. నీడం చెప్పాలంటే నేనో కోతుశ్వరుణ్ణి మా తాత మాజీ శేద్రీనింగ్రి మా తండ్రి మాజీ వాప్రియంగ్రి, వాళ్ళిద్దరూ పదవుల్లోవుంటూ ప్రజాసేన పేరుతో వారి ప్రదల సొమ్ము కొన్ని కోట్లు సంపాదించారు. ఉన్నట్లుండి ఒకసారి ఈట్ట ఎటో వచ్చి పరలోకానికి విశ్రాంతికోసం వెళ్ళాడు. ఒకనారి అంత ఆస్తికి నేనొక్కణ్ణే వారసుణ్ణయాను. కాని ఆ గబ్బు ఎవరిది? ఎలా వచ్చింది? అని నన్ను నేను ప్రశ్నించుకున్నాను. యిది ముమ్మాటికీ ప్రజల దత్తేనని నిర్ణయించుకున్నాను. వెంటనే ఖజానా బద్దలుకొట్టాను. చిత్తు కొయిరాల్లా కట్టలుకట్టి గది నిండా గుట్టలు గుట్టలు పడివున్న ఆ నోట్లను చూచి నాకు

నేనే ముందు ఆశ్చర్యపడ్డాను. ఆ తర్వాత సిగ్గుపడ్డాను. దేశంలో డబ్బు కెందుకంత కడువాచ్చిందో శాకపస్తాకరమైంది ప్రతి భాగ్యవంతుడూ ఇలా డబ్బు చాచేస్తే ఈ దేశ మేమై పోతుంది? ఈ వ్రజలేమై పోతారు? అన్న ప్రశ్నలు కలిగి రీగల్లా నా మెకదును కట్టడం ప్రారంభించినై. ఆ డబ్బు ఏం చెయ్యాలి? ఎవరికివ్వాలి? అన్న ఆలోచనలు జరిగల్లా నా మనసుకు కట్టి వేసించసాగాయి. ఇంకా నా తాత తండ్రిలు ఎక్కడ ఏం చాచారోనని ఏడుగట్టలు ఏకధాటిగా మేడంతా వెతికాయి. ముందు దొడ్డితవ్వించాను. అందులో బంగారం బైటపడింది. ఆ తర్వాత బాల్ గ్రూమ్ బద్దలు కొట్టించాను. భూమిలో వెచ్చాయి దొరికినై.

ముందు దొరికిందంతా పౌరులకొని కప్పగిందామనుకున్నాను. కాని పెద్దసముద్రంలో కడివెను మంచి నీళ్ళు పోతుండం నిర్ధకమవించింది. ఆ డబ్బు తా బీదలకు పంచి పెట్టడం మంచిదనుకున్నాను. కాని అందుకు నా ఆంతరాత్మ అడ్డు చెప్పింది. బీదలను బిచ్చగాళ్ళుగా చేయవద్దని నన్ను హెచ్చరించింది. డబ్బుతో వేదలు తాగుపడకపోగా త్వరగా కడిపోతారని తోధించింది. నిజమే తరగా వచ్చే డబ్బు మనిషికి త్వరగా చెడగొడుతుంది. నేను యిచ్చిన డబ్బుతో ఒకడు తాగుబోతు కావచ్చు మరొకడు తిరుబోతు కావచ్చు మరొకడు పోతుబోతులై పనిమానేసి బజార్లన్నీ బలామూడగా కత్తెరకొట్టొచ్చు. అందుకే వేదలకు డబ్బువ్వడం మోడుకన్నాను. కష్టం చేసుకునేవాళ్ళ బ్రతుకుల్లా

నా కరెన్సీతో కోతలు రేవకూడదనుకున్నాను. ఎగ్జిటేషన్  
 డబ్బును ఎలా సర్వీసియోగ పరచాలని గంటలంతటా ఆలోచించాను. చివరకు మానవనేతనన్న పశువుల నేతయే ఉత్తమోత్తమమని నిర్ణయించుకొన్నాను. వెంటనే ఏడు మేకలకు ప్లాన్ సిద్ధము చేయించాను. టెండర్ల ద్వారా క్రియాత్మకములను పిలిపించాను. కాళ్ళకు శోటియాపాయిలు ముందుగా పెట్టాల్సివచ్చాయి. కాని వాళ్ళింతవరకు మేడలకు పుకారులే లేవలేదు. కారణమిదిగితే సిమెంటు దొరకలేదు. ఒకడు యిసుము కోతకిని పరీక్షించు కంటినాపాలు చెప్పాడు. అదీ నిజమే మరి, అసలు మనదేశములో మరకు ఏది చాలింత దొరుకుతుంది? నిజానికి కరువుకు మూడుపేరు ముఖదేశము. నాయకులు వేసేవుళాది రాళ్ళలాగే ఆ మేడలు గూడావుళాడుల్లోనే తగిలిపోయాయి. కావలసిన డబ్బుంతా ముందే పుచ్చుకొని కాంట్రాక్టర్లు మాయమైపోయారు. ఆ క్షణమే ఈ సీతీలేని మనుషజాతిమీద విరక్తి కలిగింది. మానవత్వము కని ఈమనుషుల్ని నమ్మకన్న వ్యత్రతకు మారుపేరయిన పశువుల్ని నమ్మడం సయమమవుతున్నాను. అసంపూర్తిగా మిగిలిపోయిన ఆ మేడలన్నిటిని పశువులపేర రాసి పారేశాడు. యీ ప్రపంచములో తొలిసారిగా పశువులకు రెస్టరేషన్ నిర్మించిన ఘనత వాకే. దక్కింది. మనుషుల్లో అరాధల్లాగే జంతువుల్లోగూడ దిక్కులేని వెన్నో పుటాయి. అడిగి ఆరు కోరికలు సాధించుకోడానికి మనుషులకు నోరుంది. కాని పశువులకు నోరిచ్చి ఆపిగే ఆపకాశము లేకుండా చేశాడు

భగవంతుడు. ఈ విధముగా పశువులకు తీరని ప్రోహము చేశాడని దేవుడు,

గోడ్ల వెంటబడి ఎంగిలాకు లేడుకు తినే ఆవుల్ని ఇల్లూ  
వాకిలీ తేక బురడ గుంజల్లో రెస్ట్ తీసుకొనే వగాజులను,  
వానకూ, ఎండకూ తడిసిపోయే గార్గజాలను ముసిపాలిటీ  
వాళ్ళ కబాధ మాస్తాలకు చిక్కి తను ప్రాణాలను కోల్పోయే  
కక్కల్ని చూచినా మనసెంతగానో పరితపించింది. యీ  
దేశములో పశువులు ఎంత వెరుకబడుతున్నాయో నా కింత  
డర్దమైంది? అలాంటప్పుడు వాటి సుఖశాంతులకోసం మనం  
ఎందుకు ప్రయత్నించగూడదు? అసలు సోషలిజానికి  
అర్థమేమిటి? సమానత్వమని. మనుషులతో సమానంగా  
పశువుల్ని చూచినప్పుడే ఆ సోషలిజానికి అర్థము. యీ  
విషయముమీదనే ప్రభుత్వానికి పాతక పేజీల అర్జీ రాసి  
పంపాను. ఇంకా అక్కణ్ణుంచి సమాధానము రాలేదు.  
బహుశా నా అర్జీని చిత్తుబుట్ట దాఖలా చేసుంటారు. నాకు  
తెలుసు ప్రభుత్వం ఐదుమూల కిచ్చినంత ప్రోత్సహము  
మంచి కనుల కివ్వకు. క్రాంతి మాపులకు లైసెన్సిస్తుందిగాని  
బియ్యపుకొట్టు కివ్వదు.

ప్రభుత్వం సంగతలా విడిచిపెట్టింది. మీరయినా పశు  
వులు మీ పాలిట కల్పవృక్షాలు. పశువులు ప్రౌద్ధ సమానం  
మీ పోలీసులు దున్నుతున్నై, సూపరికన్న బలమయిన  
ఎరువు తీస్తున్నై తమ క్రాస్సి చాలగా మార్చి మీ కంది  
నున్నై తమ చక్కాల్ని మీకు దివ్వలు కుట్టిస్తున్నవి.  
తమ కొమ్మలతో మీని దువ్వెనలు చేస్తున్నవి. అంతటి

ఉత్తమమైన పశువులకు మీరు గడ్డి పెట్టడం భావ్యంగాదు. మీరు హాయిగా యిళ్ళలో వుంటూ వాటిని పంపిణీం వాకిలి ముందు, ఎండలో, వానలో, చలిలో వుంచడం వ్యాజ్యం కాదు. నా జూట విని పశువుల గూత మీతో వాలు నవాన హక్కులు, ఆవకాశాలు కలిగించండి

అసలు ఆ పశువులు పూర్వ జన్మలో మోలాటి మనుషులేనన్న సంకతి మరిచిపోకండి. మీరు సత్యాన్ని తెలుసుకోకుండా పశువుల్ని హింసిస్తే వచ్చే జన్మలో మీరు గూడా పశువులుగా వుడతారు

(ఒక్కసారి ఉలక్కిపడి, రాళ్ళు చెవ్వులు తనవూద పడుతున్నట్లు నటిస్తూ) ఏమిటి? ఏమిటి ఘోరం? మంచి చెప్పినందుకు నామీన రాళ్ళూ, చెవ్వులూ వినుకొన్నారా? నిజమే మరి. మీకు మంచి రుచించదు. చెడిలో వుంటూ చెడులో బ్రతుకుతూ, పూర్తిగా చెడిపోయిన మీకు మంచి తనము మహాపరాధముగానే వుంటుంది మంచిని పెంచలేని మీరే మంచిని చంపుతారనడానికి గాంధీజీ మరణమే ఒక ప్రబల నిదర్శనము.

సముద్రములో ఉప్పనీరులా ఈ లోకమునెండా చెడు నిండిపోయింది. నిజముగా మిమ్మల్ని బాగుచెయ్యడానికి ఈ యుగము చాలదు. బంగారపు పళ్ళేలలో భుజిస్తూ వెండిగ్లాసులతో కాఫీ సేస్తున్నా, పట్టు పరువులమీద పవలించే నేను మీకు సేవచేయాలని వస్తే చెప్పలతో కొడతారా? అదీ పాత చెప్పలతో. ఏ పశువులతోనము నేను చూడలేని చెప్పు

దేవులు తిన్నానో ఆ పశువుకొనే మీకు బుద్ధి చెప్పిస్తారు. వెంటనే పశువుల సంఘాలు పెట్టి, ఆ పశువులచేత మీ పనులు చేయకూడరా స్వయిక్ చేయించి, మీకు తగిన గుణ పాతము నేర్పకపోతే నా పేరు S. R. జాకానీకాము. వాడిగ్గీ XYZ పాక్షిగా ఇదే నా శపథము ! మానవత్వము లేని మనుషులు డౌన్ డౌన్ ! ప్రజానీవ చేసే పశువులు ఎర్థిల్లారి ... ఈ మనుషులు డౌన్ డౌన్ !! పశువులు జిందాబాద్ ! (ఇది కేకలేనుకుంటూ తొనిక వెళ్తాడు.)

—: న మా ప్తం :—

# విచిత్ర దుర్యోధనుడు

[బెల్ బోటమ్ స్వాట్ లో విగించిన ఆరచేతుల చొక్కా. పెడల్పాటి బెట్టు, బూట్లు, కళ్ళజోడు, నెత్తిమీద దొరటాపీ, చేతిలో రోకలిబుడలాటి ఆయుధం ఆతని ఆధరాలు. తీవ్రమైన నడుస్తూ ఒక పట్టణంలో ప్రవేశించి అక్కడ వైభవోపేతమైన రంగుల్ని, హంగుల్ని పరీక్షగా చూస్తూ ఉన్నాడు.]

దుర్యోధ : - ఆహా! ఏమీ మునిసిపాలిటీ వారి మురికిగుంటల మీద బాదులుతీరి ముగ్గులు పెడుతున్న దోమల



భామల సౌందర్యము! అహో! ఇది ఏమి? నట్లునడి  
రోడ్డుమీద నడినంద్రములాటి నీటిమడుగు కాబోలు!  
ఏమిటి నువాసన? వికశించిన విరజాజాలు గుజాలించే  
పరిమళంబు చందంబున నుగంధ ద్రవ్యముల బోలు  
వాసనలు నోరుడుటలు గొల్పుచున్నది. ఏమై  
యుండును? ఓహో! ప్లాటుఫారాలమీద తిండిలేక  
ఎండి - ఎండి ... కడుపుమండి - మండి ... కృంగి -  
కృశించి ఎక్కడో చనిపోయిన బిచ్చగాని శంఘము  
కాబోలు!

ఇది ఏమి? ఓహో! శుభకరాజమునూదిరే  
యున్నది. ఇదియునూ కన్నుమూసింది కాబోలు!  
మురిగి - పురుగులుపడి కంపుకొట్టుచున్ననూ పావం  
మునిసిపాలిటీవారికి తీరికలేక - తినుకపోయే దారిలేక -  
ఎక్కడి శవాల నక్కడే విడిచిపెట్టారు. ముక్కలు  
పగిలిపోవుచున్నవి. కడుపు రగిలిపోవుచున్నది. ఏమీ  
చిత్రము? (అంటూ కొంతదూరం నడిచాడు) నడిరోడ్డు  
మీద కాసారమా? అవును. ఇయ్యది కాసారమే!

ఇందులకు సందియములేదు. మురికిపట్టిన ఆధినేత  
 లంతా ఈ మడుగులోనే స్నానముచేసి భగవంతుని  
 ధ్యానము చేయుచురేమో! ఆహా! ఎంతటి ఆదృష్టము  
 వట్టివది ఈ కట్టణ పరిపాలకులకు? మురుగుకాల్యల్లో  
 మురికిని కడుగుకొనుటకు మనుషటిదస్యలో వారేమి  
 పుణ్యము చేసినారో గదా!

ఆహా! ఏమీ చల్లదనము! ఉల్లముపై తము కల్ల  
 నల్లన ఆకాశమునందాక తేలిపోవునట్లున్న ఈ ఆక  
 స్మిక చల్లదనమునకు హేతువేమై యుండునా? కాళ్ళు  
 క్రింద మెత్తగా - పత్తుగా తగులుచున్నది. స్నానే  
 కాదుగదా! (మరో రె డడుగులు ముందుకు వేళాడు)  
 కాదుకాదు. ఇది ముచ్చిపాల్చీవారు తోలిన చెత్త!  
 బజార్లన్నీ పూడ్చి పూడ్చి ఆ కసపునంతా యిక్కడ  
 కమ్మరించినారు కాబోలు! మునుచువట్టిన కతంబున  
 చెత్తంతా మురిగి - నీళ్ళల్లో మరిగి కాళ్ళకు చల్లగా  
 యున్నది (పెద్ద పెద్ద అంగలు వేరుకంటూ మరో  
 చోటికి వెళ్ళాడు) ఈ వగరము ఎక్కడూ మంత్రుగారు

దర్శనము చేసుకొనలేదు కాబోలు. వారీ నుందర సాధారణ మధ్య ఆగాధాలవంటి అవురూప రోడ్లు తిరికింది వుంటే పట్టుపరువులే లేప్పించుకుని పట్టనడి వీధిలో పరిపించుకుని జోయగా విశ్రాంతి తీసుకుంటూ గోళ్ళు గిల్లుకుంటూ ప్రవంచాన్నే మర్చిపోయి యుండును. (మరి కొంత మారం ఆశ్చర్యంగా చూశాడు)

ఏమిటి విచిత్రము? ఇంతటి ప్రతిష్ఠ చేరుకపోయిన ఈ సగరమ్మున ఒక్క దీపమూ కానవచ్చుటలేదు. కారణము గోచరించుటలేదుగదా! (ఇంకా కొంత మారం నడిచాడు) మంచములోపడి చావు బ్రతుకుల్లోవున్న రోగిలా మనకమనకగా వెలుగుతున్న దీపము కన్పడుచున్నది. సావము! దీపమ్ములార్చవారి దివ్యదృష్టికి రాలేదేమో! ఆహా! ఈ సగర సౌందర్యము నయకానందకరముగా నున్న కారణంబున కాబోలు...మనసు వలనో వేయి గుర్రాల పరుగులు తీయుచున్నది. దేవతలైననూ దివినుండి దిగివచ్చి-

తన్మయులై - తల్లకిందులై మళ్ళీ దేవతాక ప్రస్తా  
వన మర్చిపోదురు. ఇది నిశ్చయమూ - నిస్సందే  
హము - నిశ్చల నిశ్చయము. (మళ్ళీ కొంచముదూరం  
వడిచాడు)

ఈ కాసారంబున కొంచము దప్పిక తీర్చుకని  
వోడ్డునొక్కన ఆకులురాలిన చెట్టునీడన విశ్రామించి  
ఆటుపైన క్రయాణము సాగించిన నన్ను కొట్టువార  
తెవ్వరు? (చేతిలో వున్న ఆయుధము ఆవరణ పడవేసి  
మెల్లగా వంగి తేరిపార చూశాడు) ఆహా! ఏమీ  
ఆనందపారవశ్యము? నీటిమడుగులో సాటి మనిషి  
సాయము లేకుండానే స్నానమాచరించుచున్న దేవ  
కన్యలు దిగంబరులై కళ్ళు మిరుమిట్లు గొల్పు  
చున్నారే! నేనెంతటి అదృష్టముచేసి జవించితిని -  
ఎ తటి అపురూపవరాలు బడసి భూమ్మీద వడితిని!  
ఎవరు మీరలు? (లేచి కళ్ళకు చేయి అడ్డం పెట్టు.  
కున్నాడు) సట్టనడివీధిలో పట్టపగలే దిగంబరులై -  
దివ్యలోక నుండరీమణులై - స్నాన మాచరించు

చున్న మీరలెవ్వరు? మాకువలుకుటకు నోరురాని  
 మీరు మానవచూత్రులు కారా ఏమి? అహో!  
 నేనె త పారవడితిని? ఎంతటి ద్రిగ్భూతికి లోనయి  
 తిని! నిలువులోతు నీళ్ళలో నిజముగా దివ్యకాంతలే  
 దిగివచ్చి దిగంబరులై స్నానము చేయుచున్న వారలే  
 యిది భ్రాంతిపడితిని. కాదుకాదు. ఇవి మత్స్యములు.  
 ముత్యముల బోలు మత్స్యములు! నిర్విచాకులై -  
 నిరాడంబరులై - నిరాధారులై నిత్యసూతసంగా  
 స్పృశ్యములు చేయుచున్నవి! మృత్యువును సైతము  
 లెక్కచేయని పారవశ్యమున పరుగులు తీయుచున్నవి.  
 ఏ జాలరితోలే వేచియున్నదో ఏటిని దాచుకొను  
 టకు? (మరికొంత దూరం నడిచాడు ఏదో పరికించి  
 చూశాడు.)

ఓయీ నీవు ఎవ్వడవు? ఏకతంబున ఆ చెట్టుకు  
 ప్రేలాడుచుంటిని? కలుక వేది? నీలో ప్రాణములు  
 లేవా? మూర్ఖుడవేది? (పరిక్షించాడు) ఓహో! ఉరి  
 ప్రకాశకు ప్రేలాడబడి అనందముగా ఊయలటాగు

చున్న నీవెంత ధన్యుడవోయీ ? నిజాయితీని నిలు  
వుకా వురితీసి- యెట్లుకు ఊహలవేసి- పూగిస్తూ-  
నిరంకుశ పాలన సాగిస్తున్న పెత్తందాడులెంత త్యాగ  
మూర్తులు ! (దూరంగా బారమాళాడు) అచ్చట  
మరో కాసారము కానవచ్చు చున్నది. అచ్చటి కరిగి  
తృప్తిగా స్నానమాచరించి దాహము తీర్చుకొని  
పోయెదగాక ! (అంటూ ఆటవేపు నడిచాడు. దిగ  
బోయి కాలు జారిపడ్డాడు. ) ఆబాబ ! గుడ్డివాళ్ళను  
కుంటివాళ్ళను చేయడానికి రోడ్డుహీద మట్టికుప్పలు  
తొలిన పట్టణ ప్రాధవంబెట్టిదని వర్ణించును ?  
మోకాళ్ళు పగిలినవేమో ! (చూచు కుక్కాడు.  
దిక్కులుచూస్తూ) ఏమిటా కిలకిలా రావములు ?  
ఏమిటా పెదవులపై లాస్యము చేస్తున్న శాస్యములు ?  
ఎవ్వరివై యుండును ? ఓహో ! గుండెలను కుదిర్చి  
చేస్తున్న మందహాసములు ! ఏ నెచ్చెలి పెదవుల  
నుండి రాలినవి ? ఓహో ! నీరా ? నీవా నన్నుచూసి  
నవ్వినది ? నీవా పరిహాసాలతో నా ప్రాణములు  
తీయుచున్నది ? ఎవ్వరిదానవు ? మాటలాడవేం ?

అడుగుచున్న కొలదీ పగలబడి - విరగబడి నవ్వుచూ  
 నన్నింకా కృంగదీస్తూన్న నీవు ఎవ్వరిదానవు? ఏమిటా  
 వాలుచూపులు? వాలుపడను భుజముమీదుగా  
 వ్రేలాడనేనుకొని చేతిలో పట్టుకుని ఆడిస్తూ కొంటెగా  
 ఓంటిగా నా మాన ప్రాణములు తోడేస్తూన్న నీవు  
 తెలుగుజాతి ఆడవడుచువుకాదా? ఏమనుచుంటివి?  
 మోకాళ్ళకు దెబ్బలుతగిలి - బట్టలుపగిలి-దిత్తము  
 చిందరవందరై ఏ సందున బొడమా యని ఆలోచ  
 నలోపడ్డ నన్నుచూసి పరిశ్రాసము చేయుచుం  
 టివా? వంచకీ! ఏమిటి? అందరిదానవా? అట్లయిన  
 కులసతుల పతులను యింటికి రప్పించి, పగలతో -  
 వయ్యారములతో మెప్పించి వళ్ళమ్ముకునే కులవంచ  
 కీవా నీవు? పంచెమునేసి పరువాలను పదియిందొక  
 పందియిచ్చే పతితవా నీవు? అవును. ఇది స్వతంత్ర  
 భారతదేశం! వృత్తులు కోల్పోయి- మేధాసంపత్తు  
 లలో వృత్తులు పెంచి - ఉద్యోగ భవిష్యత్తును  
 బంగారము చేసుకునే భాగ్యవగరములో యింకనూ  
 కులవృత్తినే నమ్ముకొని - మానాభిమానాలు అమ్ము

కుని - జీవితార్థా చీకటి చేసుకున్న దొంగలవా  
నీవు? ఛీ! ఛీ! మృగతనము తెదచి మదనము చేసి - మ  
రణమును నేను సహింయమొంటివి! నన్నొక  
జనభక్త్యురాలిగా జనుకట్టితి. (చుట్టి వెండ్కిరించుచు)  
పావలాలు పడినముహూర్తము నుభాన్ని జంచిపెట్టె ఒక  
తరిత పరిహసించిన పిదప యిక నాకీ క్రాంతములు  
ఏల గావలె? సదాకాల్గు భువనముల నొకపెట్టు  
ఎత్తివచ్చిననూ లెక్కచేయక ఒక్క గదాదండము  
వంటి రోకలిబండచే సుక్కడింకజేయగల ఉత్తముండ  
నగు నన్నేచూసి ఒక్క జడది నవ్వి జవనూనము  
చేసిన యొక నాకీ పూరి వీల వ్రుండవలెన్ మొన్నటి  
ఎన్నికల సంరంభములో రెండువేల రూపాయల  
నాటుసారా తెప్పించి అలవాటు వ్రున్న ప్రతివాడి  
నోటికి అందించి నిమాతో వాళ్ళ గుండెల్ని నింపించి  
ఒక్కొక్కడచేత లెక్కకుమించిన ఓట్లు పోలుచేయు  
చిన ఈ విచిత్ర దుర్యోధనుడు ఎంతటి ఘనుడో  
నీకేమి ఎరుక? అవును నప్పటి! అవును. ఒక్క రోలి  
బండ నా చేతనుడ ఏ రాడీయూకయ్యెనూ నా



చిత్రము! ఇంతలేసి కన్నులతో వింతవింతగా చూసి-  
 కిలుక్కున నవ్వే నవ్వే- పగలూ హఠాఱులూ రువ్వే  
 రువ్వే-చిటుక్కున తలుపులు మానుకుని చిటుక్కున  
 వెళ్ళిపోయిన యీ పరిశ్రమ పరాధవించకుండిన- ఇక  
 సనెందులకు? నా దొంగల పరివారమెందులకు? సారా  
 జ్యోహరమెందులకు? ఏదీ ఏమైననూ ఈ వలపుకాంత  
 బులుపుతీర్చి - చాని సోయగమంతా దోచి- నేనూ  
 శ్రు ఘంపనే - మానధనుండనే - శ్రుతముండనే- అని  
 బులుపు జేసుకొనకుండిన నా పతిష్టాత్ర పదిష్టకాలగును.  
 (మళ్ళీ బులుపు నడిచాడు) వోసీ వచ్చులరాశీ!  
 తలుపు తెరచి! ఏమనుచుంటివి? జేబులో కాసులు  
 లేవనుచుంటివా? ఎంత కావలయును నీకు? ఎంత సమ  
 ర్థించుకున్న - సకలమ్మునకు సిద్ధపడుచువు? తలలు  
 రప్పించుట- మూటలు మాద్దుటలో అందెవేసిన  
 పందెగాడినై అఖండ కీర్తి ప్రతిష్టల కలీతుండనై  
 చుట్టూరికీ, చుట్టూ ధయపడి - బంటరినై - తుంట  
 రినై - ఎక్కడెక్కడో తిరుగుచున్న నా ప్రజ్ఞాపాథ  
 వాలు ఇర్థమునక- యింకనూ వ్యర్థమునా వుచ్చ  
 రించుచుంటివి నచ్చలే! నీ మత్సరము మావకుండిన

యిక నాకి మగతనమేల? (తలుపు దగ్గరకు వెళ్ళి  
 నట్లుడు) తలుపు తెరూ! వెయ్యిరూపాయల రేగదా  
 నీవుకోరినది! నా ఎడమచేయ్యి ఎవ్వరి జేబులో  
 పెట్టినా అది వెయ్యిరూపాయలకట్ట నట్టుకొనును! నీకు  
 యెచ్చుకొనును! తలుపు తెరూ! (ఇవతల కొచ్చాడు.)

అవమానము ... సహించరాని మహావమా  
 నము! దుష్టదుర్యోధకు చక్రివర్తి జీవితము దుర్భ  
 లము- దుస్సహము! ఒక్క అడదాని వత్సల ధాటి!  
 ఈ శతేక ఎండకు కరిగే తాగులా తాగునీరయిన  
 యీ విచిత్ర ధుర్యోధకుని బ్రతుకు దీర్ఘరక్షము- నిష్ప్ర  
 యోజనము- నిష్సారము! ఎవలు సారాపాట పాడు  
 నెవరుబువ పంపనమై నల్లువిడిచిన నేను వీర సుధ్యంబు  
 పశే! రాత్రున వచ్చితిడపో- చెట్టున వేలాడుతూ  
 పూయల బూగుచున్న శదాలనేల తిరికివచ్చెల! తిరి  
 కివచ్చితిడపో- ఆ మునిసీవాటిటీవారి ముంగు కాల్వల  
 మాడ పొద్దులు నిద్దురున్న దోమ తనద్యంనేల కాంచ  
 వలె! కాంచతిడపో- తనాల్వలకక్కినే కాలుజారి-  
 కి- ప్రాణములు పోగొట్టుకొని- దిక్కలేని చావుకు  
 గురై- బలై- మురికి కుచ్చ కొడుతున్న బిచ్చ

గాళ్ళనూ - కుక్కల్నీ - పండికొక్కల్నీ - ఏల చూడవలె? చూసితినిపో - నడిరోడ్డుమీద మత్స్యరాజములు నగ్న స్వత్థాల దృశ్యాలనేల చూడవలె? ఆక్కడి కేల నడగవలె? ఆరిగితిపో - కాసారముల సందేల దాహము తీర్చుకొన సాహసించవలె? సాహసించితినిపో - కాలుజారి ఆకాసారమున ఏలనడవలె? పడితినిపో - దూరమునుండి ఆ దొరసాని నవ్వుచూ మగ తనంబు లేదని మరిచాన వచనంబుల రువ్వచూ నన్నేల కించపరచవలె? కీల పండించవలె? అహో! ఇంతటిఘోర ప రాజక్షము జరిగిన తర్వాత వెధవ ప్రాణములు బొందిలో నిలుపుకొని సారా కొట్టుకు వెళ్ళినచో ఎల్లరకూలోకువై పోదునుగదా! (ముందుకు విచారంగా - బకవుగా నడిచాడు.) ఓయీ! నీళ్ళ ఎవ్వడవు? నీ పేరు ఏర్యటోపీయూ? ఇట్లయిన ఈ ప్రదేశంబునకు ఏల వచ్చితివి? ఏమనుచుంటివి అహో! సానిటేషన్ల సంచారము చేయుచున్న నన కొట్టుకొనటకు వచ్చితివా? ఆహా కలమంత మాలినది! అనుకూలించక పోతే "పసుడేవు వాడే" అని దీక్ష పుట్టుకున్నాడు" అని శాస్త్రు

పోషించుచున్నవిగదా ! కాంతలు నివసించు చోటికి  
 ఏకాంతమునకే వేళించి యిరకాటములో పడితినికదా !  
 కటకటా ఎట్టికష్టములు వాటిల్లినవి ! ఎంత దైన్యస్థితి  
 ఏర్పడినది ! ఓయీ ! నీవు నన్ను విడిచిపెట్టవలెనన్న  
 నీకేమిముట్టజెప్పవలె ? ఏమీ ! లంచమున్నీకగిట్టదా ?  
 అజేమీ ? నీవు భార్యబిడ్డలను ముఖముగా పోషించ  
 నిచ్చ గలవాడివి కాదా ఏమి ? అవును జీతముచాలగ  
 జీవితాలనుచీకటిచేసుకున్న తెలుగువారి తెలివితేటలు  
 తేటతెల్లముగా నేనెరుగుదును । ఏమీ యికని న్యభా  
 పము ఎంతకునువూరకన్నది. ఓయీ ! నేనవ్వడినో  
 ముందుగా ఎరింగిన నీవు తోకజాడించువపు లట్లు  
 యిన పొలకించుము ఉత్తముండనగు విచిత్ర ధర్మో  
 ధనుండను నామధేయుండను నేను ! మొన్నటి ఎన్ని  
 కల జాతరలో పార్ల మెంటు సభ్యులుగా ఎన్నికయిన  
 సావకాలరాయుడు గారి భార్య తమ్ముడిని వారి బావ  
 మరికిని ఏమి ఆలా గుడ్డు తేలవేసి — తెల్లబోయి  
 చూచుచుంటిరా ? మన రాష్ట్ర ముఖ్యమంత్రి  
 గారి మూడో భార్య మేసత్ర కొడుకను — బారి పోద  
 రుండను మనజిల్లా అధికారి పిన్నమ్మకు స్వయాన

మరిచిని. వారికి సారధిని నేను తలచుకున్న నిన్ను  
 ఏడు జిల్లాల అనంతల పోరేయించగలను ! ఏమీ ?  
 ఇంతకు ముందే శిన్ని జిల్లాలు తిరిగితివా ? జిల్లయిన  
 నన్ను పట్టుకొనుట తథ్యము ! ఆహా ! “బలవంతమైన  
 సర్పము చలిచీమలచేత జిక్కి- చావదె సుమతీ”  
 అని బుఘలు చెప్పిన సూత్రము వ్యర్థము కాదన్న  
 మాట ! ఓయీ ! రమ్మ ! ముందుకురమ్మ- నన్ను  
 పట్టియిచ్చిన సాహసానికి మెచ్చి ప్రభుత్వం నీకిచ్చే  
 ప్రమామన్ వల్ల నీవుగొప్పవాడివై పోవడం నాకూ  
 సంతనమే. కాని నా దగ్గర ఆరణ్యోడికూర- నాటు  
 సారా వున్నది దుది చూసెదవా ? ఏమీ ! ఆ రెండూ  
 నీకు ప్రేమమైన ఆహారములా ? అయితే రమ్మ- ఆర  
 గించుము- కడుపార ఆరగించి కై పెక్కి కైలాసము  
 తృప్తిగా చూడుము. (అంటూ అందించాడు) ఆహా !  
 బాధ్యత- బాధ్యతలని వాగీ, వాగి... తృప్తిలో మధు  
 రాక్షుతము నేవించి- మత్తెక్కి- మత్తబడి- వచ్చిన  
 దారి పట్టిన నీవెంత ఘనుడవోయీ ! విజయము...  
 మహావిజయము... ఈ విచిత్ర దుర్యోధనుడు

విజయ గర్వముతో సర్వము మర్చిపోయినా ఎదురు  
లేదు. మనదే విజయం— మనదే విజయం— (అంటూ  
పెద్దగా సవ్యకుంటూ దూరంగా వెళ్ళిపోయాడు. )

# ఎలక్షన్ పిచ్చోడు

[అది నాలుగురోడ్లు కలిసిన బజారు. అప్పుడాక ఎడంబేరిమీదుగా ప్రేలాడుతున్న పూలవండిలో ఆ బజారుకు వచ్చాడు. బీబీయ. ప్రకాశ్ బిబి కట్టుపంచ, తలగుడ్డ అతని ఆధారాలు. ముందు ఎవరో పిలిచినట్లు వెళ్ళి రిపో తూళాడు. ముందు సమస్యలతో రెండుచేతులూ కలిపి చుట్టూ దిగా నయస్కరించాడు.]

అప్ప : దండాలుండి? అయ్యబాబోయ్! తన గారాని బతికేవోళ్ళి. కళ్ళు నత్తిచాడి కర్మిచాడేమో!

మరిను? సిన్నయ్యగోరా! తివరికి నూళ్ళేడు దొరా  
దండాలు.

అయ్యబాబోయ్! ఆలాగనయ్యమోశండి. అంతా  
తవరి సలవేగదండి మరి? ఎందుకంతారేబండి? బేగి!  
ముందు కొచ్చేత్తుంటేను? ఇదండి - ఇది - మరండి -  
దండగదండి! పూర్ణండు. (అంటూ చేతిమీద దండమ  
ఓసారి తృప్తిగా చూసుకున్నాడు) నా నామరంగా!  
బుల్లెబాబోయ్గోరా! మావోళ్ళంతా నా మళ్ళో పడ  
తారు, నానేవో మా ఆడదానికేద్దావని ఇబ్బకొచ్చే  
త్తన్నాను. అంతేనండి.

అయ్యబాబోయ్! అక్కడే వుందండి కిటుకు.  
మరండి! కులపోళ్ళంతా కూడబలుక్కుని నన్ను మా  
వాడ్డుమీద నిలేశారు. గెలిపించిపడేశారు, అంతా  
మా ఆడదాని సలవేనండి. అమ్మతోడు!

ఏటండి ఆలాగనేశారు? తల్లి సిగ్గోయ్యా నా పెళ్లాం  
ముండ సలవ నేపోతే నాను పడిపోయి వుండునండి!  
వత్తానండయ్యగోరా! (రెండడుగులు పడిచాడు వెళ్ళే  
వుద్దేశ్యంతో. మళ్ళీ ఆగిపోయాడు. కిసకిస నవ్వు  
తంటూ.)



అయ్యబాబోయ్! పెద్దయ్యగోవా! నందాలుంటే  
దొరగోవా నందాలు. నానంటే - అప్పలాజగోన్నీ -  
సాకిరేవుబాడకాడ పాయంకాలంకాకా తమరు  
యిడిసి వడసిన బట్టలుతిశీ అప్పలాజగోన్నీ దొరా

అయ్యబాబోయ్, అంతమాటనమోకంటే. (యల్ల  
పవ్వాడు అమాడుకంగా) అడేటిలాజో? అప్ప  
లాజగోన్నీ నానేమిన్నా గోకి కట్టించుకున్నావా  
యేటి? ఆ మాట... అర్థేరంటే బాపయ్య మునుకు  
గోయ్! ఆరు సెయితా రంటే, ఏవనంటే - "మీరి మీరి  
మొగకాది శిలా యిగం కట్టించుకోవాలంటే ప్రజల  
నేవ సెయ్యాలి- ఇళ్ళ కాళ్ళపాదపడి ఏమోవా!"  
అని. ఏంవతంటే అంటేతేవంటే.

నానేమిన్నా నామాలెట్టుకం నీమగో మహాద  
కూతున్నావా యేటి? ఎంచ్చయినా తెలియాలి అంటే  
గదంటే. అంతయల్లం నాకేదామకాదో - నా అది  
కాంటే. వత్తాండయ్యగోవా! ప్రజలూ నీమగో  
పడిచాడు )

ఒకేయ్ గదారీ! నాయల్లాన నాయ్ నో? అల్ల  
సిగ్గయ్య కాను స్పృహకానే ఏకే ఎంచ్చయినా

వల్లమ లిన సిగ్గొచ్చిపడ్డది? గెల్చానే - మొగోడుగా నిల్చానే! ఓసి నీయమ్మకడుపు కాల! ఏటే బేటి! నమ్మంటే గమ్మన పూడుకుంటావ్? ఏటిసెయ్యమంటావే? పెద్దోడంతా ఎదురవుతావుంటే ఆరికో దండం పారేసి కొంప నేరేతలి! గండం గడిచినంత పనయింది. ఎంచేతంటే - ఆంచేతేమరి.

ఏటి? ఆళ్ళంతా ఓట్లెసి గెలిపించటానికి కారణం నువ్వో? (నవ్వుకన్నాడు సిగ్గుగా, బిడియంగా) కాదు తేహే! నీ నవ్వు - అమ్మతోడు! ఎంచేతంటే - ఆంచేతేమరి! నాసాదిరంగా! నీ పెదాలు తవలపాకులతోడాలాగుండాయ్ గవీరీ! అందుకేగామోను నాయార్ల నువ్వు నగుతావుంటే మొణుసంతా జిల్లంటాది - గుండెలో గుబులవుతాది.

అందుకేనే గవీరీ! నాకిన్ని ఓట్లు పడ్డాయ్ మరి - గెలికాంమరి! అద్దో అదేనే! నీకాడున్న మాలాపు సెడ్డ సిక్కు. ఎరికేతేహే. నవ్వు మాలాపు అందంగా పుట్టావ్. నాను కాదన్నానా యేటి? నువ్వట్టా మద్దొ చేపలాగున్నావనే ఆళ్ళంతా నామీనడ్దారు. నా నేవో

అళ్ళ కాళ్ళమీసద్దాను. బాద్దలో నిలబడ్డాను దోకా నేకండా దోలుమోగించి మరీ గెల్చాను.

నాయాలూన నాకు వట్టులేగిందంటే కమ్మేత్రాను మరీ. అఁ! బేటికి రమ్మంటే వాకిట్లోవుండి వాగు తున్నావు? పట్టనాయేటి ఓ పట్టు? ఓసి నీ తల్లిసిగ తరగా - ఇంతలావు ప్రజానాయకత్వాన్ని "నీ జిమ్మడ" అంటున్నావా? శేయ్ గవిరీ! గమ్మువ బేటికి రాపోతే నానే లోవలొచ్చేత్రాను - ఏనేత్రాను యీ దండ! అసి నీ ఎర్రకూల! వద్దంటేటపే? మనోళ్ళంతా పొగడి, ఒక రేత్తిరంతా తీర్మానం వాస్తేసి, నా ముళ్ళో ఈ దండేసి, ఒక దండంకూడా వదేసి దీవించారే!

ఏటి! శేయి గవిరీ! నాకు తెలవకడుగుతాను నాను నీకు మొగుణ్ణా - లేపోతే వగోణ్ణా? సెప్పేగవిరీ మొగుణ్ణాగండా. ఇప్పుడు నాను ఏటినేత్రాను సెప్త? అయినా లోవలచేనే ఎదవపని ఇంతమంచి కూర్తుడగా బేటినేత్రానా యేటి నీ పిచ్చిగా నీ జాగునేత్రా

బేటి మరి జహాందారు బిడ్డలగ. ప్రేజానాయకుడి  
పెళ్ళానివా నువ్వు?

అయితేమటుకు బేటికి రాకూడదాయేటి? ఎప్పుడో  
ఎకవ సబ్బినోడు నీకు పెప్పిందీమాట! అలాగని  
మరి రేకట్టుంచి కాహ్, చేతులూ ముడెట్టుకుని-  
వరంవటి.టో కూకోని ప్రేజా నాయకుడి పెళ్ళాని  
గండా అనుకుంటే... పూరోళ్ళ గుడ్డలుతిగేదేవురే  
మరి!

నానా? ఏటినానా? ఓసి నీ తల్లి సిగ్గోయ్యా సెయ్య  
బలిసిందే నీకు. ఇంతలావు ప్రేజా నాయకుణ్ణిట్టుకుని  
ఆరి గుడ్డలుతకమంటావేటే? గూబ గుయ్యమంటాది  
నోయ్యానుకో. ఏటా సిగ్గు? గులాబి మొగ్గలాగ...  
ముడునుకు పోతుందేటే నీ మొగం.

ఆసి నీసిగ్గు నితకా - నిన్ను బండకేసి వుతకా -  
ఏటే తలబిరుసు? ఓసి నీయమ్మకడుపుకాల. అయ్యన్నీ  
కట్టిపెట్టేహే. ఎంచేతంటే అంచేతనే మరి. నాను  
గొప్పొణ్ణియిపోనాను గండా! అంచేత. ఆరిథని

నువ్వు, నీపని ఆయా సెయ్యక తప్పదు. నానటి నేత్రా  
సంతాపేటి? బెద్దమడిసి నయ్యాసుగద మరి. వూరు  
మీసబడి నేవతేయాలమరి. ఇంతమట్టుకు నీపని నాను  
ఏమి సెయ్యలేదా?

అదేనే- ఆసియ్యబలిసిన మాటలకే ఎప్పుచుండేది-  
అసలు నీతల్లి సిగ్గొయ్యా పెళ్ళయినప్పట్నుంది  
మూత్రన్నా - నానంటే నీకు యివినేదే...యిది...  
ఇదంటే తెలవదా యేటి? అదేమరి ఎంచేతంటే-  
అంచేతనే మరి?

ఒకే గవారా! ఓమాట నిజం సెప్పే - ఆయాల మన  
పెళ్ళయ్యాక మూడోరేతిరి- ముత్రయిరులాచ్చి చుని  
ద్దరినీ వోగడిలోకి నడితే- నాయాల్లి ఏంచేశా! సెయ్యి!  
కందకుండా బేటికెల్లిపోయి- గడేనుకున్నావ్. కోడి  
కూతెట్టేదాకా నాగోడు యిన్నించుకోనేను. ఎంచేత  
అంచేతే మరి!

నా సావిరంగా గజ్జల గురింసగ గంతులేత్రావే  
గాని పంటమీస సెయ్యెట్టనిత్రావేటి! వాట్టావులాగ  
కొరకొర, మరనుర మూత్రావుగాని. నగుతా నడిరేత్తి

తేపితే నాయూర్ది ఆవులిత్రా ఆవతరిశెల్లిపోతావు  
వళ్ళు నొవ్వలంటావు, కళ్ళు మంటంటావు, వల్లగా  
దంటావు. ఇంతకీ బేటికి రావన్నమాట! (రెండవ  
గులు లోపరికేశాడు.)

నాయూర్ది గవీరీ! నాను లోనికొచ్చావంటే వడే  
త్రాసు మరి ఈ దండ. శేయ్ గవీరీ! ఈపూటన్న  
కూసింతనవ్వే... కిలుక్కున నవ్వితే నాలు గవీరీ!  
కిలుక్కుమంటాది మును. ఎంచేతంటే అందుచేతనే  
మరి. ఆంచేతంటే ఎంచేతంటావేటహే... ఎక్కొమ్మెగ నా  
నువ్వు సొప్పినట్టే ఒప్పేచుకుంటాన్నేయే.

ఏటి? మనయ్యగోరీకే ఓటయ్యమంటావా? అలా  
గనేమరి! ఓటేత్రావని మాటిచ్చినా బేటికి రావు.  
నో ముద్దునోటికియ్యవు ఏటే నీ కులుకు? (బజారు  
వంక చూశాడు. తేయి అడ్డం పెట్టుకుంటూ. )

ఆయ్యలాబోయ్! దండాలండయ్య గోయా! దం  
డాలు. శేయ్ గవీరీ! య్యగారొచ్చేశారు. మంచ  
వెయ్యాలేగవీరీ కూకంటారు. - బేప్ప నేదండి నాయూ

ల్లి నూ ఆడవాణ్ణి మాలావు సెడ్డసిగ్గండి. ఏటాడీ ఆలా  
గనేళాడీ? చాంతల్లి సిగతరగా- దానె వ్యారంజాకన్న  
తమకిళి బాగా ఎరికా? ఎంచేతండి?

వోహో! అంచేతన్న మాట? కాదంటండి మరి  
లేచిం దగ్గర్నుండి తవకింద బతికేవోళ్ళం. తమ చిడి  
చేసిన గుడ్డలుతికే వోళ్ళం. అంచేతనే గదండి నాను  
గెలికింది. ఇంకా కిలుకేటి బాబో- కిలుకు. ముంచేశావా  
ఏటా కొంట? ఏటా గవిరి! కిలుకంటారేటి  
కిలుకు? ఆసి నీళ్ళల్లి సిగ్గొయ్యూ ఏటా ఆలా కిలుక్కన  
నగుతున్నావు? అయ్యగోర్ని చూసేతిలి! ఆనందం  
పొంగిందా ఏటి? అంచేతేగదా - మనం ఆరికాళ్ళ  
కింద బతుకుతుంది? ఆసి నోయ్యూనుకోయే పోనుకోలు  
దానా!

అయ్యగోమా! తవరొద్దండి దాన్నడగ మంటా  
రేటండి మరినూ? అదొట్టి ఎర్రబాగుల్లయితేను- నాను  
మటుకు తవరు సెప్పించానికి కాదంటానా యేటి?  
వోటిమ్మంటారా? గవిరా! అయ్యగోరు నాదిమ్మంట  
న్నారే. ఆరికేపిత్తానని ముందే సెప్పేశావా?

అసి నీకల్లెసిగతరగా. వోమాట సెప్పనేలేదేలే ? ఎంచెంటే అంచేతేనా ? ఆయితెనరే బాబుగోయా! తవరేవీ అనుకోనంటే వోమాట ఇడుగుతాను. మూటెందుకు బాబు ? మూటియ్యండినాలు. దీంతల్లి సిగ్గోయ్యా. మూటితే మూడోనాటి కల్లా సాటుగా నారా కొట్టు తెళ్ళిపొద్దిగదండి మరి ? కరకట్టుగా నా ఓటు మీకే యిచ్చేతాను. ఆపెనరట్టు నాకు ఇదే య్యండి ఏటంటారు ? పెసిరెంటా ? అదేనం ? నారు తిరిగి సావటంటేదు. ఆ పెసిరెంటు నాకొగ్గెయ్యండి. యిల్లదందా రేటి బాబు. మోవోళ్ళంతా నామీస ఆశిలెట్టుకుని. ఆవురావురుమంటుంటేను.

అయ్య బాబోయ్... అలాకుదద్దు మరి. ఆనక మొగ మాటా ఇద్దం వొత్తె మా పోళ్ళంతా నీ మొగమ్మీద పూనేతారు. నా పూసె త్రుకు గూడాను. అదేటి బాబో ! త్వరపాదాలకాడబతికే వోళ్ళం. బాగోసోళ్ళం. మాకూ నీమూ, నెత్తురూ పుంజాయి బాబు ! మాట మీస నిలబడే అలవాటు వ్రనోళ్ళం దొరా ! మొగ నాటం అడమోకండి. నేకులెత్తి మొక్కతానుమరి.

ఏటే గదిరీ ! అరికొటయ్యక పోతే నాతోకావరం సెయ్యనే సెయ్యవా ? ఎంచెంటే ? అంచేతేనా ? వాసిసి



తల్లి సిగతరగా ! ఎంతమాటన్నా వే నాయ్దాన! మా  
 పన్నన్నీ నవరే నేసి పెడతారు బాబు ! నిజనేమరి !  
 నావాళ్ళు నన్నేవంటారో ఎరికేనా మీకు ? ఆళ్ళదే  
 వుంది ? ఎడవులు.. అరకాయసారా, అరపేటు కోడి  
 కూర.. ఆళ్ళ మొకాశ పడేతారా ? నోరెత్తేవాణ్ణి  
 కట్టి వెళ్ళి తోనేతారా !

అలాగయితే వర్తే దొరా ! నాది తవరికే యిచ్చు  
 కు నాను. నానువుచ్చుకునేదేటి బాబూ.. యిద్దూగం  
 గాకపోతెను. పెడగయంటే బోల్దన్నీవయాలన్నయ్  
 మరీ కిరారేనంటారా ! అయితే యికే.. కాయం  
 ఎంచేతంటే అవతిలీధిన కియ్యగోర్నీ కెసికె..టురు  
 తేతై కయిదేళ్ళదాగా అగపలేదట. అంచేత.. అదే  
 నంది.. మరండి మా సిన్నిత కొరికే.. ఓ తమ్ము  
 దువ్వాడండి - సరూకువి పట్టా వుచ్చుకున్నాడు  
 గూ నాను. అడిగో వుద్దోగం నూడాలి ఎంతవుద్ది ?

అంతేనేటండి బాబూ ! సెవితే కాలావున్నాయ్.  
 మా ఈరసాలి ఇదు లేడండి ! అడిగో పెయేటు మడి  
 నుందండి. దానికి సారాపాట యిప్పించాలి. ఎంత  
 వుద్దీ ? అంతేనేటండి ! మూరజక సంఘవోళ్ళు గుడ్డ

లుకకటాని! సెడ్డయిబ్బండడిపోతున్నాడు. దిగుడుబాయి  
కాడ అరేనుకుడానికి సోటుకావాలి. ప్రెత్యేకంగా  
ఒక సెరువుసూడాలి. ఎంతవుద్ది? ముందీయినయాలు  
తెల్పండి. వుజ్జోగాని కెంతవుద్ది? సారాపాటకెంతవుద్ది?  
సెరువు రావటానికెంతవుద్ది? అరేనుకునేసోటుకెంత  
వుద్ది? ఈటి సంగతి తెల్పండి మరి!

అయ్యలబోయ్! అయిపోటం ఏటాడి! బోల్ల  
న్ని విషయాలున్నయ్ మరి! తవకుఒప్పేనుకుంటేసరే  
మరి! లేపోతే అంతెమరి! సాంత యినయాలయితే  
అంతులేకందా వున్నయి దొరా!

మరండీ మా ఆడది లేదండీ! అదేనండీ- గవిరి!  
దానికో పెయేటుగాడున్నాడండీ అదెవ్వడూయ్యాది  
గుమ్మలలో నుంచోని దీన్నిచూసి ఇకలేత్రావుంటాడు.  
అడి కాళ్ళు ఇరగగొట్టాలి ఎంతవుద్ది?

అంతేనా ఏటాడి! మా గవిరిలో సిన్నయ్య  
వున్నాడండీ- నా కొడుకు. ఆడునత్రె ఒక కుంటనేల  
నా పొలంలో కలిసిపోద్ది అని యమలోకం అంశాల-  
ఎంతవుద్ది?

నాయాల్లి దీంతల్లి సిగ్గొయ్య- మాగవిరిని పెద్దింటి  
సిన్నబ్బాయి గోరు కన్ను గొట్టడంబదోరా! ఆరి  
రొండుకబ్బువీకెయ్యాల-ఎంతవుద్ది? ముందీటియత్వా  
రము తెచ్చండిమరి! కాళ్ళిరగ్నొడికెంతో? కబ్బువీకెత్తె  
ఎంత? దాని సిన్నయ్యను యవలోకం అంపితె ఎంత!  
ఈ మూటిసంగతి ముందుగా పెప్పుడి మరి!

అయ్యబాబోయ్! నేకానని పెలితేనాథంలేదండి  
బాబో! సాటామంచి పెచ్చారు- మా కబ్బుగచ్చారు.  
అంచేత ముందుగా తవరు పెయ్యాల- నా ఓటు  
మీ పెయ్యాల అదీ పాయింటు.

ఏటే గవీరీ? సిన్నబ్బాయి గోరు కొట్టింది ఒక్క-  
కన్నేనా! మరయితే ఆ ప్రియేటుగోడి సంగతేటి?  
ఓపి నీ అల్లి సిగతరగా! నిన్నరేత్తిరి నువ్వెల్లండి  
యాడకే మరి? మున్నబుగోరింటికా? ఆరి మూడో  
తమ్ముడు రమ్మన్నాడా? ఎందుకూ అని? పెళ్ళయి  
నప్పట్నుంచి రమ్మొంటున్నాడా? నావట్టోకి రమ్మంటే  
సిగ్గసిగ్గతావేటే? పెప్పు- అంచేతెనా?

అయ్యబాబోయ్- ఆరూ ముంచేతారా నాకొంప  
ఏటయ్యో గోరూ తవరనేది? వూళ్ళోకుంకొకరంతా

ముంచేశారా నాకొంప? మరీమాట ముందుగా నాకు  
సెబితే... ఆరిగుడ్డంన్నీ అట్టుకెళ్ళి నానూ ఆసెకు  
వులో ముంచేద్దను గందా? నాయాల్లి పొద్దునేదినప్ప  
ట్నుంచీ పూదమీన తిరిగి తిరిగి... పెక్కిటిపూడు తిన  
మరిగి నా పూనేమర్చిపోయింది దొరా! ఊట్టాగండి  
దీనో కావరం సెయ్యటం?

ఏటయ్యోగోరూ? ఇనువంటి పాడుపనికి తవరూ  
పాలుమా లారా? అంచేతనే అందరికీసెప్పి, ఓట్లునాకే  
యించారా? ఇకన్నమాట కిటుకు. అసలు కిటుకు  
యిడా బాబు? కులపోళ్ళంతా కూడబలుక్కుని నిలే  
శారవి నిన్నటివాకా మురిసిపోయారు బాబో... అసలీ  
య్యారమే మురిసిపోయారు.

ఏటే గజెరీ! నా సిన్న తమ్ముడే యినువంటి  
యడదపనికి దించాడా? “అవును మావా! నీ సిన్న  
తమ్ముడే సిగ్గుపాలిన పనికిదించాడు - నిలువునా  
ముంచాడు” అని యింకా సెబుకుత్తావా! చీ! సిగ్గు  
లేదంటే నీకు?

ఒలేయ్ గజెరీ! వద్దేరాక. పెసరట్టూ వద్దు, పెసి  
రొట్టూ వద్దు. నాకీ నెలలేవద్దు. నాకీ సంబరవేలవద్దు

గవిరీ! నాకు పరువుకావాలి. మానం మరేదా  
కావాలి. చీ! చీ! వచ్చు పూవోళ్ళనేకుల్లో బెట్టి-  
వోట్లట్టుకొచ్చి-నా కళ్ళమీస పడతే ఆటిసిపోగెట్టు  
తని- గొప్పొణ్ణయిపోయ్యాను గందాని- సంకలు  
కోట్టుకోటం నా కిట్టంలేదే.

నేయ్! కాలుతున్న యి (స్త్రీ) పెట్ట కిందపడి కాలి  
పోతున్న తెరిలను చొక్కాలా- కాలిపోతందే నా  
మొణును. నీళ్ళుండ నిప్పుల్లా సిటసిట్లాడిపోతుందే నా  
గుండె నెయి వళ్ళమ్ముతుంటే వచ్చిన పట్టు  
సూత్రంతు నాకిరేవు బండకేసి వుతకాంనిసి తందే  
గవిరీ!

టసి గవిరీ! యీ యధవబతుకు నాకు వద్దేదురు,  
ఈ మురికిబట్టిన ముండబతుకు- సాకిరేవుకు మోను  
కెల్లి- వుడక బెట్టి- వురికి నలవజేసుకుంటేనేగాని సల్ల  
బడదే నా వచ్చు.

అమ్మా ... అమ్మా ... పెద్దరికం అంటే తెగ  
మరిసిపోయ్యాను బాబు! నెంబరై పోగానే నానో  
నాయకుణ్ణయిపోతానని సచ్చేంత ఆశబడ్డాను దొరా!  
గవిరీ నా బతు ననిండా మురికిచల్లించి. బీసింగు పొడ

దులా పడేసి - సెడామడా బాది బాగుచేసుకోపోతే  
ఆది సిరిగిపోద్ది - బాబో యీ పెద్దరికాలూ, నుట్టరి  
కాలూ నాకోద్దు. ఎల్లండిబాబు! ఎల్లిపోండి.

సెయ్! కిలాడిదానా! ఎల్లవే - చవ్వా ఎల్లిపోయే -  
గమ్మున వుంచుకుంటే నన్నో గంగిరెద్దును చేసి -  
అడించావు. ఇంకా నువ్విక్కడ వుంటే నన్ను సాకి  
రేవు బుడకేసి పులికేత్రాను - పూకేత్రాను - ఎల్లు -  
ఎల్లిపో - (అంటూ దండతెంపి చిందరవందరగా  
పూలన్నీ చిమ్మి దుసరుసలాడుతూ వెళతాడు.)



# మొద్దబ్బాయ్

[ మొద్దబ్బాయ్ ... ముద్దుగా మాట్లాడతాడు ...  
 మోకాళ్ళపైకి నిక్కరు ... మోచేతులవరకు బన్నీను -  
 ముందుకు దువ్విన కాపు ముక్కుకు సరిగా పెదవివూచ  
 జోరీగలా మీసం - మెడలోకంట - చంకకు త్రాడుతో  
 ప్రేలాడేపలక - ? చేతిలో బలపం - చవకబారు బెప్పలు - ఈ  
 మొద్దబ్బాయ్కి... ఆలంకరణలు - కళ్ళునులుముకుంటూ...  
 మధ్య మధ్య ఏడుస్తూ - వెనక్కితిరిగి చూసుకుంటూ -  
 ఏధిలోకొచ్చాడు - పుల్లముక్కులో పెట్టి - పెద్దగా  
 కుమ్మాడు - చీడేశాడు. ]

మొద్దబ్బాయ్: — అసలు నేను పోనేపోను - ఇం...  
 తొంకా చికిగ్గొడితే... ఎవరుపోతారేం? అహ... నేను పోను

పోనంటే పోను - [నవ్విపోడిలా - ఏడుపునొంతుకుని ... చిందులువేళాడు] పోనమ్మా! మయ్యనిరానీ ... మావీలేల నిన్ను కొట్టిస్తాను - ననుము విరిగించాకా కొట్టించక పోతే.. నాపేరు మొద్దబ్బాయ్ కాదు... ఆం - అమ్మో! రెండో గళానులోకొచ్చి వడ్డాసుగందే : ఇంకా చదువెందుకు? బాగా చదూకుంటే... పిచ్చుక్కిపోద్దని... బుచ్చిబాబు చెప్పానుగా! అందుకని చదువు మానేస్తానే - అమ్మో! అనమాక -

ఆండరూ పెళ్ళిచేసుకుంటన్నాడు - నేనూ చేసుకుంటాను ఏంచేసుకుంటాను? మయ్య నిన్ను చేసుకోని... ఏంచేస్తాడో? అదే చేసుకుంటాను - ఓ... తెలుసుగా - పెళ్ళాం వుంటే... ఇతేయించివంట... నీళ్ళుతొడుద్దంట ... చక్కలేను ద్దంట - తియిలవాని లిచ్చుద్దంట... పాలిచ్చుద్దంట - అందుకని చేసుకుంటానే - పోమ్మా! నాకనలుచదువు రాటమేలేదు - బళ్ళోకెల్లంగానే ... మాస్సారేమో... మొద్దబ్బాయ్ చ్చాడంతాడు - పిల్లలేవో... మొద్దబ్బాయ్ వచ్చాడు... మొద్దబ్బాయ్ వచ్చాడని... నాచుట్టూ గంతులేస్తారు - శాకేమో.. బోల్దంత సిగ్గేస్తంది - అందుకని... మానుకుంటాను -

మయ్య సెప్పలేదెట్టా? అంతాబప్పేళాడు కూడా - రెండో గళాను అయిపోగానే... నిన్ను చేసుకున్నాడంటగా - పెళ్ళయిన మూన్నెళ్ళకే... నేను వుళ్ళానంట - ముందు ముందుగా... తొందరపడి వుట్టివందుకేగా... మొద్దబ్బాయ్ అని పేరుపెట్టింది? మయ్య బప్పేళాడు -



పోమ్మా...వియ్యన్నీ ఆబద్దాలు - నేనూ యిప్పుడు...  
 రెండోగళానులో వడ్డారు - మూడోగళానులో వడ్డాలంటే ..  
 మూడేళ్ళు పట్టుదంటే - మొన్న కరణంగోరబ్బాయ్ బెప్పాడు  
 కరణంగోరబ్బాయ్కి నాయాడేగా? పెళ్ళిమాడా చేసుకు  
 న్నాడు - ఏమనెల్లయింది - పెళ్ళాం నీళ్ళుమాడా పోసుకుం  
 డంట - ఆర్కెల్లు - ఆం - నేనుమాడా చేసుకుంటే...ఆర్కెల్లు  
 కడుపుతో వుండేది బెల్లాం - అదేనమ్మా కితోవచ్చినదిక్కు  
 లేసినదగ్గట్లుంచి - బళ్ళోనే వుండమంతావ్ - బళ్ళోకెల్లే  
 నేమో...నా స్నానగోరమ్మాయి వూరుకోడు - పెద్దమ్మాయ్  
 లేదూ...గీత...ధలేబావుంటది - ధలే అంటే...ధలేనే -  
 ఎంతబావుంటదోమరి - బొమ్మలా గుంటది.

రెండు బళ్ళేనుకుంటది - నేలమీద యాలాడేలంగాలు  
 తొడుక్కుంటది - ఇంత బొట్టు పెట్టుకుంటది - పళ్ళంతా పోడ  
 రాసుకుంటది - కిళ్ళియేనుకుంటది జాకెట్టు బిచ్చిగా ఉట్టించు  
 కుంటది - అమ్మా...గుండీలు ఎవక పెట్టించుకొంటిదే - ఎంత  
 బావుంటదో - అపిల్లెల్లాడూ ఎనకే పెట్టించుకుంటదంటే...  
 గుండీలు? చదూకన్న ఆడపిల్లలంతా ... ఎనకే పెట్టించుకుం  
 తారా? మరి నువ్వు చదూకున్నావుగా! ఎనక పెట్టించుకో  
 టం లేదేం? గుండీలు - అమ్మా అమ్మా ... ఈసారి  
 చొక్కాకుట్టించేతవ్వడు...కాక్కుడా ఎనకే పెట్టించనే  
 గుండీలు - చదూకుంట న్నానుగండమ్మా...నేనుగూడ - ఏం  
 దమ్మా పప్పుతావ్? ఇప్పుడు నేను కూడా పెద్దమ్మాయిగా  
 చూడు...ఎంతయెత్తు - ఎంతలావు - ఎంత బావున్నానో.

అయ్యో...మయ్యో అడగలేదా? మరి నాకెందుకు? అడగనే  
అడగను - అమ్మో... అడిగితే... నోటిమీద కొట్టు... అం.

అమ్మో... గోజా నిన్నడుగుదామనుకుంటానే -  
మరి...మరి... నేను బడికెళ్ళగానే... మాస్టరుగారు మనింటి  
కొస్తాడేమిట? ప్రేమేటుకా? అయితే... సువ్వుకూడా  
చదుకుంటన్నావన్న మా... బాగా - అమ్మో... మంచి  
తెలిసే - ఎంతమంది మాస్టరుగారు చదుకున్నా? అన్న  
ప్రశ్న... చి... యిదేపనికా? బాబో... నీదిచాలా పెద్దదే...  
చదువు - ప్రేమేటు అంటే... గడచుకోకుండా అన్నమాట -  
గడచుకుంటే... చదువు పూర్తిగా వచ్చుదా? అయితే  
యింకే... నేనూ బడికిపోయ్యి... మాస్టరుగారు మమ్మాయని  
యింటాకి పిలిచి - గడిస్తాను - దబ్బునొచ్చుద్దే చదువు -  
అప్పుడు పెళ్ళిచేసుకోవచ్చు - ఏమూ! అంతేకా?

భలేభలే... భలే... మా అమ్మ భలేనందిది. [వసి  
పిల్లాడిలా... చేతులతో తాళాలు వేస్తూ - గంతులు వేళాడు]  
ఏమూ బలితే? మాస్టరుగారు దగ్గర... సువ్వు... ప్రేమేటు  
బట్టించుకోకుండా... మయ్యో కింతమటుకు తెలవదా? తెలిస్తే  
యేం? అడతాదా? మయ్యో నిన్ను కొట్టటం... యింతవరకు  
చూశ్చేదు నేను - కొట్టలేక నేనూ... యింటిపట్టువ పుండకుండా  
తిరుగుతుంది? అమ్మో... మరీసిపోయ్యానే... మొన్న  
మధ్య పండగ జూడు... కొట్టాడుగండే... ఎప్పుడంటే... నంబు

రాత్రి పండుగనాడు... నువ్వు తలవిందా పూలు పట్టుకోలా? అప్పుడు - నుద్దెరేత్తిరప్పుడు... చుంచు క్రిరునుంటే... మెలకు వొచ్చింది - తెలుపు నందులోంచి చూశా... చుట్టూ కొడత న్నాడు - నువ్వే పెద్దగా ఏడ్వలేదులే... మూలుగుతున్నావ్ ఏడవకుండా కొడతాడే బే అయ్యో? నువ్వంటే భలేయిది.

బచ్చనైపురి - బచ్చనంటే బచ్చులు - ఇయ్యాలొక్క నాటికే... రేపల్లూంచి... బల్బోకెల్లనూ - పెళ్ళీ చేసుకుంటాను అ... [అంటూ బద్దంగా... రోడ్డుమీద కొంతదూరం పడి చాడు] మమ్మభలే తెలివైందే - ప్రయేటు బప్పించుకుం తంది - పదివైసలా : ఇయ్యో... ఇచ్చుకొనుక్కుంటాను ... చీకితే... భలే బావుంటుంది - విందమ్మా... మాస్సానను రమ్మ నేదా? బే... రమ్మతాను... [మళ్ళీ పూలుగడుగులు వేశాడు. ఆగాడు] ఆయనీడకొస్తే... ఆడననోజేసేదే? ప్రయేటు బడి పోదా నేనుంటే? అమ్మా... మరి... చమాసరిగా... రాపోతే మాస్సానగోరు నిన్ను కొడతాడా? ఈ పుమీదా? పిరి) మీదా? ఏదీ... రెంటిమధ్యా కొడతాడా? బుగ్గలు పిండు తాడేందుకే పిల్లల్ని? అట్టన కొట్టగూడదా? పెదాలు కొరుకుతాను... అధవనచ్చినాడు - నేనెల్లినేగా ... గంట కొలుది? (అంటూ బల్బుగా అక్కడనుండి... గదిలి కొంత దూరం పడిచాడు - వినిముడై నిలబడిపోయాడు.)

సమస్సారం మాస్సానా! రోజూ... లేవంగానే వస్త

నానుగా మాస్సూ? అమ్మోయ్... మాస్సూ గొడత  
 న్నారే - ( పెద్దగా అరిచి... చిందులు వేశాడు - చేతులు కట్టు  
 కనీ) అమ్మ మిమ్మల్ని రమ్మంది మాస్సూ! నాకు చెప్ప  
 లేదుగా? మాస్సూ! మాస్సూ... (అంటూ... ఒకటి-  
 తర్వాత... రెండు... మళ్ళీ నాలుగు వేళ్ళు ఎత్తి చూపాడు)  
 వద్దంటారేంది మాస్సూ! బళ్ళోకి రాటానికి యాభండను  
 కొండి-చురి... వాటికి వుండదా? ఓ... అప్పు చెబుతాను కూడా -  
 "రక్తిలేని ఆట... రాత్రి నిద్దరనేటు - భక్తిలేని పూజ ప్రి  
 నేటు - సీతిలేని చదువు... జీతాలచేటురా... ఎలితీ సుగుణజారి  
 లేలుగుమాలా - మాలకాదురా - తాల... ఆరే అసమాకరా  
 మొద్దూ! ఓరి నిన్ను తగలెయ్యా! ఏంటి మాస్సూ!  
 మీరసమన్నట్టు అంతన్నానుగా? నాకొచ్చి మాస్సూ...  
 బోల్దన్న పాటలు... పాడమంతారా? భజేబాగా పాడతానని  
 మమ్మ రోజూ పాడించుకుంటది - అమ్మే మాస్సూ నేర్పింది!

"ఆరేనుకోబోయి... పారేనుకున్నాను ... ఆరే ...  
 కొత్తకుక్కెల్లంది కొండగారీ" [పాటవదునలో అన్నాడు.]  
 ఇంకోజా! సిలకకొట్టును కొడితే... సిక్కుదావా! పరిమారి  
 పోతావే... పడునుదావా!" చూడండి మాస్సూ! ఏళ్ళంతా  
 వచ్చుతున్నారే? మంచిపాట! "ఎత్తమంటావా? నువ్వెత్తు  
 కుంతావా?" ఇది కూడా మమ్మే నేర్పింది మాస్సూ! నువ్వు  
 శతకంలో పజ్జెచూ! శ్రీరాముడు దయచేసెను... తారోడ్డుమీస

సకలదనులు తారాడంగా... పొండి మాస్సారూ ... నవ్వు  
తన్నాడు - [పెద్దగా ఆవులిస్తూ చిటికెలు వేశాడు.]

మమ్మ చెప్పింది మాస్సారూ! ప్రెయేటు చెబుకున్నా  
రంతగా మమ్మకి? గడేనుకుంటే ... భలేతొందరగా వచ్చు  
ద్దంబగా చదువు? ఇదీ అమ్మ చెప్పింది? తొందరగా  
యిల్లండి మరి - ఆడుకోమంతారా! ఓల్ రైటు... బేషుగ్గా  
ఆడుకుంటాం - తొక్కుదుబిళ్ళాట ఆడుకుంటాం - పుల్లబ  
ఆడుకుంటాం - ఎంతనేవయినా ఆడుకుంటాం మాస్సారూ!  
ఇంటికొస్తే... అమ్మతన్నుద్ది - ఇక్కడే భలేబావుంటది -  
[వెళ్తున్న మాష్టారును... నిశితంగా చూస్తూ నిలబడిపోయాడు. :  
వెనక్కి తిరిగేసరికి - బాకిల్స్ పెద్దమ్మాయ్ కనవడింది...  
ఆశ్రంగా... ఆమెవేపు రెండగులు వేశాడు.]

మాస్సారు పోయారుగా! రామరి... ఆడుకుందాం -  
ఇయ్యాలనూదా... నీకోసం రద్దుతెచ్చాను చూడు... ఎంతలా  
వుందో! [జేబులో చేయిపెట్టి చూపాడు] అమ్మా... చెయ్యి  
పెట్టనిస్తానూ? నవ్వు చెయ్యిపెడితే - వూపి గాడదు - నలిపే  
స్తావుగా? ఛీ! పాడు... లాగంతా చెడిపోద్దమ్మాయ్ - తిసి  
పెడకానుండు - జేబులో చేయిపెట్టాడు బలవంతంగా] పెద్ద  
పెద్ద జేబులు పెట్టమంటే చిన్న చిన్న జేబులు పెట్టాడు  
మననోడు రెయిన్ పట్టి చావడమ్మాయ్ -

తీసి నీచేతిలో పెడతాను... తర్వాత నోట్ల పెట్టుకో...  
యేం? ... అదేనమ్మా... నీతో తంట - సరేపట్టు. చెయ్యి పట్టు  
మొత్తం నువ్వే తీసుకో - అసలు నేను రోజూ లడ్డు తెచ్చేటా  
నీకు పెట్టటానికేగా? తీసుకోమరి... బుజ్జమ్మాయి చాలా  
నుంచిది - కళ్ళు మూసుకుంటాను... సలపకుండా తీసుకో...  
యేం... (అంటూ కళ్ళు మూసుకుని నిల్చున్నాడు) దొరికింది? ?  
దొరికింది? ? చీలిక చిక్కిందా? పట్టుకున్నావా? అబ్బ...  
చెయ్యి తియ్యి - (మెలికలు తిరిగాడు) ఎండమ్మా నలిపేళావ్!  
చూడు... జేబు చెడిపోయింది - నీ చెయ్యి పెద్దది - నా జేబు  
చిన్నది - బావంతంగా లోపలకు వెళితే... కలిసిపోయింది.  
మమ్మమ్మది - [మలుపుకున్నాడు జేబు]

పెద్దమ్మాయ్! రోజూ ఎనక పెట్టించుకునేదానిగా  
ఎనక పెట్టినన్నాడా మివనోడు? అదేనమ్మా గుడి...  
ఛీ! పాడు... ఇదేం కావుండలా! మోటు... పెద్దమ్మాయ్!  
పెద్దమ్మాయ్... జిలబుడత దిగానీ... గీరవూ? [వీపు తిప్పాడు]  
అబ్బ - సమ్మకావుండమ్మాయ్... నువ్వు గీరతంటే -  
[మామూలుగా యెదురు బొదుకుగా నిల్చున్నాడు] చుట్టూ  
తోందరగా రావాలంటే... ఏం జేయాలి పెద్దమ్మాయ్?  
నీకూ తెలివదూ? తెలుసులే... బడాయి - అంతా అబద్ధ -  
మమ్మా చెప్పిందీగా? ఓరీ... యరీ... ఇటురా... మరే... ఛీఛీ

సిగ్గేస్తుంది. ఇంటాకెళ్ళి ... గడనుకుంటే ... గబగబావచ్చే  
నుద్దంటగా... ఆం... చిప్పేశాను... చిప్పేశాను ... (అంటూ  
ఎగిరాడు కానీవు)

నాకు చివితే ఏమి? మాస్సారుకు చిబ్బితానా?  
[ఇకిలించాడు... ఎవరికీ వినిపించకుండా] మాస్సారు కూడా...  
గడసి... ప్రేయేలు చిబ్బితానా? ఎవరికేటి పెద్దమ్మాయి?  
మమ్మకే... (ఆమె రగబడి నవ్వింది కాబోలు - దిగాలుపోయి...  
దిక్కులు చూస్తున్నాడు) ఏంబమ్మ నవ్వుతున్నావే! చీర...  
నీకేదీ చిప్పేశాడను - (నెళ్ళబోయాడు... చిప్పీ తన... న  
తిరిగాడు) లేకపోతే ఏమిబమ్మ! ఎగతాళిచేస్తున్నావు?  
మాస్సారు... ప్రేయేలుకు యిల్లన్నాడు గూడా... గడనుకుని  
నేనునుకునేది... చిప్పేశామా? అబ్బ... మాలావు తెలిసి  
నట్టు - మాస్సారు... ఏమిరోజూ ... మాయింటిలోస్తాడు...  
తలుపు మూస్తాడు... మమ్మను... లోనికి పిలుస్తాడు... గడను  
కుని ... మొదలుపెడతారు... ప్రేయేలు - అయిపోగానే...  
తలుపు తెరిస్తారు - ఏంబమ్మ అంతసిగ్గు? అబ్బమాస్తే...  
నవ్వుకంపరం పుట్టుది - ఆం చిక్కలగిలి పెట్టినట్టేవుంటది  
పెద్దమ్మాయి - ఎందుకు? చీ! పో... పాడుపిల్ల - ఆమాట  
లంటే నాకు... భరించుకు -

అబ్బ... ఎన్నిసార్లు చిప్పేశావో? అర్థమేకాదు. మొదలు  
మరే... "అమ్మా అమ్మా! తొందరగా పెళ్ళిచేసుకోవా

లంటే...వంజేయ్యలే అన్నా - తొందరగా చూడరా  
బుజ్జీ - అంది తొందరగా చూడరా వంటే...వంజేయ్యలే  
అన్నా - గడేసుకని చూడరా మొదట అంది - "గడేసు  
కని చూడకుంటే... ఒక్కటి ఎక్కిపోతావుండను...  
నన్ను చూసినా నేనునుకోరా చిన్నవాన్నా" అంది పెద్ద  
మ్మయ్య...అందుకని...మనంకూడా...లోపలకెళ్ళి...గడేసు  
కుందామా? మాస్సుకు తంతాగా? మమ్మ మమ్మను  
తంతం లేదుగామ్మా? నీదంతా బూటకం ఎంతలాగా చూ  
కుంకన్నారో లోపల - మువ్వలదాకా బేటిక్కిరారు -  
ప్రేమేలు చెప్పటం...నీకు తెలివనే తెలివదు...రేపు...అంది  
వంకాయల మాస్సుకుగోరి...చిన్నమ్మయ్యకాడి కెల్తానమ్మ  
భలే బాగు చెప్పడంట -

వంటి పెద్దమ్మయ్య? అది చూడరా? మరేంటి?  
సరసమా? అదేంటమ్మా - కొత్తమాట - సరసం ... అని  
నువ్వంతంటే...నాకు సలిసలిగా వుండమ్మయ్య - ఓశుబోర్న -  
నీకు శానామమ్మగారు తెలుసే...సలిశామమ్మయ్య? మంటేను  
కుంటారా? మరి సలెట్టా శామకుంటారు? గుండెల్లోమంటలు  
మండుతాయ్ - అందుకని...ఒకరినీ ఒకరు కప్పకుంటారా?  
భలే బాగుంటే...మరేమరే...పెద్దమ్మయ్య...ఇంకోడుతెచ్చి  
పెడతాగానీ...మనముగా కప్పకుందామా? కప్పకోటం అంటే.  
ప్రేమించుకోటమా! [వీరిగా...విశారంగా నవ్వాడు...]



మొదలబాబు చేతులు బెట్టుకుని... ఆమెమీద ఎగబడినట్లు  
ముందుకు పోయాడు - కాళ్ళు మెలేనుకున్నాడు... దాదాపు  
మౌలికాలు తిరిగాడు]

పెద్దమ్మాయ్... ప్రేమించుకోటం. అంటే... నాకూ  
చెప్పవూ? తెలివదుగా! ఆసలు నేపింతవరకు ... ఎవరినీ  
ప్రేమి చలేదుగా ... ఆమృతోడు... నాకు తెలిసివుంటే ...  
నుదునిన్నే ప్రేమించి పడనేవాణ్ని అఁ - ఓమ్మో ::  
కానీకతుందే ... ఒకర్నొకరు... యిదిచేసేకోటమా! భలే  
కావుంటది పెద్దమ్మాయ్-నాకన్నా ... నీకు బోల్చిన్నీ ప్రేమలు  
తెలుసే - ఎందుకు తెలివదేం? ప్రేమించు కోటం తెలుసా?  
కన్నకోటం తెలుసా? సలికాచుకోటం తెలుసా? ఇదిచేసు  
కోటం తెలుసా? అన్నీ తెలుసు - ఒక్కటన్నా నాకు తెలివదు  
పెద్దమ్మాయ్... మొదలబాబుని—

పెద్దమ్మాయ్ పెద్దమ్మాయ్! మమ్మయి అట్లవుందా?  
అబ్బ! ... ఇదిలే ఏమ్మా? నేనేం చేస్తానూ? కన్నకుం  
డాంటే ... నవ్వొక్కకోలేదుగా? మమ్మయ్యాడ  
కెల్లెండో చెప్పవూ? ఆవునవును.. పూరికెల్లెండిగా... నాకు  
భలే మతిమరుపు - ఏదీ గ్యావకం వుండదు — మట్టిబుర్ర-  
మ్మో తేచిపోయిందంటగా? మయ్యలేవు కెల్లాడా?

మరి ... నువ్వు నన్ను లేపుకపోతే ... ఎంత బావుంటుంది -  
(నాలుక కొడుక్కుని చెంపలు వేసుకున్నాడు.) అబ్బ! ...  
తప్పేందమ్మా? తప్పయితే మయ్యమమ్మను తీసుకోతా  
లేటి? అదే పెద్దమ్మాయి - మాస్సాగుగోరు మమ్మకి -  
మయ్యమమ్మకూ - నేను ... నీకు .. అడుక్కుపోతే ....  
ప్రేయేటేగా పెద్దమ్మాయి!

లేచిపోటం తప్పేకాదు - నాకు తెలివదాయేంటి?  
టల్ రైటుగా తెలుసు - మా పెద్దమ్మ కొడుకు లేదా...  
ఎంత బావుంటుంది ... మా మేనత్త కూతురు లేమా ...  
మేనక ... దాన్ని ... లేపుకపోయ్యాడుగా? వాళ్ళంతా  
బాగా చదువుకున్న వాళ్ళా? ఎవరన్నారమ్మా? ఏం కాదు  
... మా వోడికి మూడు - ఆ పిల్లకి రెండే గళానులు -  
నాకూ బాగా తెలుసు - మూడో గళానులో పడాలంటే...  
ముదిరిపోతానని... బుజ్జిగాడు చెప్పాడుగా? నియ్యరెండూ  
నాయి మూడూ.. ఏదంటం లేదేట్టా? సరిక్లా సరిపోతాయి  
గూడా - రామ్మా! కప్పకుందాం (అంటూ చక్రంగా  
ఆమెను కప్పకునే ప్రయత్నం చేశాడు - ఆమె తప్పుకుంది ...  
అక్కడే గుంజేదో వుంటే ... దాన్ని కట్టు మూసుకుని ...  
బాటేసుకున్నాడు - కిలకిలా ఆమె నవ్వుతుంటే ... కట్టు  
తెరిచి ... అప్పటికి గ్రహించాడు పసిగిరి)

పెద్దమ్మాయి .. గుంజ ఎంత బావుందో — కత్తు  
 ఈశానుగా ? పోమ్మా ! నువ్వు చిక్కటంటేదు ... నేను  
 యింటికి పోయ్యి ... సార్వతిని పిలిచి ఆడుకుంటాను. రోజూ  
 ఆడుకోటం లేదెట్టా ... సార్వతయితే... రేత్తిరి మా  
 యింటోనే వడుకుంతది - వాళ్ళింట్లో మంచం ఖాళీ లేదని..  
 మా యింటోనే పడుకుంటంది - శానాళ్ళ నుంచి పెద్దమ్మాయి  
 - ఒసెయి సార్వతి ! కింక పడుకోమాక ... నడుములనొప్పి  
 వుకరాయి - మొద్దబాబు ఒక్కడే పడుకుంటాడు -  
 వాడి దగ్గరే పడుకో" అని మమ్మ చెప్పింది - అందుకని ..  
 చిన్న మంచయ్యక - సార్వతి ... నేనూ - పడుకుంటున్నాం  
 — అబ్బ .. నియ్యంతే వుంటది పెద్దమ్మాయి- నేనేవో..  
 ఇటు తిరిగి పడుకుంటాను .. సార్వతేవో ... ఇటు తిరిగి పడు  
 కుంటది - ఇబ్బ ... కాదమ్మా... నేనవో ... ఇటు —  
 సార్వతేవో ఇటు (చేతులతో అభినయించాయిడు - కదర  
 లేదు... చెప్పవలసింది),

కదరటంటేదు పెద్దమ్మాయి ! ఇటూ - అటూ...  
 కాదు కాదు... అటూ...టూ — అట్టాకాదు పెద్దమ్మాయి  
 నువ్వు యిటు తిరుగు — నేను ఇటు తిరుగుతా - అప్పుడు

కుదురుద్ది - (అంటూ ఎదురుగా వెళ్ళి ... కడుపు ఆనిచాడు  
అమెకు) ఆం కుదిరింది - కుదిరింది. పెద్దమ్మాయి ...  
యిట్టనే — కరునుగోని పడుకుంటాం - భలే బావుంటుంది -  
కన్నగోటం అంటే - యిదేనా? అట్టా సెప్పు — పార్వతికి  
యినక పెట్టించుకునే ఆలవాటు లేదుగామ్మా గుడియి!  
అందుకని ... నువ్వంటే ... ఎంతయిదో — మాపిటే  
కమ్మంతావా? ఎందుకా? సెలిగాచుకోవాలిగా? ఓ .  
ఎగిరి గంటేసి వచ్చేస్తాను ఆం - మరి మా స్నానగోలో —  
పూరికి పోతారా? ఎప్పుడొస్తావా? అట్టయితే ... నవ్వు  
క్కదానివేగా యిటో? భలే భలే నీకు భయ్యం అ...  
మాస్నాన సన్నే పూచు తాడు - ఏమ్మా నన్నుంచుకు తు?

మరే.. పెద్దమ్మాయి! మునుపు మాస్నాన తిరుతి  
ఎల్లినే - అప్పుడు చేచుకోలా! అది చేసుకుందామా? అదంటే.  
యిదమ్మా! ఆంకా తెలవనట్టు! ఇది అదేనా ఇది అదేనా?  
[ఏమిటో తెలిసినట్టు...నింతగా - విచిత్రంగా నవ్వాడు]  
మాస్నానగోరు పూరికి పోతున్నాడుగా! పెద్దాళ్ళమయితే...  
అదేచేసుకోగూడక యేంటి నీదంకాయది - నన్నుచూస్తే  
సిగ్గేస్తందా? నాకు... సిగ్గేమరి -

పార్వతీగూడా... యిట్టనే అందిపెద్దమ్మాయ్...నన్ను చూడగానే...సిగ్గుముంచుకొస్తుందంట - నీకూ అంతేనా మరి? అయితే యింకేం? భలేఛాన్స్ తుదిరింది...ఈ దెబ్బతో పెళ్ళికయిపోతదీగూడ - ఇంటికెళ్ళి...నూనెబాగరాను...మాపిటెల వచ్చేస్తాను - అప్పుడు చేను సందాం - మరిపోయ్యేస్తా - ఈ పలక - బలపం...మూలపడేసి... ముక్కుపం బెడతదూ...చుడతబెట్టి...లాంగీ కట్టుకోనివస్తా, అబ్బిపోమ్మా ఈలావు బిర్రుగావుంటేను - వస్తాను - [అంటూ...పలక - బలపం...చెతికితీసుకుని...కొంతదూరంవడిచాడు... అక్కడ ఆగిపోయాడు...బలపం విసిరి...తలుపుకేసి కొట్టాడు...పలక గూడా...విసిరేశాడు అమ్మాయ్! ఓసమ్మా! తలుపురియ్యే ఆకలేస్తంది - పలకా! పగిలిపోయింది-(స్థాయిపెంచి న్నాడు) ఓసిసియమ్మ...మళ్ళీ తలుపేసుకున్నావేంటే ... ప్రెయేలు కాలేదా? తలుపురియ్యే...ఆకలేస్తంది -

అబ్బ...ఇంకెంతనేపమ్మా! పొద్దుట్నుంది ఏంజేస్తాను? పనికాబోతానికి? పనిలో పూట్... తలుపురియ్యే గూడదాయేంటి? కడుపుమండిపోతుంటేను - నాకూ పని వుండమ్మా! మాస్సారుగోరి యింటికాడ...దబ్బుప రమ్మని బిప్పింది...పెద్దమ్మాయ్...ప్రెయేలు బెప్పద్దంట - నీకు

మాస్సారుగోరు చెప్పేటంతదామేటి? అదే చెప్పద్దంట -  
 ఇయ్యాలే మొదలు - ఇంకా పెట్టలేదే - మావీరుల మొదలు  
 పెడతా - బేటికే కాబేటి యెంతవేపుకా - (అంటూ  
 తలుపు నంకల్లోంచి తొంగిచూశాడు )

అబ్బో... మాస్సారుగోరు ఇంకా యీడవున్నాడే -  
 ప్రియేటు చెప్పించుకునేది... మంచమ్మదా? మరి ... పెద్ద  
 మూయి చెప్పడే? ఇతేజావుందే - సలిగావుంటే... కప్పు  
 కన్నాదా? ఓసేయ్ అమ్మా! నీక్కూడా సలేదా? మాస్సారు  
 గోరి అమ్మాయ్ క్కూడే సలేనంట - నన్నురమ్మంది మాటెల -  
 నమస్కారం మాస్సారూ! పాపం... సెమటవట్టిందే! మంచం  
 పెరట్లో యేనుకుంటే - చల్లగాలేనుద్ది మాస్సారూ! మమ్మ  
 కేం తెలవదు -

మాస్సారూ! ఇయ్యాలమీను వూరికెల్లన్నారంతగా!  
 పెద్దమ్మాయ్ చెప్పింది - కమ్మంది మాస్సారూ! ప్రియేటు  
 గూడా చెబుతానంది - మీరు మమ్మకి చెప్పవంటా! అట్టా  
 చెబుతానని... ఒక్కేనుకుంది - మీ అమ్మాయ్... తొందరగా

ఎల్లండి మా స్సారూ వూరికి - పరికాబలపం వద్దటగా ...  
ప్రేయేటుకి - అందుకని పగలగొట్టేశాను -

హరి...మమ్మకి కలకేది? ఎప్పుడో పగిలిపోయిందా?  
మొన్న పెద్దమ్మాయి పరికగూడా పగిలిపోయిందిమాస్సారూ!  
ఏంటిమాస్సారూ! మమ్మను గూడా తీసుకుపోతారా మఱి  
నేనో - పెద్దమ్మాయికాడేనా సరేలే... నాకాగు రోజుల  
దాకా రామోకండి - వస్తే నామీద ఒట్టే - ఏదీ...చేతిలో  
చెయ్యేయ్యండి - అమ్మోయ్! మాస్సారు ఇతే మంచివారే!  
నిన్నుకూడా లేపుకపోతన్నారు -

అమ్మోయ్! నువ్వొచ్చేసరికి... పెద్దమ్మమ్మా నేనూ  
అది చేసుకుంటామే - ఇవ్వకు మిరిద్దరూ చేసుకోలా...ఆ? -  
ఏంమాస్సారూ ఆ...కలూపారు...తలూపారు...మమ్మవుట్ట  
నువ్వుకాతిముండ - చూడండి మాస్సారూ ... అమ్మోట్టి  
బోతండి - అమ్మోయ్...నువ్వురాగానే చెబుతాగా! పరి...  
లేపోతే...తూకి చెయ్యేత్తే...చెప్పకాయేంటి ఏ పో...  
పార్వతి బావుండదు ... పెద్దమ్మమ్మైతే బావుంటది -  
అమ్మోయ్! బన్నుదాకానేనూవస్తానే - సంచి మోసుకొస్తాగా  
మాస్సారు మోస్తారే సంచులు. అర్థరూపాయిస్తే ...

రానీ ... నట్టి బోవడం... కొట్టిస్తాను - నడుచు  
 దాకా కొట్టిస్తాను - పుత్రపున్నెనికే ... పట్టు  
 కొట్టావం మూ' నత్తురు... అమ్మాయ్... నత్తురు  
 పగిలింది - నత్తురు... నత్తురు... నత్తురు... [అని ప  
 ఎవరో కొడితే... ఏడ్చినట్లు... తెరలు తెరలుగా  
 కళ్ళు చేత్తో నులుముకుంటూ... రోడ్డుమీద పడిపో  
 విపాదనంగీతం విచ్చిస్తుందా - తెరలున్నీతంగా



నాలుగుజడీలు - ఒకలద్దు - కొనుక్కుంటాను. పెద్దమ్మాయికి  
లద్దు పెట్టాలమ్మా! పెట్టకపోతే పూరుకోదు ... కొనుక్కుం  
తానే - ఓ...మమ్మభలేది - మమ్మభలేది - [వసివాడిలా  
గంతులు వేశాడు] ఒరెయ్ బుజ్జీ! మమ్మలేదిపోతంది.  
మాస్సారు గోంట్ వూరికి...లేదిపోతందిరా - మనకి బడే  
వుండదు...శలవుల్ - ఏం మాస్సారు! శలవులదూ

ఇకనుంచి మనం ఆడుకోవచ్చు ... పాడుకోవచ్చు -  
రికాంగా తిరగొచ్చు - మళ్ళీ యిప్పుడు రాదు ... మాస్సారు  
గోరు - వచ్చేదాకా ... పెద్దమ్మాయికి లద్దు పెట్టదీనేనే -  
తొడువుండేదీనేనే. ఇద్దరం ఒక్క మంచంమీదే పడుకుంటాం  
గూడ...మాస్సార్ని అడుగు - ఏంమాస్సారు! మీ  
అమ్మాయి నేనూ...ఒక్కరు చంమ్మోదేగా చమాకునేది!

అమ్మోయ్! మాస్సారు పోతున్నారే - నేనేకూడాను?  
ఏరాబుజ్జీ! ఏవక్కాను చెప్ప - నేనేమీ అన్నదే అమ్మా..  
నీతోడు - ఆయనే ముఖంముడుచుకుని ఎల్లాగు - అబ్బా ...  
అమ్మోయ్...కొట్టమాశే...అమ్మోయ్... కొట్టమాశే ...  
అమ్మోయ్...నీకదణ్ణం బెళతానే - మాస్సారును నేనేమీ  
అన్నేకమ్మా! కొట్టమా శే...చంపపిల్లిపోయింది - మమ్మని